

Ansvarsredovisning 2010

Med finansiell rapportering

Systembolagets Ansvarsredovisning 2010

Kärnan i Systembolagets uppdrag är att sälja med ansvar. I Ansvarsredovisningen har vi integrerat årsredovisning och bolagsstyrningsrapport med vår hållbarhetsredovisning. Ansvarsredovisningen tar upp de frågor vi har identifierat som viktiga för vår verksamhet och våra intressenter under 2010. Fördjupad information om vårt hållbarhetsarbete finns i GRI-bilagan på systembolaget.se.

- Flik Systembolaget i siffror
Ett tredelat ansvar
- 1 Systembolaget i korthet
Strategiska nyckeltal
 - 2 Vd-kommentar

Uppdrag

- 4 Alkoholen i samhället
- 6 Vi har en viktig roll

Corporate Social Responsibility

- 8 Ansvarstagande i flera dimensioner
- 10 CSR – en del av vardagen

Intressenter

- 12 Öppen dialog med intressenterna
- 14 Samhälle
- 18 Kunder
- 28 Medarbetare
- 36 Leverantörer
- 44 Ägare

Bolagsstyrning

- 48 Styrelse

- 50 Organisation
- 51 Företagsledning
- 52 Bolagsstyrningsrapport

Årsredovisning

- 63 Förvaltningsberättelse
- 66 Risker och osäkerhetsfaktorer
- 68 Finansiella rapporter
- 78 Noter
- 102 Förslag till vinstdisposition

Revision och granskning

- 103 Revisionsberättelse avseende årsredovisningen
- 104 Granskningsrapport avseende årsredovisningen
- 104 Revisors yttrande om bolagsstyrningsrapporten
- 105 Styrelsen om hållbarhetsredovisningen
- 106 Revisors rapport över kombinerad granskning av Systembolaget AB:s hållbarhetsredovisning
- 108 Innehållsförteckning för GRI
- 110 Definitioner
- 111 Tio år i korthet

Om Ansvarsredovisningen

Rapporten omfattar moderbolaget Systembolaget AB, de helägda dotterbolagen Gamla Distribution i Jordbro AB, IQ-initiativet AB och AB K14 Näckströmsgatan. I rapporten

tillämpas Global Reporting Initiatives (GRI) riktlinjer för B+-nivå. GRI-redovisningen är bestyrkt av Ernst & Young. En fullständig innehållsförteckning för GRI finns på sidorna 108–109.

Systembolaget i siffror

Ekonomiska nyckeltal

	2010	2009	2008
Omsättning, MSEK	24 115	23 360	21 296
Handelsmarginal inkl alkoholskatt, %	12,7	12,7	12,7
Handelsmarginal exkl alkoholskatt, %	21,8	22,2	22,6
Rörelsemarginal, %	1,4	1,7	0,6
Årets resultat, MSEK	302	345	774
Avkastning eget kapital, %	13,8	16,1	36,6
Soliditet, %	36,9	37,5	38,1

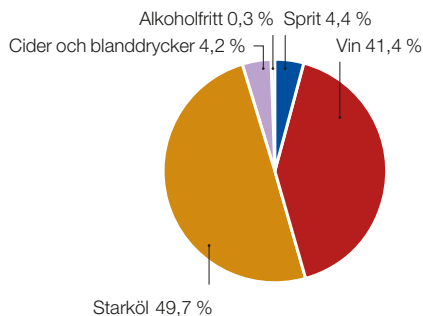
Omsättning, MSEK

	2010	2009	2008
Sprit	5 610	5 573	5 187
Vin	12 266	11 716	10 617
Starköl	5 373	5 251	4 725
Cider och blanddrycker	695	664	629
Alkoholfritt	49	37	29
Summa försäljning drycker	23 993	23 241	21 187
<i>varav ekologiskt</i>	758	573	403
Övriga varor och tjänster	122	119	109
Summa	24 115	23 360	21 296

Verksamhetsfakta

	2010	2009	2008
Antal kundbesök, miljoner	116	114	108
Antal medarbetare	4 825	4 744	4 740
Antal butiker	414	412	411
Antal ombud	508	508	511
Antal artiklar i fasta sortimentet	2 305	2 086	2 181
Ålderskontroll, %	94	93	90

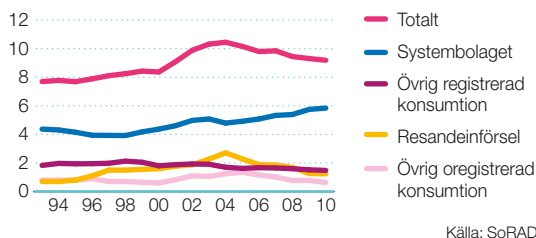
Försäljning i volym per varugrupp 2010

Försäljningen av vin och alkoholfritt ökade medan övriga kategorier minskade något.

Alkoholkonsumtion 1994–2010

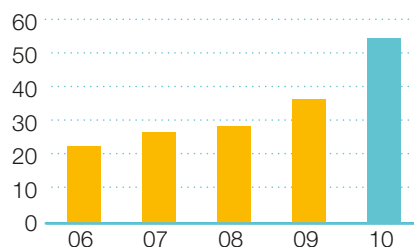
(liter 100 procent alkohol per invånare 15 år och över)

Den totala alkoholkonsumtionen har minskat med cirka 12 procent sedan 2004 då den nådde en toppnivå efter en kraftig ökning i samband med harmoniseringen av införselkvoterna.

Alkoholfritt 2006–2010

MSEK

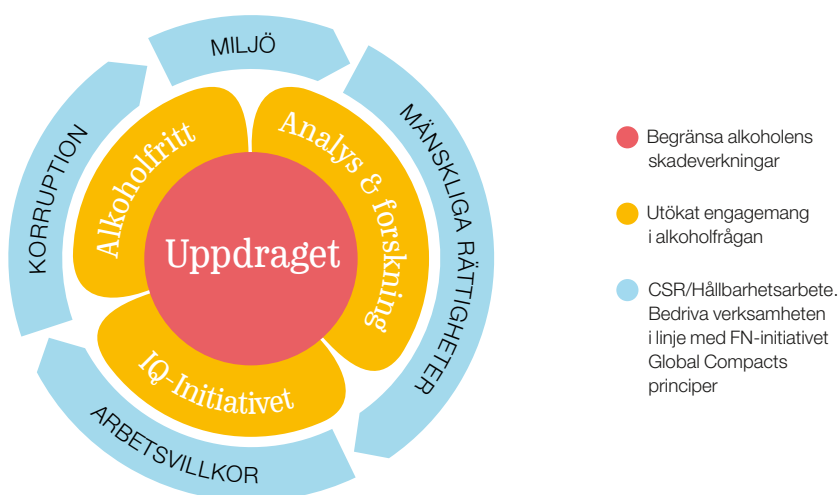
Försäljningen av alkoholfritt ökade med 31 procent 2010 till drygt 1,3 miljoner liter.

Vårt uppdrag:
Bidra till att begränsa alkoholens
skadeverkningar.

Vår vision:
Ett samhälle där alkoholdrycker
njuts med omsorg om hälsan så att
ingen tar skada.

Vår affärsidé:
Att med ansvar och bästa service
sälja alkoholdrycker och ge kunskap
om alkohol och hälsa.

Ett tredelat samhällsansvar

Vi delar in vårt samhällsansvar i tre arbetsområden; vårt alkoholpolitiska uppdrag, vårt engagemang i alkoholfrågan och vårt CSR-arbete. Vårt alkoholpolitiska uppdrag är kärnan i vår verksamhet.

Systembolaget i korthet

- Försäljningen av alkohol sker utan att vinstmaximera eller driva merförsäljning.
- Vi säljer inte alkohol till någon under 20 år, till den som är märkbart berusad eller till någon vi misstänker ska langa.
- Vårt kundlöfte: Du ska alltid känna dig välkommen. Du ska alltid kunna lära dig något hos oss. Du ska alltid kunna lita på att vi säljer med ansvar.
- Omsättning 24,1 miljarder kronor
- 4 825 anställda
- 414 butiker och 508 ombud
- Aktiva leverantörer 433
- Drygt 10 800 artiklar
 - 2 305 i fasta sortimentet
 - Cirka 8 500 i beställningssortimentet
- Nära 116 miljoner kundbesök

Strategiska nyckeltal

Intressenter	Strategisk inriktning		Utfall 2010	Mål 2011	Mål 2013
Samhälle 	Vi ska aktivt bidra till att förverkliga en folkhälsoriktad alkoholpolitik och ha ett starkt folkligt stöd.	OPI, %	66	66	66
		Ålderskontroll, %	94	94	94
Kunder 	Vi ska genom delaktighet utveckla ett erbjudande i framkant och bjuda in till dialog om alkohol och hälsa.	NKI	78	79	80
Medarbetare 	Vi ska ha kompetenta och engagerade medarbetare och ledare som utför och kommunicerar vårt uppdrag.	NMI	75	75	75
		Kort sjukfrånvaro, %	2,6	2,3	2,0
Leverantörer 	Vi ska vara professionella och transparenta och i dialog med leverantörerna möta kundernas förväntningar.	LI	65	67	70
Ägare 	Vi ska vara hållbara och kostnads-effektiva i alla processer och beslut.	Handelsmarginal, %	21,8	22,5	22,5
		Avkastning eget kapital, %	13,8	8,5	8,5

Ökat fokus på mötet med dig som kund

Vi som arbetar i Systembolaget måste vara lyhörda och balansera vårt agerande så att vi ligger i fas med vad som sker i vår omvärld – utan att för ett ögonblick kompromissa med vårt uppdrag.

Intresset för mat och dryck, för hälsa och välbefinnande och för äkthet har aldrig varit större. Ett glas vin eller öl kan förgylla en god middag och vi hjälper gärna till med vår expertis i valet av drycker. Allt fler av våra kunder vill idag även veta mer om hur våra drycker påverkar hälsan och hur vi kan må bättre av en måttfull konsumtion. I takt med att vårt alkoholfria sortiment utvecklas, blir det självklart för många att välja en alkoholfri dryck utan någon annan anledning än att den smakar gott.

Vi inom Systembolaget ska aktivt bidra till att minska alkoholens skadeverkningar. Vår vision är ett samhälle där alkoholdrycker njuts med omsorg om hälsan så att ingen tar skada. För att leva upp till detta menar jag att vår viktigaste och ständigt närvarande uppgift är avvägningen mellan ansvar och service.

Vårt uppdrag är att begränsa ...

Vårt uppdrag är fastlagt av Sveriges riksdag. Målet är att hålla den totala alkoholkonsumtionen nere genom begränsad och ansvarsfull försäljning av alkoholdrycker. Genom att Systembolaget har ensamrätt säkerställs att försäljningen sker utan att vinstmaximera eller driva merförsäljning. Sveriges riksdag har också beslutat om ramarna för systembutikernas öppettider. Staten har även angett målsättningen för etablering av systembutiker. Detta innebär en begränsning för dig som individ, men det är något de flesta stödjer med tanke på alkoholens negativa sidor för samhället och drabbade medmänniskor.

... men du som kund måste vara nöjd

För att kunna leva upp till vårt uppdrag måste vi

vara lyhörda gentemot omvärlden. Det kräver att vi engagerar oss i våra möten med dig som kund. Vi vill verkligen att du ska uppskatta vårt sätt att kombinera ansvar med god service. Opinionsmätningar visar att svenska folket gillar Systembolaget och stödjer vår ensamrätt. Opinionsindex 2010 uppgick till fortsatt höga 66 procent. Samtidigt gav Nöjd-Kund-Index-mätningar besked om att vår service uppskattas. Indexet för 2010 låg på 78, vilket är det högsta värdet någonsin.

I december lades ett förslag om så kallad gårdsförsäljning fram. Förslaget var mer omfattande än vad man i dagligt tal menar med gårdsförsäljning. Systembolagets expert i utredningen skrev ett särskilt yttrande till förslaget eftersom utredaren öppnade upp för ytterligare en försäljningskanal av alkohol och förde in ett privat vinstintresse i detaljhandeln med alkohol.

Aktivt ansvarstagande

En av Systembolagets viktigaste uppgifter är att inte sälja alkoholdrycker till någon under 20 år. För att kontrollera hur vi sköter oss genomförs varje år testköp av ett externt företag. Resultatet visar att vi 2010 begärde legitimation i 94 procent av testköpen som genomfördes av personer i åldern 20 och 24 år. Vi ser mycket allvarligt på de få gånger som vår ålderskontroll brister och följer upp med åtgärder i butiksledet när det inträffar.

Genom vårt dotterbolag IQ strävar vi efter att skapa en bred folkrörelse i Sverige då det gäller attityder och beteenden kring alkohol. Under året etablerades ett samarbete med Riksidrottsförbundet för en ny stor ungdomssatsning inom alla idrotter som lanserades i början av 2011.

Vi arbetar också systematiskt med att utöka vårt alkoholfria sortiment med fokus på kvalitet. Vår ambition är att kunderna alltid ska hitta alkoholfria drycker av hög kvalitet hos oss.

Vårt löfte till kunderna

Under november förra året samlades alla våra butikschefer under två dagar för att enas om och tränas i "det goda kundmötet". Vårt löfte till dig som kund är att du alltid ska känna dig välkommen, alltid kunna lära dig något hos oss och alltid kunna lita på att vi säljer med ansvar. Under 2011 genomför vi ett program för att utveckla kundmötet i alla våra butiker.

Under 2010 lanserades en webbtjänst där Systembolagets kunder kan beställa varor till samtliga butiker. Här erbjuds varorna i beställningssortimentet för uthämtning i vald butik. Tjänsten har redan blivit mycket uppskattad. I snitt görs 6 000 beställningar per månad.

CSR-frågorna viktiga

Systembolagets uppdrag innebär per definition ett omfattande samhällsansvar. Utifrån de drygt 50 djupintervjuer som vi genomfört med nyckelintressenter vet vi att det finns förväntningar på att vi också tar ett ansvar inom områdena arbetsvillkor, mänskliga rättigheter, miljö och anti-korruption, både i vår egen verksamhet och i leverantörsledet. En stor utmaning är att säkra att våra produkter är hållbart producerade. Vi har under året också märkt av ett ökat medialt fokus på dessa frågor.

Sedan ett par år har vi ett aktivt CSR-samarbete med våra nordiska kollegor. I september träffade jag alla vd:ar för detaljhandelsmonopolen i Reykjavik, där vi beslutade om en gemensam nordisk uppförandekod. Vi lade även fast en process för hur vi ska följa upp den och hur ansvarsfördelningen ska se ut. Målet är att vi 2013 har ett systematiskt arbetssätt som säkerställer att vår dryckesleverantörskedja agerar ansvarsfullt och hållbart.

En bättre dialog

Systembolaget hade 2010 nära 116 miljoner kundbesök. Det gör oss till en av Sveriges största detaljhandelskedjor alla kategorier. Som jag understrukt i dessa rader har vi föresatt oss att ytterligare vässa kundmötet och dialogen kring såväl hälsa som mat och dryck. Vi har många års erfarenhet av att skapa en bra balans mellan njutning och omsorg om hälsan. Den vill jag och alla mina medarbetare gärna förmedla till dig som kund, på dina villkor.

Magdalena Gerger
Verkställande direktör

Vårt kundlöfte:

Du ska alltid känna dig välkommen.

Du ska alltid kunna lära dig något hos oss.

Du ska alltid kunna lita på att vi säljer med ansvar.

Alkoholen i samhället

För de flesta förknippas alkohol mestadels med positiva aspekter på livet – umgänge, fest och måltider. Men det finns också avigsidor. Alkohol kan orsaka dödsfall, sjukdomar, våld och missbruk.

Alkohol ökar antalet cancerfall, hjärtproblem, psykiska problem, leverskador, olycksfall och sjukskrivningar. Enligt Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning vårdades mer än 26 000 personer i slutenvård för alkoholrelaterad diagnos i Sverige under 2009. Flera tusen svenskar dör varje år på grund av sjukdomar eller skador som har samband med alkoholkonsumtion. Rattonykterhet orsakar både dödsfall och skador i svåröverskådlig omfattning. Svåröverskådlig eftersom tillgänglig statistik inte omfattar passagerare och medtrafikanter. Det vi vet är att nästan en tredjedel av de personbilsförare som omkommer i trafiken är påverkade av alkohol.

Alkoholen medför också indirekt stora problem. Enligt Statens folkhälsoinstitut har idag ungefär 400 000 svenska barn en pappa eller mamma som dricker för mycket. Aggressivitet, ungdomsvåld, misshandel och sociala problem är ofta följderna av alkoholkonsumtion.

Omfattande konsekvenser

I Europeiska kommissionens rapport om implementering av EU:s alkoholstrategi från 2009 konstateras att alkohol är den tredje största riskfaktorn för ohälsa inom EU. Den beräknas orsaka 195 000 dödsfall varje år.

Det är svårt att exakt beräkna vilka kostnader som alkoholen medför för samhället. Åsikterna hos olika intressenter går tydligt isär, framför allt då det gäller vilken metodik som ska användas. Regeringens särskilde utredare Gerhard Larsson uppskattar att den samhälleliga notan för missbruket av alkohol i Sverige är 66 miljarder kronor per år. Det innebär att kostnaderna

vida överstiger intäkterna i form av alkoholskatter och andra inkomster till staten.

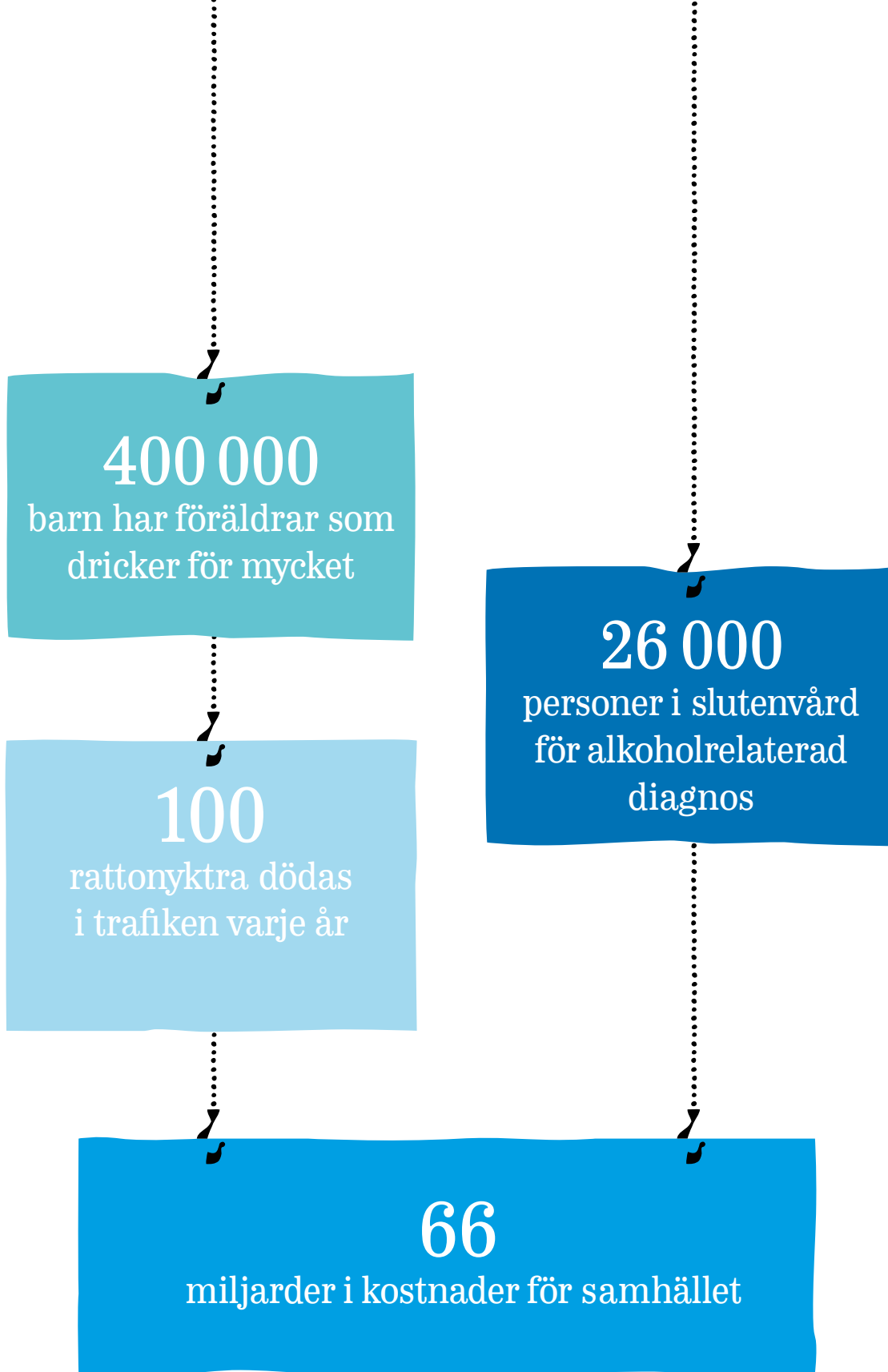
Forskarna är överens

Enligt forskare världen över finns ett tydligt samband mellan hur mycket alkohol som i genomsnitt konsumeras i en befolkning och omfattningen av alkoholrelaterade skador. Risken för den enskilde individen att drabbas av problem är givetvis mindre om man dricker mindre alkohol. Men även mindre konsumtion kan leda till sjukdomar och skador. Merparten av de problem som alkoholen orsakar är relaterade till den stora gruppen av låg- och medelkonsumenter. Det innebär att en stor del av de samlade problemen för befolkningen också återfinns här. Detta är ett mycket viktigt skäl till att sträva efter minskad konsumtion för alla grupper inom befolkningen och inte bara bland storkonsumenter.

Genom att vidta åtgärder som minskar den totala konsumtionen påverkas också storkonsumenterna att dra ned sin konsumtion. Dessutom minskar risken för att fler blir storkonsumenter och därigenom minskar också skadorna.

Intresse för den svenska modellen

WHO:s generalförsamling antog vid Världshälsomötet WHA (World Health Assembly) i maj 2010 en resolution om en global strategi för att minska det skadliga bruket av alkohol. Här nämns folkhälsoinriktade statliga alkoholmonopol av den typ vi har i Sverige och på flera andra håll i världen som en effektiv åtgärd för att begränsa skadorna.

Vi har en viktig roll

Till det yttre är Systembolaget ett detaljhandelsföretag. Men alkohol är inte vilken vara som helst. Vi säljer utifrån ett tydligt definierat samhällsansvar. Detta tar sig bland annat uttryck i att vi inte driver merförsäljning.

Även om vi är många som uppskattar öl, vin och sprit och dricker med måtta, kan vi inte bortse från att alkoholen samtidigt är ett av våra största folkhälsoproblem. Ju mer alkohol som konsumeras, desto större negativa konsekvenser. Målet för den svenska alkoholpolitiken, som beslutats av riksdagen, är just därför att minska den totala konsumtionen av alkohol. Under den senaste femårsperioden har den minskat med 6 procent enligt SoRAD.

Effektiva begränsningar

Ett medel för att minska konsumtionen av alkohol är att begränsa tillgängligheten i form av antal försäljningsställen och öppettider. Systembolaget har en viktig roll för att åstadkomma detta. Vi arbetar aktivt med att leva upp till alkohollagens regler om försäljning – att inte sälja alkohol till någon under 20 år eller till den som är märkbart berusad, samt att motarbeta langning. Vi informerar även om alkoholens risker på olika sätt för att nå så många som möjligt.

Ett tydligt uppdrag

Inom ramen för svensk alkoholpolitik ska Systembolaget arbeta effektivt och bidra till att begränsa alkoholens skadeverkningar och därigenom förbättra folkhälsan. Vi har ensamrätt att bedriva detaljhandel med starköl, vin och sprit i Sverige. Detta är en avgörande förutsättning för att förverkliga den svenska alkoholpolitiken. Vår ensamrätt och det faktum att vi inte ska vinstmaximera innebär att vi inte driver merförsäljning. Därigenom skiljer vi oss från andra detaljhandelsföretag, vi ska inte locka kunderna att köpa mer än de tänkt. Utan försäljningsdrivande

element som exempelvis extrapriser, mängd-rabatter och varuexponering som lockar till merköp kan de alkoholrelaterade problemen begränsas.

Ett balanserat agerande

Medborgarnas förtroende är avgörande för att vi ska kunna utföra vårt uppdrag. Systembolagets ensamrätt innebär en inskränkning för individen som måste stödjas av de flesta. Samtidigt måste den inskränkningen balanseras av vad medborgarna upplever som god service. Utifrån kundernas behov och frågor ska vi dela med oss av vårt kunnande både om mat och dryck och hur man umgås med alkohol på ett hälsosammare sätt.

En annorlunda affärsidé

Alkohol är inte vilken vara som helst och Systembolagets affärsidé baseras på en solidaritet med människor som riskerar att fara illa av alkoholkonsumtion. Därför har vi en tydlig roll att genom information och dialog bidra till ett klokare förhållningssätt till alkohol, oavsett var den inhandlas och vem som dricker. Vår omsorg stannar inte vid våra kunder utan omfattar också till exempel tonåringar och barnen till dem som dricker.

En djärv vision

Vår vision är ett samhälle där alkoholdrycker njuts med omsorg om hälsan så att ingen tar skada. Det är i praktiken en nollvision vilket kan tyckas vara djärvt och utopiskt. Men poängen är att den så tydligt anger vart vi siktar. Visionen innebär ett långtgående ansvar.

Vårt uppdrag:
Bidra till att begränsa alkoholens
skadeverkningar.

Vår vision:
Ett samhälle där
alkoholdrycker
njuts med omsorg
om hälsan så
att ingen tar skada.

Vår affärsidé:
Att med ansvar och
bästa service
sälja alkoholdrycker
och ge kunskap
om alkohol och hälsa.

Ansvarstagande i flera dimensioner

Systembolagets uppdrag innebär per definition ett omfattande ansvar i en viktig samhällsfråga. Därutöver finns det starka förväntningar på oss att vi också tar ett tydligt ansvar vad gäller arbetsvillkor, mänskliga rättigheter, miljö och anti-korruption.

Systembolaget finns till för att bidra till att begränsa alkoholens skadeverkningar. Detta ansvar genomsyrar hela vår dagliga verksamhet. Utöver detta tar vi ansvar för arbetsvillkor, mänskliga rättigheter, miljö och anti-korruption. Ansvaret i dessa dimensioner omfattar såväl vår egen verksamhet som våra leverantörers. Det vanligast använda samlingsnamnet för detta ansvarstagande är CSR (Corporate Social Responsibility). Systembolaget använder CSR-begreppet i denna etablerade betydelse, även om hela vår verksamhet baseras på ett samhällsansvar.

CSR baserat på ett etablerat ramverk

Som ramverk för CSR-arbetet inom Systembolaget har vi valt FN-initiativet Global Compact i kombination med våra kärnvärden omtanke, kunskap och inspiration. Global Compact utgår från deklARATIONEN om de mänskliga rättigheterna, OECD:s riktlinjer, ILO-konventionen och Rio-deklARATIONEN. Genom att välja Global Compact utgår vi i vårt CSR-arbete från internationellt vedertagna riktlinjer och definitioner för hållbarhet.

Fokus på CSR

2009 gjordes en kartläggning av Systembolagets viktigaste hållbarhetsområden. Utifrån dessa fattade styrelse och företagsledning beslut om

fokusområden för CSR-arbetet under perioden 2010–2013. Fokusområdena stämmer väl överens med hur intressenterna under 2010 har viktat Systembolagets CSR-arbete; arbetsvillkor, mänskliga rättigheter, anti-korruption, miljö/klimat, integrerad hållbarhetsstyrning, kompetensutveckling i CSR, öppen kommunikation och hållbara inköp.

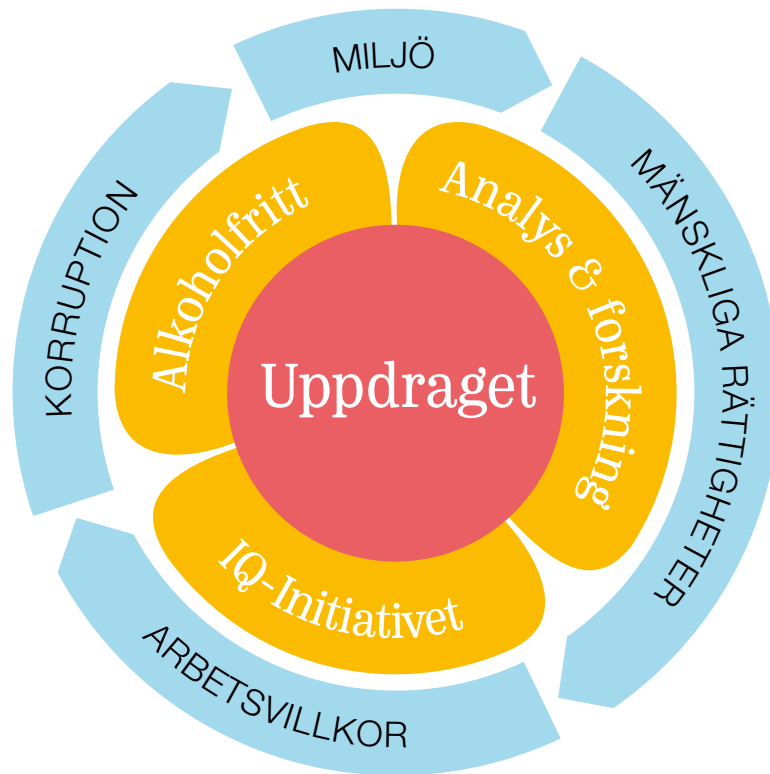
Rapportering enligt GRI

Den årliga rapporteringen av vårt CSR-arbete och delar av vårt alkoholpolitiska uppdrag sker enligt Global Reporting Initiative (GRI) enligt nivå B+. Det är ett internationellt ramverk med riktlinjer för redovisning av CSR-arbete. Utifrån GRI arbetar vi med att redovisa mål och resultat för ett antal så kallade indikatorer som kan liknas vid nyckeltal.

I rapporteringen av Systembolagets mål och resultat för vårt alkoholpolitiska uppdrag och för vårt CSR-arbete 2010 redovisar vi 28 GRI-indikatorer, varav 20 ryms inom våra identifierade ansvarsområden för CSR och åtta indikatorer beskriver produktansvar och ekonomisk hållbarhet. *Läs mer i GRI-bilagan på systembolaget.se.*

.....

Ett tredelat samhällsansvar

- Begränsa alkoholens skadeverkningar
- Utökat engagemang i alkoholfrågan
- CSR/Hållbarhetsarbete
Bedriva verksamheten i linje med FN-initiativet
Global Compacts principer

Vi delar in vårt samhällsansvar i tre arbetsområden; vårt alkoholpolitiska uppdrag, vårt engagemang i alkoholfrågan och vårt CSR-arbete. Vårt alkoholpolitiska uppdrag är kärnan i vår verksamhet.

CSR – en del av vardagen

Under året har samarbetet med de nordiska alkoholmonopolen intensifierats och vi har beslutat om medlemskap i en CSR-organisation. Vi har utbildat dryckesleverantörer och inköpare, genomfört dialogresa till Sydeuropa samt tagit fram interna riktlinjer för hållbarhetsmärkning.

Ytterst ansvarig för CSR-arbetet inom Systembolaget är företagsledningen och styrelsen. Till sin hjälp har de ett tvärfunktionellt CSR-råd som inrättades under 2010. Rådets uppgift är strategisk planering, uppföljning, koordinering och ärendehantering. Miljöarbetet koordineras av miljögruppen. Varje avdelning centralt på Systembolaget har ett fastlagt ansvar för styrning, planering, rapportering och uppföljning av ett antal CSR-aktiviteter.

Målet är att arbetet med CSR ska följa företagets befintliga processer för styrning, planering, rapportering och uppföljning.

Tydliga riskfaktorer

Risken för att vi i vår verksamhet möter korrup­tion är relativt stor. Det vet vi utifrån de riskanalyser vi har genomfört under året. Att konsekvenserna kan bli stora vittnar vår historia om där det i början av 2000-talet framkom att några av våra leverantörer hade mutat vissa av våra dåvarande butikschefer. Risken för att det någonstans i den världsvida leverantörskedjan förekommer brott mot mänskliga rättigheter och arbetsvillkor måste också betraktas som stor. Till detta kommer även det ökade intresset för miljö- och klimatfrågan. För dryckesindustrin har detta inneburit ett särskilt fokus på vattenfrågan, koldioxidutsläpp från transporter samt återvinning av förpackningar. Allt sammantaget gör att vi i Systembolaget prioriterar CSR-området och rankar detta bland de viktigaste i vår företagsövergripande riskkartläggning.

Nordiskt CSR-samarbete

Systembolaget driver ett nära samarbete inom CSR med detaljhandelsmonopolen för alkohol-drycker i Norge, Finland, Island och Färöarna. Syftet med samarbetet är att tillsammans med våra nordiska dryckesleverantörer arbeta för en hållbar dryckesleverantörskedja. En viktig del av detta arbete är en gemensam uppförandekod med regler och riktlinjer som beskriver hur verksamheten ska bedrivas på ett etiskt och ansvarsfullt sätt.

Utifrån FN-initiativet Global Compacts tio principer utarbetades 2008 en gemensam nordisk plattform och ett första utkast till uppförandekod för såväl medarbetare som leverantörer.

Under 2009 etablerades en dialog med våra leverantörer om det nordiska CSR-samarbetet och uppförandekodens innehåll. Målet var att under 2010 färdigställa uppförandekoden. Det arbetet avstannade i och med beslutet att gå med i en CSR-organisation vilket leder till att vi ansluter oss till den organisationens uppförandekod. Under 2011 är målet bland annat att uppförandekoden ska integreras i Systembolagets och de övriga monopolens inköpsavtal samt att utarbeta verktyg i form av självskattningsformulär och incidenthanteringssystem. Målet är att 2013 ha ett systematiskt nordiskt arbetssätt för en hållbar dryckesleverantörskedja. *Läs mer på sida 36.*

Medlemskap i BSCI

Under 2010 har de nordiska alkoholmonopolen träffat ett antal internationella CSR-medlem-

skapsorganisationer. Dessa tillhandahåller verktyg och nätverk för företag som vill arbeta med att säkra hållbara leverantörskedjor. Målet var att under 2010 hitta en organisation som matchar behovet för det nordiska CSR-samarbetet. De nordiska alkoholmonopolen har beslutat att Systembolaget och finska Alko ska bli medlemmar i BSCI (Business Social Compliance Initiative). En annan modell för att säkra hållbar leverantörskedja kommer under 2011 att prövas av norska Vinmonopolet varefter utvärdering sker.

En tydlig plan

Utmaningen för Systembolaget den närmaste 3-årsperioden är just att uppnå en än mer integrerad styrning av CSR-arbetet och säkerställa att det genomsyrar hela verksamheten med tydliga mål på de olika nivåerna. Dessutom ska CSR integreras i såväl vår interna kompetensutveckling som i vår kommunikation. En viktig uppgift är att tillsammans med våra nordiska samarbetspartners och dryckesleverantörer fortsätta arbetet med att arbeta för att Systembolagets sortiment är producerat på ett socialt, miljö-

mässigt och etiskt hållbart sätt. En annan utmaning är att under 2011 färdigställa den under 2010 påbörjade miljöutredningen för Systembolagets verksamhets- och dryckesleverantörskedja samt att utifrån miljöutredningen utarbeta och påbörja införandet av en kort- och långsiktig miljöplan.

Under 2010 har ett internt regelverk för hållbarhetsmärknings tagits fram. *Läs mer på sida 36.*

Stort intresse för CSR-frågor

Vi har successivt märkt ett ökat intresse från media, studenter och forskare för Systembolagets arbete med att säkra en hållbar dryckesleverantörskedja. Bland annat uppmärksammade SVT problem med boendeförhållanden och löner hos en av de sydafrikanska producenter som finns representerade i Systembolagets sortiment. *Läs mer på sida 41.* Media har även uppmärksammat de statliga bolagens, och därmed också Systembolagets, rapportering av CSR-arbetet.

Fem steg under fem år

Det nordiska monopolsamarbetets mål- och strategitrappa. Arbetet sker stegvis och över tid. Grunden är en gemensam femårig nordisk strategi.

Öppen dialog med intressenterna

Systembolagets intressenter ställer sinsemellan olika krav på vår verksamhet utifrån sina respektive perspektiv. För att hålla oss uppdaterade om förväntningar, önskemål och krav för vi en öppen dialog med dem.

Dialogen med våra intressenter sker löpande i form av möten, seminarier, omvärldsbevakning och analyser. Vi vill bygga och stärka en ömsesidigt långsiktig och transparent relation med alla våra intressenter.

Opinionsindex som mäts månatligen redovisar nöjdheten med Systembolaget och vår ensamrätt till detaljhandelsförsäljning av starköl, vin och sprit, såväl generellt bland medborgare som specifikt hos kunderna. Medarbetarnas nöjdhet mäts årligen i Nöjd -Medarbetar-Index. Uppfattningen om Systembolagets samhällsansvar och service mäts kvartalsvis i Nöjd-Kund-Index. Leverantörernas nöjdhet mäts årligen i Leverantörs-Index.

Intervjuer på djupet

Som en plattform för vårt fortsatta CSR-arbete, inklusive GRI-rapporteringen, genomförde vi under våren 2010 en dialog i form av 52 djupintervjuer med ett urval individer inom våra olika intressentgrupper. Syftet var att övergripande klarlägga deras kännedom om, inställning till och önskemål på Systembolaget med fokus på CSR-arbetet.

Nedan följer en sammanställning av de viktigaste resultaten.

Övergripande resultat

Intressenterna anser att Systembolaget som ett statligt ägt monopol måste vara ett föredöme i sin bransch och ha ett fortsatt högt fokus inom alla områden som berör hållbarhet och ansvar.

Om betydelsefulla brister inom Systembolagets CSR-arbete skulle uppmärksammas anses detta få stor negativ påverkan på företagets

anseende. Det kan leda till avhopp av medarbetare, negativ opinion och kampanjer mot Systembolaget.

Intervjuerna visar också att det finns en stor potential för Systembolaget att bli bättre på att kommunicera både vad företaget för närvarande gör inom CSR och vad som planeras. Detta gäller såväl den interna som externa kommunikationen.

Aktörerna inom leverantörskedjan upplever specifikt att det saknas en närmare dialog främst vad gäller arbetsvillkor och mänskliga rättigheter. En sådan dialog kan bidra till en snabbare utveckling för Systembolaget inom CSR-området.

Samhälle: ”se till att de verkliga kontrollerar på fältet”

Systembolagets verksamhet ska bedrivas på ett socialt, etiskt och miljömässigt hållbart sätt. Vi ska dessutom ta ett vidgat ansvar för vårt alkoholpolitiska uppdrag genom alkoholförebyggande samarbeten och tydlig information om alkoholens skadeverkningar. Resultaten från intervjuerna visar att inom media är uppfattningen att man har god kunskap om Systembolagets CSR-arbete men önskar mer transparens, i synnerhet vad gäller arbetsvillkor och människorätt i leverantörskedjan. De intresseorganisationer och den myndighet som ingår i dialogen anser dock att de inte har tillräcklig information om Systembolagets CSR-aktiviteter.

Kunder: ”medarbetarna är väldigt kunniga och seriösa”

Systembolaget ska av kunderna uppfattas som en ledande detaljhandelskedja vad avser sortiment, kunnande, service och ansvar. Vi arbetar aktivt med frågor om exempelvis ekologiskt odlade produkter, alkoholfria drycker, miljövänliga transporter och restprodukthantering. Intressentdialogen visar på generellt låg kunskap om Systembolaget och CSR men kunderna förutsätter att företaget har dessa frågor under kontroll. Man anser att Systembolaget kan bli bättre på att ta miljöansvar. Förtroendet för medarbetarna är stort och kunderna vill enkelt kunna skaffa sig mer kunskap om Systembolagets CSR-arbete i samband med sina inköp.

Medarbetare: ”mycket mer att göra inom CSR-området”

Välutbildade och engagerade medarbetare är en förutsättning för ansvarfull försäljning och nöjda kunder. Vi arbetar aktivt med mångfald, jämställdhet, arbetsvillkor och arbetsmiljö. Intervjuerna med medarbetare på olika nivåer och i olika befattningar visar att kunskapen om företagets CSR-arbete är högre ju högre upp i organisationen medarbetaren verkar. Kunskap kring CSR efterfrågas och kan bli bättre internt. Genomgående ser man stor förbättrings- och utvecklingspotential inom områdena arbetsvillkor och människorätt i leverantörskedjan.

Leverantörer: ”skulle kunna kommunicera bättre”

Systembolaget är en stor inköpsaktör vilket innebär ett särskilt ansvar vad gäller ett neutralt produkturval. Det ger oss en unik möjlighet att påverka dryckesindustrin i en hållbar riktning och för låga inköspriser. Intressentdialogerna visar att leverantörerna har god kunskap om Systembolagets CSR-arbete och vill se en utveckling inom arbetsvillkor och människorätt. De önskar mer konkret information om vilka krav Systembolaget kommer att ställa på dem utifrån CSR. De ser det som sin roll att föra dessa krav vidare till producentledet.

Ägare: ”förtroende för vad de gör”

Det alkoholpolitiska uppdraget är grunden för vår existens. Utöver detta ska Systembolaget kontinuerligt effektivisera verksamheten så att utrymme skapas för utveckling och förnyelse. Inom denna grupp har intervjuer genomförts med representanter från två departement samt fyra styrelseledamöter. Generellt sett är man nöjd med det arbete företaget bedriver inom CSR-området. Man önskar dock mer kunskap om hur frågor om arbetsvillkor och mänskliga rättigheter hanteras i leverantörskedjan.

Fortsatt stöd för Systembolaget

Ytterst är det svenska folkets syn på hur vi lever upp till vårt uppdrag som avgör om vi ska behålla vår ensamrätt på att sälja starköl, vin och sprit. År 2010 hade vi ett fortsatt starkt stöd hos allmänheten.

Under de närmaste åren ska vi ta ännu tydligare ansvar inom området alkohol och hälsa. Det handlar om att skapa en bra balans mellan de två dimensionerna ansvarsfull försäljning och god service. Att lyckas med denna avvägning är avgörande för att svenska folket ska fortsätta att stödja idén med Systembolaget: att genom ensamrätt på detaljhandelsförsäljning av starköl, vin och sprit begränsa alkoholens tillgänglighet och därigenom dess skadeverkningar.

Två av tre vill ha vår ensamrätt kvar

Opinionsindex (OPI) är ett av Systembolagets strategiska nyckeltal som mäts varje månad. Ett

representativt urval av den svenska allmänheten tar ställning till frågan: ”Tycker du att man ska behålla Systembolaget och monoopolet på försäljning av starköl, vin och sprit eller vill du att starköl, vin och sprit ska säljas i andra butiker?”

Dessa mätningar har genomförts sedan 2001 och då var stödet 49 procent. Under 2009 ökade opinionsindex till 66 procent. Detta är det högsta värdet någonsin och 2010 bekräftades detta starka stöd. Noterbart är att stödet är något större hos kvinnor än hos män. Stödet är också större hos yngre (15–29 år) och hos äldre (+65 år), samt i de norra delarna av landet.

Ett annorlunda företag

Trots att en stor majoritet av svenska folket stödjer idén med ensamrätt för detaljhandel av starköl, vin och sprit, har det undgått många att Systembolaget inte drivs av vinstmaximering och att vårt syfte är att bidra till att begränsa alkoholens skadeverkningar.

Hösten 2010 inleddes en bred kommunikationsinsats om varför Systembolaget finns. Syftet med denna är att synliggöra på vilka sätt Systembolagets butiker och vår försäljning skiljer sig från annan detaljhandel med tanke på att vi inte driver merförsäljning; vi försöker aldrig få kunderna att köpa mer än de har tänkt sig genom exempelvis extrapriser, lockerbjudanden, mängdrabatter eller varuexponering i butiken som skulle locka till merköp. Kommunikationsinsatsen kunde följas på tv, i våra butiker och i sociala medier.

Via en tävling på Facebook fick alla som ville ge förslag på hur Systembolaget kan få ännu nöjdare kunder utan att sälja mer. Alla inkomna 6 000 förslag utvärderades och förmedlades till ansvarig avdelning. Det vinnande förslaget var en streckodsläsare med etikettskrivare. När man läser av

flaskans kod får man en etikett med de viktigaste uppgifterna om varan. Vinnaren Tomas Albinsson i Täby fick en festmiddag lagad av Årets Kock 2010.

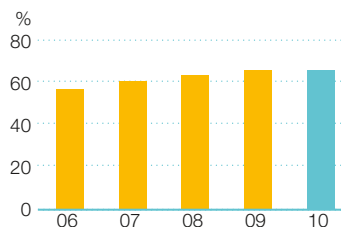
Kontroll och sortiment positiva faktorer

Enligt OPI-mätningen anger de som är positiva till Systembolagets ensamrätt främst två skäl till detta. Dels att försäljningen av starköl, vin och sprit sker utan att driva merförsäljning och under kontrollerade former, vilket främjar folkhälsan och skyddar ungdomar, dels att de är nöjda med sortimentet.

Via ett fristående företag sker kontinuerliga testköp av vår förmåga att göra ålderskontroller. Målsättningen för 2010 har varit att legitimation ska begäras vid 93 procent av kontrollköpen som genomförs av personer i åldern 20–24 år. Utfallet blev 94 procent och vi kan konstatera att ålderskontrollen aldrig varit bättre. När vi upptäcker brister i ålderskontrollen genomförs ett antal åtgärder i berörda butiker.

För 29 procent av befolkningen som anser att ensamrätten ska avskaffas är de främsta anledningarna att de principiellt ogillar monopol och att de bedömer att tillgänglighet och öppettider annars skulle vara bättre.

Opinionsindex 2006 – 2010

Opinionsindex mäter hur stor andel av Sveriges befolkning som vill behålla Systembolaget och ensamrätt för detaljhandelsförsäljning av alkohol.

Ett engagemang som går långt

Vårt sociala ansvar är en av de faktorer som tydligast påverkar hur nöjda kunderna är med Systembolaget. Det är också inom detta område som vi ser att den största möjligheten till utveckling finns.

”Unga människor har ofta en tillåtande attityd till alkohol. IQ:s Alkohol-index visar klart att en mer återhållsam attityd kommer först i högre åldrar. Unga formar idag nya vanor på helt nya arenor. En viktig förändring är den stora användningen av sociala medier som innebär både nya möjligheter och risker. Studier visar att hälften av de unga ser alkoholreklam på nätet varje vecka. Det är en tydlig påminnelse om att bara den som utgår från de ungas verklighet kan nå fram med sitt budskap.”

*Arne Modig,
Seniorrådgivare,
Greatness PR*

Systembolaget bedriver ett antal aktiviteter och samarbeten med det uttalade syftet att stärka det sociala ansvarstagandet i linje med uppdraget. Under 2010 investerades 30,4 (28,3) miljoner kronor i dessa projekt, inklusive dotterbolaget IQ.

Lokal samverkan med polisen

Systembolaget och polisen har sedan 2006 lokala samarbeten mot langning och för skärpt ålderskontroll vid försäljningen i butikerna. Syftet är att begränsa möjligheten att köpa ut och därmed minska ungdomsfylleriet och riskerna för att unga ska bli utsatta för, eller själva begå, brott eller våldshandlingar.

Fler och fler butiker och närpoliserna samarbetar löpande på lokal nivå. Det kan handla om att polisen delar med sig av sin kunskap om hur man upptäcker falska eller lånade legitimationer. De kan också informera om hur situationen med langning och andra alkoholrelaterade frågor ser ut på orten och hur man kan samverka för att minska problemen. I samband med större försäljningsdagar kan polisen också finnas på plats i närheten av butiken för att förebygga och stoppa langning.

Stöd till alkoholforskning

Utifrån Systembolagets roll och sociala ansvar ger Systembolagets råd för alkoholforskning stöd till samhällsvetenskaplig och medicinsk alkoholforskning. Syftet är att långsiktigt främja tvärvetenskapliga perspektiv. Prioritet ligger på förebyggande arbete mot alkoholskador. Rådet har nio ledamöter. Sex av dessa är framträdande representanter för alkoholforskning och tre representerar allmänna samhällsintressen.

Rådet arbetar oberoende och disponerade under 2010 tre miljoner kronor. Av 51 inkomna ansökningar beviljades 20. Projekten hade stor spännvidd – från ”Utvärdering av dopaminstabilisatorn OSU6162 som ett nytt läkemedel mot alkoholberoende” till ”Effektstudie av preventationsprogram för föräldrar till riskungdomar”. Systembolaget genomför revision och granskar att medlen används enligt gällande riktlinjer.

IQ – en smartare syn på alkohol

IQ-initiativet AB är ett dotterbolag till Systembolaget som arbetar med att få fler människor att fundera över attityder och beteenden kring alkohol. Syftet är att minska alkoholkonsumtionen och därigenom alkoholskadorna. IQ ska bidra till reflektion och eftertanke, måttfullhet och omtanke.

IQ genomför kampanjer, lyfter fram goda exempel på alkoholförebyggande verksamhet, genomför undersökningar och deltar i samhällsdialogen om alkoholfrågan. Samverkan med andra aktörer är viktigt. Under 2010 har fokus för verksamheten legat på hälsa, attityder och sociala medier.

Kaloriprofilen – med glimten i ögat

På ett år får svenskarna i sig omkring 460 miljarder kalorier genom alkoholhaltiga drycker. Det motsvarar kaloriinnehållet i 26 miljarder köttbullar! Med Kaloriprofilen vill IQ på ett humoristiskt och lättillgängligt sätt visa på sambandet mellan alkohol och kalorier, samt hur lång tid det tar att förbränna kalorierna.

IQ och Riksidrottsförbundet startade under 2010 en ny stor ungdomssatsning kallad IQ Stars. Syftet är att få unga att avstå alkohol i samband med idrott.

Aktiviteter under Almedalsveckan

De som arbetar för att påverka människors alkoholkonsumtion fick ett helt nytt verktyg när IQ lanserade sitt Alkoholindex under Almedalsveckan. Det är graden av återhållsamhet som sammanfattas i IQ:s Alkoholindex. Ju högre index, desto starkare är den återhållsamma attityden. De som svarar ger sin uppfattning om vad som är rätt och vad som är fel. Indexet kommer att mätas en gång per år.

Vid ett seminarium i Almedalen presenterades också en kartläggning av alkoholreklam i sociala medier. Syftet var att rikta uppmärksamhet mot hur kampanjer, interaktiva spel och underhållning kopplad till kända alkoholmärken sprids över nätet, på Facebook, Twitter, YouTube och i smartphone-applikationer.

Nytt samarbete om idrott och alkohol

Under året etablerades ett samarbete med Riksidrottsförbundet för en ny stor ungdomssatsning som lanseras i början av 2011. Satsningen innebär att IQ United, som IQ startade 2006 tillsammans med Svenska Fotbollförbundet, nu kommer att breddas till alla idrotter och byter namn till IQ Stars.

Utveckling av kundmötet

Vi skiljer oss från annan detaljhandel genom att vi inte driver merförsäljning. Det ger oss unika förutsättningar att ställa oss på kundens sida och helt utgå från dennes behov. Vi vill hjälpa kunderna till medvetna val.

”Systembolaget känns som ett företag som tar ansvar för sina handlingar. Något jag blivit mer medveten om är hälsosatsningen, dels med många nya alkoholfria artiklar men även att man i butikerna talar mer om hälsofrågorna. Det jag skulle vilja är att de utvecklar sin kunskapsspridning runt kombinationen mat och vin för där tror jag att Systembolaget har så mycket att ge.”

Lena Allblom,
Älmhult

Under 2010 gjordes nära 116 miljoner kundbesök i Systembolagets butiker. Det är det högsta antalet någonsin och en ökning med 1,8 miljoner från 2009. Trenden under senare år är att kunderna besöker våra butiker oftare men att de totalt köper ungefär lika mycket som tidigare.

Ett bra kundmöte

Som kund i Systembolaget ska du alltid känna dig välkommen, du ska alltid kunna lära dig något och alltid kunna lita på att vi säljer med ansvar. Utifrån dina behov och frågor ska vi dela med oss av vårt kunnande både om mat och dryck och hur du umgås med alkohol på ett hälsosammare sätt. Det handlar om att ge service till dig utan att locka till merköp.

Åren 2010–2012 genomför vi ett stort internt arbete som syftar till att ytterligare höja vår kompetens i sättet att möta våra kunder. Systembolagets cirka 500 chefer deltar i ett trestegsprogram för att tränas i att skapa än bättre kundmöten. Under 2011 ska detta program genomföras i alla butiker och 2012 sker uppföljning av resultaten.

Allt nöjdare kunder

Från 2010 genomförs den tidigare årliga Nöjd-Kund-Index-undersökningen (NKI) kvartalsvis av ett fristående undersökningsföretag. Över 60 000 kunder får då möjlighet att sätta betyg på allt ifrån butikens tillgänglighet och utformning, till sortimentet, medarbetarnas kundbemötande och Systembolagets samhällsansvar.

Medarbetarna får högsta betyg

Under 2010 bibehölls det höga betyget på 78.

Ingen kvalitetsparameter försämrades. Systembolagets medarbetare är den del som får högst betyg i dessa mätningar. Personalen anses vara kunnig inom områdena mat och dryck samt ger kunderna god service. Varje butikschef får ta del av undersökningsresultatet för sin butik. Detta tjänar som ett underlag för det fortsatta förbättringsarbetet.

I samma undersökning får kunderna också jämföra sin systembutik med den dagligvarubutik de handlar i. Systembolaget befäste under 2010 sin ställning som ett av landets bästa detaljhandelsföretag. Vårt betyg blev åtta enheter bättre än den dagligvarubutik som får bästa betyg. Vi får högre betyg på sortiment, butik och personal. Lägst är betyget på prisvärde.

Vårt samhällsansvar betyder mycket för hur nöjda våra kunder är med oss. Enligt kundundersökningen har Systembolaget störst utvecklingspotential när det gäller samhällsansvar och sortiment.

Kundmötesmätning i butik

Som ett komplement till NKI-mätningarna genomför Systembolaget varje år en separat ”kundmötesmätning”. Ett utomstående undersökningsföretag gör under året 4 000 besök i alla självbetjäningbutiker för att skapa en bild av kundens upplevelse av såväl den enskilda butiken som Systembolaget i stort. Minst fem gånger per år och butik bedöms kundmöte och bemötande i kassan, med fokus på möjligheter till förbättringar. Resultaten återkopplas till respektive butik och används för att ytterligare utveckla verksamheten.

Inspiration och information

Våra kommunikationsinsatser syftar inte till merförsäljning. Istället vill vi sprida kunskap om hur man kan kombinera mat och dryck. Det gör vi fyra gånger per år kopplat till säsong, sommar, höst, vinter och vår. I anslutning till kassorna i våra butiker kommunicerar vi budskap som ska skapa eftertanke om alkoholkonsumtion.

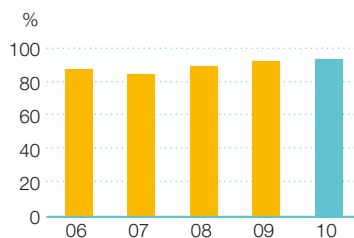
Tydliga regler

En viktig del i kundmötet är att vi lever upp till alkohollagens regler för försäljning. När kunderna bedömer oss ser de ålderskontrollen och vårt ansvarstagande som en viktig del av vår service. Vi ska inte sälja till någon som är under 20 år, inte till någon som är märkbart påverkad eller till någon vi misstänker langar varorna vidare. Detta kommuniceras löpande i butikerna, på webben, i tv och på bio. De mätningar som gjordes under 2010 visar att vår ålderskontroll aldrig har varit bättre.

Årets butik

Årets butik koras varje år och tävlingen är en intern drivkraft i arbetet med att utveckla det goda kundmötet. Butiker nomineras i olika omgångar och i en final utses sedan en segrare.

Ålderskontroll 2006 – 2010

En av våra viktigaste uppgifter är ålderskontrollen. Testköp visar att vi begär legitimation i 94 procent.

Viktig ålderskontroll

En av Systembolagets viktigaste uppgifter är ålderskontrollen av våra unga kunder så att vi inte säljer till någon under 20 år. Enligt våra interna riktlinjer ska vi alltid begära legitimation av dem vi tror är under 25 år och neka köp om de inte kan styrka sin ålder. Ett oberoende företag genomför varje år cirka 6 000 testköp åt oss för att kontrollera hur vi sköter oss. Testerna visar att vi under 2010 begärde legitimation i 94 procent av de 5 700 köp som genomfördes i våra butiker av kunder mellan 20 och 24 år.

Under hösten 2010 testade Sveriges Television vår ålderskontroll i några butiker i Östergötland. Vid sex av femton försök lyckades ungdomar under 20 år köpa utan att visa legitimation efter att de bedyrat att de glömt den hemma. När detta blev känt genomförde vi genast ett antal åtgärder för att följa upp det inträffade. Bland annat förde vi en dialog med alla våra butiker i hela landet om det som inträffat och vilka lärdomar vi kunde dra av det så att det inte händer igen.

Systembolagets olika mötesplatser

De flesta vuxna svenskar möter Systembolaget på ett antal olika sätt i vardagen – såväl personligen som virtuellt. Vi ser varje sådant möte som unikt och som en måttstock för vår förmåga att leva upp till dina förväntningar som kund.

De flesta svenskar över 20 år besöker i genomsnitt någon av Systembolagets butiker var tredje vecka. Formen för dessa besök har förändrats på ett genomgripande sätt under de senaste tio åren.

Från försäljning över disk till självbetjäning

Ombyggnationen av samtliga butiker till självbetjäning är nu i slutskedet. Samtliga ombyggnationer sker utifrån ett miljövänligt, anpassat byggprogram. Utvärdering av byggprogrammet sker löpande. Vid slutet av 2010 var 383 av 414 av butikerna anpassade till detta koncept. De svarar för 98 procent av Systembolagets försäljning och 97 procent av alla kundbesök.

Genom att bygga om en butik från försäljning över disk till självbetjäning uppnås två viktiga syften. För det första skapas möjlighet för personalen att koncentrera sig på att tillgodose ditt behov som kund och bli mer proaktiv i denna relation. För det andra får kunderna bättre möjlighet att överblicka och välja från Systembolagets breda sortiment. NKI-mätningarna visar att våra kunder uppskattar självbetjäningskonceptet. Betyget låg kvar på 78 under 2010.

Välbesökt webb

En allt viktigare mötesplats är Systembolagets webbplats – systembolaget.se. Här har kunderna möjlighet att förbereda sina köp genom att söka

i sortimentet, se vad som lagerhålls i en specifik butik samt få hjälp med att kombinera mat och dryck. Här finns också information om hur man kan umgås med alkohol på ett hälsosammare sätt samlad. Systembolagets webbplats är mycket välbesökt och hade 2010 över 15 miljoner besök, vilket är en ökning med 1,7 miljoner från året innan. Mest besökta är våra sökfunktioner "Sök dryck" och "Butik och öppettider". "Drycknyckeln", våra receptsidor med dryckesförslag, är också mycket välbesökta. Under julmånaden sker alltid flest besök. Under december 2010 noterades 2,1 miljoner besök.

Under andra kvartalet 2010 lanserades en webbtjänst där Systembolagets kunder kan beställa varor till samtliga butiker. E-beställningstjänsten erbjuder alla varor i beställningssortimentet, det vill säga produkter som lagerhålls av svenska importörer och producenter, för senare uthämtning i vald butik. Tjänsten har blivit mycket uppskattad och i snitt görs 6 000 beställningar per månad.

Sociala medier

Under hösten skapade Systembolaget också en plats på Facebook för förslag om förbättringar och breddad dialog med kunder och medborgare. Vid årets slut hade 24 000 personer anslutit sig som "vänner" till facebook-sidan.

Kundtjänst har svar på det mesta

Vår kundtjänst för dialog med kunder, butiker och ombud och ger med hög kvalitet service och kunskap om alkohol. Här besvaras frågor om allt från hur man kombinerar mat och dryck till vilka produkter som finns i en specifik butik.

För att säkra hög kvalitet sker årligen kompetensutveckling i både dryckeskunskap och servicekunskap. I externa mätningar brukar Systembolagets kundtjänst rankas som ett ledande kundkontaktcenter i Sverige.

Provningar i butik inspirerar till ökad kunskap

Systembolaget bidrar aktivt till utvecklingen av en god dryckeskultur på flera sätt. Ett handfast exempel är tjänsten "dryckesprovning i butik" som genomförs för kunder av vår personal i ett 30-tal butiker efter stängning. Omkring 10 000 intresserade besöker oss varje år för att vara med på en dryckesprovning. Mest populärt är vinprovningar samt provningar med mat och dryck i kombination.

Fortsatt stort intresse för dryckesauktioner

Fyra gånger per år anordnar Systembolaget dryckesauktioner tillsammans med Stockholms Auktionsverk. Genom dryckesauktionerna gör Systembolaget värdefulla samlarobjekt tillgängliga för en intresserad konsumentgrupp och skapar samtidigt möjligheter för den som äger värdefulla produkter att sälja dessa. De stora dryckesauktionerna erbjuder större värdefulla poster och de små dryckesauktionerna auktionerar ut mindre poster avseende utropens storlek och omfång. Sammanlagt omsätter auktionerna drygt 2 000 poster till ett värde av cirka 13 miljoner kronor varje år.

"Jag är säker på att Systembolaget fyller en funktion och minskar alkoholens skadeverknings i samhället. Idag är det roligt att gå in på bolaget och bli hjälpt att hitta nya dyrgripar. Beställningsfunktionen av nya viner med begränsat antal levererade flaskor från depå utnyttjar jag ofta och den fungerar väl. Det är också bra att nyheter står för sig i butiken. För eftertraktade varor med få flaskor i butiken borde man kanske begränsa antalet en kund får köpa första dagen."

Lars Lindborg,
Segeltorp

I alla kommuner. Utom en.

En viktig del i kundernas förtroende för Systembolaget är tillgången till butiker. Idag finns 414 butiker i alla landets kommuner utom i en. Från Kiruna i norr till Trelleborg i söder. Därutöver sker utlämning av varor via över 500 ombud.

”Det som är bra med Systembolaget är det stora sortimentet och kunnig personal. Det som kan bli bättre är mer ölsorter i glesbygden och det skulle finnas fler öl på flaska med retur.”

David Rydebjörk,
Dorotea

Baserat på avtalet med staten har Systembolagets styrelse tagit fram riktlinjer för etablering av butiker. Målet är att Systembolaget ska vara representerat med butik i alla kommuner. Detta kommer att uppfyllas då vi hittar en lämplig lokal i kommunen Knivsta.

Utöver detta finns butiker i större tätorter, stadsdelar och förorter i första hand baserat på befolkningsunderlag. För den första butiken i ett område är centrumlägen prioriterade och för eventuellt nästkommande butiker tas ökad hänsyn till övriga handelsplatser på orten. Generellt styrs öppettiderna, inom ramen för riksdagens beslut, av det lokala kundbehovet.

Stor spännvidd

Systembolagets butiksnät är utformat från ett service- och tillgänglighetsperspektiv snarare än ett lönsamhetstänkande. Butikerna är utvecklade för att erbjuda kunderna ett av världens bredaste dryckessortiment och de krav det ställer på guidning, arbetssätt och kommunikation. I 29 butiker sker försäljningen fortfarande över disk. Dessa butiker byggs successivt om till självbetjäning. Målet att processen skulle vara avslutad 2010 har flyttats fram till 2012 i och med att ombyggnation av 22 äldre självbetjäning-butiker där vi når fler kunder har prioriterats. Av våra totalt 414 butiker hade 383 självbetjäning i slutet av 2010.

Den största av Systembolagets butiker omsätter närmare 300 miljoner kronor och har drygt 700 000 årliga kunder. Den minsta omsätter cirka 6 miljoner kronor och besöks av cirka 30 000 kunder per år. Självklart är det svårare för

den mindre butiken att bära sina kostnader än för den större. Under 2010 uppvisade 64 butiker ett negativt resultat, vilket är en ökning med 13 butiker från året innan. Den främsta orsaken är ökade avskrivningskostnader till följd av ombyggnation i butiksnätet.

Systembolagets drygt 500 ombud är lokaliserade till mindre orter där kundunderlag för att etablera en systembutik saknas. Den som beställer via ombud har tillgång till det kompletta sortimentet tack vare leveranser från Systembolagets två varudepåer i Örebro respektive Sundsvall. Ombuden svarar för cirka en procent av Systembolagets omsättning. De lagerhåller inga varor, utan lämnar ut efter beställning.

Rätt butik för olika behov

Hur varje butik ska se ut, vilka produkter som ska erbjudas och vad som kommuniceras i butikerna bestäms centralt i Systembolaget. För att möta kundernas förväntningar på bästa sätt anpassas butikerna enligt olika format utifrån de lokala förutsättningarna.

Den lilla butiken har en omsättning på upp till 18 miljoner kronor och lagerhåller cirka 490 artiklar. Formatet är anpassat till kostnadseffektiv drift på mindre orter. Av denna typ finns 61 butiker.

Den mellanstora butiken är avsedd för mindre och mellanstora orter. Fokus ligger på ett bra erbjudande i förhållande till storleken. I butiken erbjuds cirka 900 artiklar och omsättningen kan vara upp till 36 miljoner kronor. Antalet butiker av denna typ var 2010 93 stycken.

Den stora butiken är det vanligaste formatet. 2010 fanns 188 sådana butiker. Butiken har en omsättning på 36 miljoner kronor och uppåt och lagerhåller drygt 1 400 artiklar beroende på storlek och läge. Dessa butiker har en balans mellan brett erbjudande, kostnadseffektiv drift och bra kundupplevelse.

Den allra största butiken har lättöverskådliga avdelningar som gör det enklare för kunden att hitta. Detta ska leda till mer medvetna val och planerade köp. Sortimentet består av drygt 1 800 artiklar. Denna typ av butik introduceras nu på allt fler platser. Vid utgången av 2010 fanns 16 butiker av detta format.

Vinkällar- och saluhallsbutiker

Utöver dessa fyra standardbutikstyper finns ytterligare två typer av butiker. Den ena är den så kallade vinkällarbutiken. Här säljs förutom

det vanliga sortimentet alla viner över 100 kronor samt alla spritsorter. Dessutom sker lansering av exklusivare artiklar i små kvantiteter. 2010 fanns tre butiker av detta slag i våra tre största städer Stockholm, Göteborg och Malmö.

Det andra formatet är saluhallsbutiken. Här finns en tydlig koppling mellan mat och dryck som en naturlig del av saluhallens erbjudande. Två sådana butiker finns idag, båda i Stockholm.

Sortiment i världsklass

Systembolaget har totalt över 2 300 artiklar i det fasta sortimentet. Till det kommer alla tillfälliga artiklar och de drygt 8 500 artiklar som finns tillgängliga via beställningssortimentet. 2 315 nya produkter lanserades under förra året.

”Systembolagets inköpsförfarande ger ett sortiment med en kvalitativt hög lägstanivå. Visst finns det både toppar och dalar i sortimentet men man kan generellt lita på kvaliteten på det som säljs. Jag ogillar att kunder som vänder sig till en butik med specifika önskningsområden om ett visst vin ibland slentrianmässigt får beskedet att det är slut. Trots att vinet finns på andra butiker och kan rekvireras därifrån.”

Jens Dolk, vinskribent och vinexpert i Nyhetsmorgon TV4

Sortimentet är i första hand uppbyggt för att erbjuda dig som kund största möjliga urval, inte att vinstmaximera vår verksamhet. I den årliga Nöjd-Kund-Index-undersökningen framgår också att kunderna ger ett högt betyg åt Systembolagets sortiment. Det är ett av de kvalitetsområden som är viktigast för att kunderna ska känna sig nöjda.

Kontinuitet och förnyelse

Systembolagets sortiment består av ett fast och ett tillfälligt sortiment. Det fasta sortimentet ska tillgodose kundernas önskemål vad gäller långsiktighet och kontinuitet. I det fasta sortimentet sker förändringar två gånger per år. Det tillfälliga sortimentet ska stå för förnyelse och säsongsvariationer.

Under 2010 har vi förändrat vårt sätt att lansera nya produkter och knyter lanseringarna till aktuell säsong vår, sommar, höst och vinter. Det ger möjlighet till en tydligare koppling mellan säsongens mat och drycker som passar till.

Systembolaget lanserade totalt 2 315 nya artiklar i sortimentet under 2010. Merparten av dessa, 1 459, köps in i små kvantiteter i högre prislägen. Dessa lanseras i de tre vinkällarbutikerna och finns även att beställa i alla butiker. Trots att lanseringstakten är hög ser vi i kundundersökningar att kunderna inte är helt nöjda med våra nyheter.

Efterfrågan styr

Systembolaget styr sortimentet centralt till respektive butik baserat på efterfrågan. Enkelt uttryckt kan man säga att ju fler kunder som

köper en viss artikel desto större butiksdistribution får den. Varje butik kan dessutom välja upp till 50 artiklar helt efter lokal kundefterfrågan.

De artiklar som inte lagerhålls i den lokala butiken kan beställas från Systembolagets varudepåer i Örebro och Sundsvall och levereras till butiken efter två dagar. Dessutom finns ett beställningssortiment som tas hem på kundens beställning från leverantörernas lager, vilket tar ytterligare några dagar. Utöver detta kan vilken produkt som helst i hela världen beställas via Systembolagets privatimporttjänst.

Försäljningen ökar

Under 2010 ökade Systembolagets totala försäljning med 1,2 procent mätt i liter. Försäljningen av vin och alkoholfritt ökade medan övriga varugrupper minskade något.

Under 2010 såldes 187,9 (181,4) miljoner liter vin, en ökning med 3,6 procent jämfört med föregående år. Av försäljningen av vitt vin stod viner från Sydafrika, Tyskland och Italien för den största andelen. Inom kategorin rött vin var försäljningen från Sydafrika, Italien och Australien störst. Vin stod i volym för 41,4 procent av försäljningen 2010. Nästan 56 procent av allt vin köptes i boxförpackning, vilket är en liten ökning jämfört med 2009.

Försäljningen av öl uppgick till 225,8 (226,9) miljoner liter. Det är en minskning med 0,5 procent sedan 2009. Försäljningen av sprit minskade med 0,7 procent till 20,0 (20,1) miljoner liter. Under 2010 såldes 12,0 miljoner liter ekologiskt odlade produkter vilket är en ökning med 40,7 procent. Nära 2,0 miljoner liter av produk-

terna som såldes under 2010 var rättvisemärkta, vilket är en ökning med 4,5 procent.

Strikta regler för märkning

Leverantörerna ska enligt våra allmänna inköpsvillkor ansvara för att förpackningarna följer lagar och förordningar i Sverige och i EU. De får inte innehålla varuprover, gåvor, inbjudningar, erbjudande om tävlingar eller liknande.

EU har också regler för tillverkning rörande vilka druvor som får användas, vilka ämnen som får tillsättas, tillåtna processhjälpmedel och behandlingar, villkor för blandning av viner och hur vinet ska och får märkas. Det kan vara uppgifter om sockerhalt för mousserande viner, om tappningsföretaget, verklig alkoholhalt i volymprocent eller om ekologisk odling.

Inför varje lansering, byte av årgång eller byte av design begär Systembolaget in ett märkningsprov. Kontrollen har som mål att säkerställa att produkter och förpackningar följer fastlagda regler för märkning och marknadsföring.

Under 2010 har vi även påbörjat arbetet med att ta fram ett internt regelverk för olika typer av "etiska" och "sociala" märkningar som våra leverantörer vill använda på sina förpackningar. Eftersom det har saknats ett heltäckande regelverk runt dessa har Systembolaget med hjälp av en extern part utarbetat en generell kravlista som har sin grund i ISO 140 24.

Lokalt producerade produkter

Från och med den 1 juli 2010 kan en leverantör begära att en lokalt producerad produkt som ingår i beställningssortimentet ska lagerföras i tre närliggande systembutiker. Tidigare har dessa artiklar endast fått lagerföras i den närmaste butiken. Med de lokala systembutikerna avses de butiker som via bilvägen är mest närbelägna den lokala produktionen. Eftersom inköpsvillkoren relaterar till "lokal" och inte "svensk" produktion, ska också tillverkare av alkoholdrycker vars

produktionsanläggningar är lokaliserade till grannländer men nära en systembutik, kunna lagerföras i den lokala systembutiken. Berörda systembutiker får dock som mest ligga 10 mil från produktionsstället. Totalt omfattar detta 272 produkter och 61 leverantörer.

Satsning på alkoholfritt

En viktig trend på marknaden och ett av Systembolagets prioriterade områden är att utveckla ett sortiment där vi med fokus på hälsa och miljö inspirerar till en större mat- och dryckesupplevelse. Här spelar det alkoholfria sortimentet en viktig roll då vi genom att erbjuda alkoholfria drycker av hög kvalitet till olika typer av mat skapar förutsättningar för många till ett sundare förhållningssätt till alkohol. Vi definierar alkoholfritt som en dryck med max 0,5 volymprocent alkohol.

Under 2010 genomförde vi en förstudie där vi såg över sortiment, butiksexponering, kommunikation och kunskapen om alkoholfritt hos våra medarbetare. Resultatet visade att sortimentet måste breddas för att nå fler kunder. Under 2010 introducerades ett stort antal nya produkttyper i det alkoholfria sortimentet. Lanseringstakten femdubblades jämfört med året innan. Försäljningstrenden för alkoholfritt fortsatte peka starkt uppåt under 2010 med en ökning på nära 31 procent till drygt 1,3 miljon liter, vilket var 0,30 procent av den totala försäljningsvolymen. För 2011 är målet cirka 1,7 miljoner liter.

Aktivt miljöarbete

Systembolagets intressenter ställer höga krav på vårt miljöarbete. Det är därför ett område vi arbetar aktivt med att förbättra oss inom. Under året har fokus legat på ekologiska produkter, restprodukthantering, energianvändning, personaltransporter och byggmaterial.

Under 2010 påbörjades en ny miljöutredning. Detta för att säkerställa att vi prioriterar rätt områden inom miljöarbetet. Utifrån miljöutredningen kommer vi under 2011 att ta fram Systembolagets nya miljöplan.

Ekologiska produkter

Genom att erbjuda våra kunder ekologiskt odlade produkter hjälper vi dem att lättare kunna göra medvetna val när de handlar hos oss. Det var ett önskemål som kom fram i de intressentdialoger som genomfördes under förra året. Målet för 2010 var att ha minst 100 ekologiska produkter i det fasta sortimentet. Detta mål uppnåddes då vi vid årets slut hade 119 artiklar i det fasta sortimentet. Våra kunder fortsätter att köpa mer ekologiska produkter, försäljningen har ökat och är nu 2,6 procent av den totala försäljningen.

Ett önskemål från våra intressenter är att vi ska exponera våra ekologiska produkter tydligare än vad vi gör idag och att vi också gärna kan informera mer om dem i våra butiker. Vi har dock funnit att det är svårt att tillmötesgå eftersom vi har krav på oss att behandla alla produkter lika och märkesneutralt. Därför har vi exempelvis inte någon särskild sektion i butikerna för ekologiska produkter, utan markerar dessa med «eko» på hyllkanten där de är placerade utifrån ursprungsland och prisintervall.

Fokus på restprodukthantering

Det bästa alternativet ur miljösynpunkt är att återanvända och återvinna avfall, det sämsta är att lägga det på deponi. Tillsammans med vår

samarbetspartner inom avfallshantering, IL Recycling, genomfördes ett arbete under året för att minska det avfall som hamnar på deponi. Under året hamnade 0,0 (0,6) procent av avfallet från våra butiker på deponi. Målet var 0,6 procent.

Våra butiksmedarbetare är generellt sett duktiga på att källsortera. I de hårdast belastade butikerna finns det förbättringsmöjligheter och här planeras ett arbete tillsammans med vår samarbetspartner. IL Recycling arbetar även mycket med fyllnadsgraden för att minska antalet transporter till och från butikerna. Under 2010 påbörjade de en pilotstudie av Systembolaget för att titta på transportoptimering som innebär besparingar för både miljö och ekonomi.

LCA av vinförpackningars miljöpåverkan

I samarbete med bland andra norska vinmonopolet har Systembolaget genomfört en livscykelanalys över olika vinförpackningars miljöpåverkan, från produktion till avfallshantering. Livscykelanalysen visar att boxar, påsar och vätskekartonger generellt har en lägre miljöbelastning än glasflaskor. PET-flaska placerar sig mellan glasflaskan och de andra förpackningarna. Störst påverkan sker i tillverkningsfasen för samtliga förpackningar. Analysen påvisar också vikten av förbättringar i distributionen och att återvinning av avfallet måste öka ännu mer. Resultatet kommer att användas i sortimentsarbetet, där kundefterfrågan, miljöpåverkan, kvalitetsaspekter och det alkoholpolitiska uppdraget vägs samman.

Energianvändning

Ombyggnationen till självbetjäningbutiker medför ett ökat behov av belysning och klimat-anläggningar. Därför ser vi över hur energianvändning kan minskas. Den el vi själva köper är märkt Bra Miljöval och kommer från sol, vind, vatten och biobränsle. Under 2010 fortsatte vi arbetet som påbörjades 2009 med att installera

energislå LED-armatur på prov i en butik. LED är 100 procent återvinningsbart och halverar energibehovet till belysningen i våra hyllor. Målet att ytterligare 15 butiker skulle få LED-armatur installerat i sina hyllor 2010 uppnåddes.

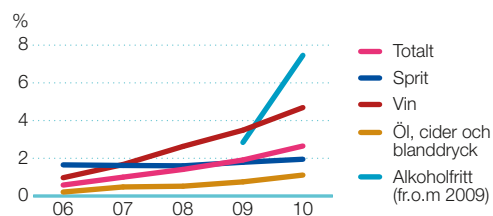
Miljöinriktad resepolicy

Möten och resor ingår som en naturlig del av Systembolagets verksamhet. Systembolaget har sedan många år en resepolicy som ska bidra till ett så miljömedvetet och kostnadseffektivt resande som möjligt. Vår miljögrupp medverkade under året i Trafikverkets nätverk för hållbara resor för att öka vår kunskap om hållbart resande.

Miljöanpassade byggmaterial

Målet är att, så långt det är möjligt, använda byggmaterial som rekommenderas ur miljösynpunkt. I nuläget saknar ett tiotal av totalt 200 material denna rekommendation.

Försäljningsandel ekologiska produkter, volym

Fördelning hantering av avfall från butiker, %

	2010	2009	2008	2007	2006
Materialåtervunnet	97,8	95,7	98,3	99	99
Energiutvinning	1,2	3,7	1,2	0,6	0,5
Deponi	0,0	0,6	0,4	0,3	0,4
Övrigt*	1,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Totalt	100	100	100	100	100

* Avser blandat avfall som återvinns, energiåtervinns eller deponeras.

Tabellen avser den del av butikernas avfall som hämtas av vår samarbetspartner för restprodukthantering, IL Recycling. Det är okänt hur stor den totala mängden är eftersom hushållsavfallet tas omhand av respektive kommun.

Mer tid för kunderna

Systembolaget är ett annorlunda detaljhandelsföretag. Vi har ensamrätt på försäljning av starköl, vin och sprit och vi ska inte vinstmaximera eller driva merförsäljning. Det skapar möjligheter och utrymme för våra medarbetare att engagera sig mer i mötet med dig som kund.

”Det kan vara svårt att se hur gammal någon är. Vi ska veta, inte bedöma, att kunden är över 20 år och aldrig sälja till någon som saknar legitimation. Vi har som mål att alltid vara personlig och trevlig när vi frågar om legitimation. Vi pratar mycket på våra möten om hur alla på butiken gör och stöttar och hjälper varandra.”

*Ida Carlund,
försäljare i Lysekil*

I Systembolagets kontinuerliga nöjdhetsmätningar är det medarbetarna som får det högsta betyget av kunderna.

En tydlig kompass

I vår strategiska plan för 2010–2013 finns grunden för det arbete som vi gör inom medarbetarområdet:

- Vi ska skapa förutsättningar för medarbetare och ledare att genom kompetens ta ansvar för Systembolagets uppdrag och mötet med kunden.
- Vi ska bygga en hållbar arbetsplats där medarbetare och ledare har förutsättningar att både prestera bra och må bra, på kort och lång sikt. Våra tre kärnvärden – omtanke, kunskap och inspiration – utgör kompassen för alla oss som arbetar inom Systembolaget och ska vägleda oss i vårt arbete.

Nöjda och motiverade medarbetare

Under 2010 uppmättes Nöjd-Medarbetar-Index (NMI) inom Systembolaget till 75. Det är oförändrat samma höga nivå som året innan. Ett index på 75 (skala 1–100) är generellt sett ett högt värde, även jämfört med övrig svensk detaljhandel.

Det område som våra medarbetare ger det högsta betyget är synen på Systembolaget som helhet. Det enskilda påstående som får högst index är att ”Systembolaget fyller en viktig funktion i det svenska samhället”. ”Att tydligt kommunicera företagets mål och visioner” får också ett högt värde.

De investeringar som gjorts i utbildning kopplad till ansvarsområden i butikerna har gett positiva resultat för hur våra medarbetare upplever sina utvecklingsmöjligheter, sina arbetsuppgifter och hur man ser på sin arbetsgrupp.

Anställningsfördelning 2010 *

	Antal anställda	Anställningsform, %		Arbetstid, %	
		Tillsvidare	Visstid	Heltid	Deltid
Systembolaget	4 825	83	17	24	76
Försäljare	3 980	80	20	10	90
Butikschef	429	100	0	97	3
Lokalvårdare	57	89	11	0	100
HK personal	359	95	5	96	4
IQ	3	67	33	100	0
Totalt koncernen	4 828	83	17	24	76

* Avser alla anställda per 31/12.

Centrala områden för att bibehålla och ytterligare stärka vårt NMI är; hur stimulerande, omväxlande och utmanande arbetsuppgifterna är, att ytterligare kommunicera vårt uppdrag, samt att ytterligare stärka vårt redan uppskattade ledarskap.

Det goda kundmötet

2010 tränades samtliga chefer i att leda "det goda kundmötet". Under 2011 lanseras ett läroprogram inom detta område för alla medarbetare. Alla inom Systembolaget ska bland annat gå igenom en webbaserad utbildning. Den innefattar läraaktiviteter för att tillgodose medarbetarnas behov av kunskap inom kundbemötande, CSR och alkoholens effekter på hälsa. I kombination med befintliga läraaktiviteter inom till exempel varukunskap och verksamhetskunskap ska dessa program möjliggöra att Systembolaget når målen i den strategiska planen.

Personalomsättning

Vid början av 2010 hade Systembolaget 3 927 tillsvidareanställda medarbetare. Under året slutade 588 (536) medarbetare. Det ger en personalomsättning på 15 procent. Den största omsättningen sker bland försäljare under 30 år med låg veckoarbetstid. Alla anställda i Systembolaget omfattas av kollektivavtal.

115 praktikplatser

Systembolaget har under många år tagit emot praktikanter. Under 2010 har vi ställt 115 praktikplatser till förfogande via Arbetsförmedlingens satsning på statliga arbetsgivare inom projektet LYFT. Systembolaget samarbetar även med flera utbildningar där praktik ingår för studenter. Vår önskan är att bidra till att ge praktikanterna en ökad möjlighet på arbetsmarknaden.

Investering i kompetens

Systembolaget verkar i en föränderlig värld. Ett långsiktigt arbete med kompetensutveckling är en förutsättning för att vi ska kunna utföra vårt uppdrag. Mycket glädjande blev Systembolaget "Årets Kompetensföretag" 2010.

"Vi har en spännande och utmanande uppgift framför oss i att bli bättre på att rekommendera alkoholfria drycker. Kunskapen måste öka hos våra medarbetare kring vårt alkoholfria sortiment. När vi når dit tror jag att vi också kommer att öka kundens intresse för alkoholfria smakkombinationer."

*Frieda Sheperd,
butikschef i Nossebro*

Systembolagets satsningar inom kompetensutveckling baseras på en omfattande behovsanalys. Ett stort antal chefer och medarbetare har intervjuats kring vilka beteenden och egenskaper som är viktiga för att lyckas i företaget. Som ett resultat av detta har ett kompetensbibliotek tagits fram. Det omfattar de 31 olika kompetenser som är viktigast för personlig framgång i Systembolaget. Detta bibliotek utgör grunden för vårt arbete med kompetensutveckling.

Gemensamt arbetssätt för kompetensutveckling

Vi har ett strukturerat och organiserat sätt att arbeta med kompetensutveckling inom organisationen. Målet är att alla medarbetare ska omfattas av ett gemensamt arbetssätt från det att de rekryteras till dess att de lämnar företaget. Verktygslådan för att åstadkomma detta kallar vi för KORUS (Kompetens Och Roll Utvecklings System).

KORUS innefattar flera verktyg – kompetensbibliotek med beskrivningar av de kompetenser som en medarbetare ska behärska, rollprofiler för alla roller, intervjufrågor kopplade till rollen vid anställningsintervjuer, läraaktiviteter, med mera.

Kompetensutvecklingen inom Systembolaget syftar till att varje medarbetare ska lösa sitt uppdrag så att företaget når sina mål. Chefernas roll är att leda och coacha så att medarbetarna uppnår sin möjliga kompetens i relation till sin roll. Den enskilde medarbetaren ansvarar själv för sitt lärande. Systembolaget erbjuder nödvändigt stöd och ett stort utbud av läraaktiviteter.

Inte bara att "gå på kurs"

Engagemang och ansvar hos individen är grunden för att kompetensutvecklingen ska bli framgångsrik. Internt använder vi begreppet läraaktivitet för att poängtera att kompetensutveckling innebär något mer än att bara "gå på kurs". Det som tydligast symboliserar vikten av engagemang och ansvar hos medarbetaren är den kompetens som vi definierar som "eget lärande". Det innebär att man har en förmåga att skapa utrymme för reflektion, är nyfiken, vill prova på nya arbetsuppgifter och söka nya utmaningar.

Fokus på medarbetarsamtal

Systembolagets årliga medarbetarsamtal kallas för FOKUS (Framtid Och Kompetens Utvecklings Samtal). Vid dessa följs de individuella målen och de kompetenser som tillhör rollen upp och värderas. Ambitionen för framtiden diskuteras och en ny utvecklingsplan görs upp för kommande period. Dokumentation av medarbetarsamtal, bokning av utbildning, inventering av kompetensbehov och utvecklingsplan görs i Kompetensportalen, ett IT-hjälpmiddel för stöd i kompetensarbetet. Under 2010 hade 74 (80) procent medarbetarsamtal med sin chef.

Ettårig introduktion av nya medarbetare

Nya medarbetare introduceras utifrån en systematik som bygger på uppdrag och rollprofil. Introduktionsprogram för de två dominerade rollerna, försäljare och butikschef, löper över 12 månader och är uppdelat i två perioder.

Under första halvåret introduceras den nyanställda via utbildning och omfattande checklistor för att efter sex månader "klara jobbet".

För de följande sex månaderna finns ett utbud av utbildningar där chef och medarbetare gemensamt beslutar om vilka aktiviteter som är lämpliga utifrån kraven i rollen.

Utbildningarna är indelade i varukunskap, verksamhetskunskap och ledarskap. Totalt finns cirka 60 internt arrangerade utbildningar och ett utbud av externa utbildningar som bekostas av Systembolaget. Efter ett år ska varje medarbetare kunna uppfylla kraven för sin rollprofil.

För att tillgodose behovet av kompetensutveckling även inom specialistområden har vi upphandlat ett antal ramavtal med externa leverantörer. Dessa har valts utifrån kvalitet i pedagogik, erfarenhet och kompetens. Några av de områden där vi har valt att anlita externa leverantörer är; ekonomi, IT, språk och chefsutveckling.

Årets kompetensföretag

I november 2010 utsågs Systembolaget till "Årets Kompetensföretag". Priset är instiftat av företaget KompetensGruppen. Kriterierna för att få priset är att organisationen ska ha tydligt fokus på kompetensfrågor, integrera lärande i det dagliga arbetet, ha en klart formulerad kompetensstrategi och sätta sin verksamhet i ett större perspektiv som tar hänsyn till frågor som miljö, etik och samhällsnytta.

Motiveringen till utmärkelsen var: "Systembolaget bedriver ett medvetet, långsiktigt och mångfacetterat arbete för ökad kompetens hos alla medarbetare". Vårt arbete med kompetensförsörjning har fått stort genomslag i organisationen tack vare att både chefer och medarbetare tillsammans arbetar för att alla inom företaget ska få förutsättningar att göra ett så bra jobb som möjligt.

Beslut om införande av årsarbetstid

Under hösten 2010 togs beslut om att införa årsarbetstid inom Systembolaget. Målet är att årsarbetstid ska vara införd i alla butiker från och med andra kvartalet 2012. Idén med årsarbetstid är att kunna anpassa medarbetarnas kontrakt bättre till verkligt behov. Svängningarna i beläggning balanseras med hjälp av ett årsarbetstidssaldo. Medarbetarna kan själva påverka när arbetstiden ska förläggas. Samma lön utbetalas varje månad oavsett den aktuella arbetsbelastningen.

Under hösten 2009 enades Systembolaget och Systembolagets personalförening/Unionen om att under 2010 införa årsarbetstid på försök i 16 butiker. Uppföljning skedde genom återkommande enkäter och möten med medarbetarna i de aktuella butikerna. Engagemanget och intresset var stort. I slutet av året hölls därefter en stor workshop med ett 50-tal personer för att utvärdera vad som fungerat bra och vad som fungerat dåligt. Resultatet blev en rekommendation från deltagarna att införa årsarbetstid i enlighet med riktlinjerna i projektet. Som ett nästa steg genomförs en pilot i ytterligare 27 butiker från och med april 2011.

Satsning på arbetsmiljö och hälsa

Under året har Systembolaget fortsatt att utveckla arbetet med arbetsmiljö och hälsa. Fokus har legat på att vidta åtgärder för de risker i arbetsmiljön som identifierats i flera sammanhang. Likaså har arbetet med att minska sjukfrånvaron fortsatt.

Sjukfrånvaron i Systembolaget uppgick under 2010 till 4,9 procent. Detta innebär en minskning med 0,2 procentenheter jämfört med 2009 samtidigt som målnivån för 2010 på 5,5 procent passerades med god marginal. Minskningen återfinns i åldersgruppen 50 år och äldre medan vi istället ser en ökning i åldersgrupperna upp till 29 år samt 30–49 år. Den andel av sjukfrånvaron som varat 1–14 dagar låg på 2,6 procent vilket är samma nivå som under 2009. Andelen av sjukfrånvaron som varat 60 dagar eller mer minskade med 0,1 procentenheter till 1,8 procent.

Fortsatt samarbete med företagshälsovården

För att minska sjukfrånvaron och få långtids-sjukskrivna medarbetare åter i arbete fortsatte samarbetet med företagshälsovården även under 2010. Med stöd av företagssköterska gjorde cheferna en systematisk genomgång av alla långa sjukfall (sjukfall över 90 dagar). Genomgången visade att de har god kontroll över sjukskrivna medarbetare och att rehabiliteringsprocessen är aktiv.

Under året utnyttjade 209 medarbetare möjligheten att göra en frisk- och funktionsprofil. Resultaten stödjer de tidigare underlagen som låg till grund för de arbetsmiljö- och hälsosatsningar som Systembolaget initierade under 2010.

Inriktning på tre riskområden

Inom ramen för Systembolagets arbetsmiljöarbete låg fokus under året framför allt på tre identifierade riskområden; smärtproblematik, fysisk aktivitetsnivå samt tobaksbruk.

För att minska andelen medarbetare med smärta i framför allt axlar, skuldror och rygg genomfördes en satsning på rekrytering och utveckling av egna ergonomihandledare. Syftet är att öka användningen av befintliga arbets-hjälpmiddel samt att få fler medarbetare att arbeta rätt utifrån ett ergonomiskt perspektiv. Ergonomihandledarna kommer att påbörja sitt uppdrag i verksamheten under 2011.

En ny webbportallösning upphandlades i syfte att göra det lättare att hitta och välja friskvårdstjänster och att stimulera till ökad fysisk aktivitet och annan friskvård.

Under året startade en pilotgrupp för tobaks-avvänjning. Gruppen prövar ett nytt koncept för tobaksavvänjning med stöd av företagshälsovården. Efter avslutad aktivitet kommer pilotgruppen att utvärderas. Förhoppningen är att Systembolaget under kommande år ska kunna erbjuda flera medarbetare samma stöd.

Fler insatser för ökad säkerhet

Systembolagets butiker ska vara en säker och trygg plats för både medarbetare och kunder. Under året hade vi därför fortsatt fokus på att förbättra regler och rutiner för säkerhet samt teknisk säkerhetsutrustning. Arbetet syftar till att förebygga våld och hot, snatterier, rån och brand. Det finns också en väl fungerande organisation med stödpersoner och professionell hjälp som träder in om en butik blir utsatt för rån eller rånförsök.

Systembolaget planerar att inom en femårsperiod installera slutna kontanthanteringssystem i ett femtiotal butiker. Butikerna bedöms som

högriskbutiker, det vill säga de har en stökig omgivning som upplevs som svår av medarbetarna. Här kan också impulsen till ett rån vara stor. Parallellt med detta genomförs en extra utbildningsinsats för att öka kunskaperna om hur man ska hantera hotfulla situationer. Denna utbildning testades under hösten 2010 på två butiker.

Läraktiviteter inom arbetsmiljöområdet

Alla chefer och skyddsombud, sammantaget cirka 800 medarbetare, deltog på årets arbetsmiljödag. Syftet var att tydliggöra ansvar och roller i Systembolagets arbetsmiljöarbete samt att förtydliga vilka verktyg och rutiner som finns inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Fortsatt arbete med jämställdhet och mångfald

Systembolaget verkar för lika rätt för alla vad gäller arbete, utvecklingsmöjligheter samt anställnings- och andra arbetsvillkor, beaktat samtliga

diskrimineringsgrunder. Insatserna med att främja lika värde fortsatte under året och vi arbetade vidare utifrån den plan som formulerades 2009. Principerna för lönesättning kommuniceras öppet. Lönesättningsprinciperna ska inte vara diskriminerande. Föräldralediga bedöms och lönesätts som om de vore i tjänst.

Nyckeltal anställda

	2010	2009
Antal anställda*	4 825	4 744
Försäljare, andel kvinnor, %	69	70
män, %	31	30
Butikshefer, andel kvinnor, %	53	50
män, %	47	50
Personalomsättning, %	15	14
Sjukfrånvaro, %	4,9	5,1

* Avser anställda i Systembolaget per 31 december.

Hög etik som ledstjärna

Etiska frågeställningar är en del av de årliga medarbetarsamtalen mellan chefer och medarbetare. Dessutom är etik och värderingar viktiga och självklara områden som berörs vid internutbildning och rekrytering.

Under 2010 träffades alla chefer, från butikschef till företagsledning, i sina respektive chefsgrupper för samtal som berör etiska frågeställningar och ledarskap. Alla chefsgrupper ska hålla sådana etikdialoger två gånger per år. Under 2010 genomfördes totalt 71 etikdialoger.

Etisk rådgivare

Sedan ett antal år finns en etisk rådgivare inom Systembolaget. Rollen innehas av en erfaren butikschef som har stort förtroende. Uppdraget är att ge medarbetare råd i etiska frågor och att ta emot information om eventuella avsteg från företagets riktlinjer. Under 2010 inkom sju frågor till den etiske rådgivaren. Samtliga var av etisk karaktär.

Tydliga regler mot korruption

Kontakter med leverantörer av alkoholdrycker sker främst via Systembolagets personal inom verksamhetsområdet Varuförsörjning. Butikspersonalen får endast ta emot studiebesök från leverantörer i butik, eller göra besök hos producenter i utbildningssyfte om det sker under kontrollerade former. Kontakt från leverantörernas sida med butikspersonal i försök att påverka dem att på olika sätt favorisera enskilda varor är inte tillåten. Alla nyanställda vid Systembolaget får information om reglerna för externa kontakter och ska också underteckna ett intyg som visar att man tagit del av reglerna. Chefer får årligen skriftligen bekräfta att de har tagit del av reglerna för externa kontakter i samband med sitt medarbetarsamtal. Alla medarbetare får

I anslutning till kassorna i våra butiker kommunicerar vi budskap som ska skapa eftertanke om alkoholkonsumtion.

Signaler om missbruk av alkohol

Systembolagets butikspersonal ställs ibland inför etiska dilemman. Hur agera mot kunder som har uppenbara alkoholproblem? Eller hur bemöta anhöriga till missbrukare som ber om hjälp? Vår nollvision att ingen ska ta skada av alkohol innebär ett långtgående ansvar. Samtidigt är handlingsutrymmet begränsat av de formella ramar som styr vårt arbete. Frågor av den här typen kanaliseras därför ibland till den etiske rådgivaren.

En grundförutsättning för ett trovärdigt kundmöte är att vi själva är goda förebilder. Vi måste arbeta både förebyggande och stödjande när det gäller missbruk bland våra egna medarbetare. Det innebär ett stort ansvar för våra chefer att reagera och agera vid tidiga signaler om att allt eventuellt inte står rätt till.

Som ett led i det arbetet har områdeschefer och chefer på huvudkontoret under 2010 genomgått en repetition och fördjupning av den stora utbildnings-satsning som gjordes för alla chefer och skyddsombud 2008. Under 2011 införs en endagsutbildning i ämnet tidiga signaler och samtalsmetodik med koppling till vår alkoholpolicy. Butikscheferna kommer dessutom att tränas ytterligare vid repetitions- och fördjupnings-tillfällen.

systematiskt frågar kring reglerna för externa kontakter i samband med dessa samtal. I kort-het innebär reglerna att ingen dryckesleverantör ska ges fördelar framför en annan. Reglerna omfattar också föreskrifter för mottagande av förmåner.

Försäljningsorganisationen, som till största delen utgörs av våra 414 butiker runt om i landet, har en etablerad rutin för att underhålla medarbetares och chefers kunskaper kring etiska frågeställningar. Varje chef ansvarar för att vid två tillfällen årligen genomföra dialog kring etikfrågor samt regelverket kring externa kontakter. Frågorna har bland annat handlat om att sätta grän-

ser vid otillbörlig påtryckning från leverantör. Alla chefer arbetar utifrån ett gemensamt material.

Hjälp till annan anställning

När en medarbetare lämnar företaget utan att själv ha tagit initiativ till detta kan Systembolaget i vissa fall erbjuda extern hjälp för att hitta en ny anställning utanför Systembolaget. I de fall medarbetare sägs upp av arbetsbrist omfattas de av omställningsavtalet och har därmed möjlighet att få stöd av Trygghetsrådet.

Ansvar genom hela kedjan

De drycker som Systembolaget säljer ska självklart uppfylla kundernas krav på kvalitet, utbud och prisvärdhet. Lika viktigt är att de produceras under ansvarsfulla förhållanden för såväl människor som miljö.

Sedan 2008 har vi en pågående dialog med våra dryckesleverantörer för att öka deras engagemang och ansvar samt för att hitta former för en hållbar dryckesleverantörskedja.

Arbete enligt plan

Under 2010 fortsatte vi arbetet med att informera och utbilda leverantörerna om det nordiska CSR-samarbetet liksom vad CSR står för. Systembolaget genomförde 2010 en undersökning där 220 leverantörer tillfrågades. Syftet var att ta reda på hur dessa upplever Systembolagets och de nordiska monopolens CSR-arbete för en hållbar leverantörskedja. Resultatet visade att 60 procent av leverantörerna känner till Systembolagets och de nordiska monopolens CSR-arbete och att kännedomen är betydligt högre, 85 procent, bland de leverantörer som genomgått Systembolagets grundutbildning i CSR. *Läs mer på sida 10.*

Under 2010 deltog 66 personer från 45 olika leverantörer i Systembolagets CSR-grundutbildning och CSR fanns med som en informations- och dialogpunkt på samtliga 10 leverantörsträffar.

Tätare dialog

För att öka kunskapen om Systembolagets CSR-arbete och hur detta arbete bidrar till en mer hållbar leverantörskedja har vi i verksamhetsplanen för 2011 planerat en ännu tätare dialog med leverantörerna. Det kommer bland annat att ske via den under året nyuppstartade CSR-referensgruppen som består av branschorganisationerna Sprit och Vinleverantörsföreningen (SVL), Sveriges Bryggerier, några av deras medlemmar samt fristående leverantörer via Systembolagets så kallade leverantörsträffar.

Efterlevnad av uppförandekoden

En uppförandekod är ett gemensamt åtagande att bedriva sin verksamhet på ett etiskt och ansvarsfullt sätt. Under året har de nordiska monopolen i samarbete tagit fram ett förslag till nordisk process för hur vi ska kunna följa upp att uppförandekoden efterlevs i dryckesleverantörskedjan. I korthet innebär processen att de nordiska alkoholmonopolen, de nordiska importörerna och producenterna ute i världen har ett delat ansvar för att årligen fylla i ett självskattningsformulär om hur koden efterlevs. Om problem upptäcks ska de dessutom ta fram och genomföra tidssatta åtgärdsplaner och genomföra en oberoende kontroll, via tredje part, för att visa att problemen verkligen är åtgärdade. Inköparna har, som en del av omvärldsbevakningen och riskidentifieringen för CSR, belyst hot och möjligheter ur ett CSR-perspektiv. *Läs mer på sida 10.*

Ökad tydlighet om hållbarhetsmärkning

Under året medverkade inköpsorganisationen och ansvarig jurist i att ta fram ett internt regelverk för sociala, etiska och miljömässiga hållbarhetsmärkning. Kraven skapar en tydlighet gentemot både leverantörer och kunder om vad som omfattas av de hållbarhetsmärkning som finns på produkter i Systembolagets sortiment. Ambitionen är att via Systembolagets offertförfrågningar kunna bidra till att driva på utvecklingen av nya seriösa hållbarhetsmärkning inom dryckesindustrin som går ett steg längre än innehållet i Systembolagets och de nordiska monopolens uppförandekod.

Dialogresor för ömsesidigt utbyte

Under 2010 genomförde CSR-ansvariga samt delar av inköpsorganisationen inom Systembolaget och de nordiska detaljhandelsföretagen för alkoholdrycker en informations- och dialogresa till Spanien, Frankrike och Italien. Under sex dagar fördes samtal med producenter, fackliga organisationer, bemanningsföretag, certifieringsorgan, ekologiska organisationer och myndigheter. Alla aspekter av CSR behandlades: arbetsvillkor, mänskliga rättigheter, miljö och anti-korruption. Gensvaret var positivt. Samtliga aktörer har en stark vilja att arbeta med dessa frågor och ser fram emot att aktivt bidra till en hållbar dryckesleverantörskedja. I dessa länder finns en lång tradition av att arbeta systematiskt och lagstiftningen är tydlig. Förutsättningarna för ett bra CSR-arbete är därmed goda.

En problematik som fackliga organisationer och producenterna brottas med är hur de kan erbjuda större trygghet för de säsongsanställda. Producenterna strävar efter att skapa helårskontrakt genom flexibel samverkan med andra typer av arbetsgivare. Miljöfrågorna står också högt på dagordningen. Denna inriktning drivs framför allt av den marknadsmässiga trenden inom detta område.

2009 genomförde Systembolaget motsvarande fältresa till Sydafrika. De fyra länder som hittills besökts producerar cirka två tredjedelar av de viner som säljs av Systembolaget. Under 2011 kommer en motsvarande informations- och dialogresa att göras till Chile och Argentina. I återkoppling från intressenter i de besökta länderna framgår att de nordiska alkoholmonopolens fältresor fyller ett viktigt incitament för dryckesindustrin att agera socialt, miljömässigt och etiskt hållbart.

Kvaliteten avgörande

Systembolaget har ett sortiment i världsklass som grundas på omfattande analyser och kundundersökningar. Det är kvaliteten och smaken som ytterst avgör vilka produkter som erbjuds kunderna.

”Det är väldigt positivt att Systembolaget så tydligt vill styra verksamheten utifrån kundernas önskemål. Det leder rätt och ger oss en bra och trovärdig utgångspunkt när vi ska ta fram produkter tillsammans med våra leverantörer. Att ha ett hållbarhetsperspektiv på sin verksamhet har blivit en självklarhet och det är viktigt att kunderna känner ett förtroende för hela sortimentet, inte bara de produkter som har särskild hållbarhetsmärkning.”

Anders Almgren,
vd Stellan Kramer AB

Den svenska alkoholmarknaden är öppen även för mindre leverantörer och producenter. Det är inte storleken på leverantören eller leverantörens ekonomiska styrka som avgör, utan kvaliteten på produkterna.

Stort antal offerter

Offertförfrågningar till Systembolagets fasta och tillfälliga sortiment publiceras för Systembolagets dryckesleverantörer i Leverantörsportalen. Samtliga 824 registrerade leverantörer har tillgång till offertförfrågan och bjuds in att svara med offerter. Av leverantörerna var 433 aktiva under 2010. I offertförfrågan specificeras de lanseringar som listats i lanseringsplanen avseende bland annat typ av produkt, ursprung, prisklass och smakprofil. Bland korrekta offerter görs ett urval av produkter och prover begärs in. Under 2010 fick Systembolaget in 12 579 offerter och provade 10 726 produkter.

Blindtester avgör

Inför varje offertförfrågan provas varuproverna av en provningspanel. Provingen sker blint, utan information om märke, leverantör eller producent. Panelen bedömer produkternas sensoriska kvalitet i förhållande till smakbeskrivning och andra specifikationer i offertförfrågan. Den produkt som får högst betyg köps in.

I syfte att öka transparens och förutsägbarhet anges redan vid offertförfrågningarna hur provrumspersonalen kommer att gruppera proverna inför offertprovingen. Det är även sedan 2009 möjligt att följa alla våra offertprovingar på TV-skärm utanför provrummet.

Efter inköpsbeslut testas produkten av en kompletterande provningsgrupp som är specialiserad på att beskriva produkterna. De smakbeskrivningar som finns på butikernas hyllkantsetiketter och på webbplatsen, är baserade på denna grupps bedömningar.

Uppföljning av kvaliteten

Uppföljning av att den kvalitet och stil som vunnit offertprovingen på såväl kort som lång sikt är grundläggande. Som leverantör skall man kunna känna sig trygg med Systembolagets process. Kontrollen sker både sensoriskt och kemiskt under flera steg i processen, såväl före som efter lansering. Under 2010 avbröts lanseringen för fem produkter då dessa inte stämde överens med det varuprov som hade vunnit offertförfrågan.

Den kemiska kontrollen sker i Systembolagets laboratorium i Jordbro och är en viktig resurs i lanseringsuppföljningen. Här kontrollerar vi även att produkterna uppfyller gällande lagstiftning och att innehållet stämmer överens med vad som anges på etiketten.

Leverantörs- och producentsamverkan

En bra samverkan med dryckesleverantörerna är en förutsättning för att Systembolaget ska kunna tillhandahålla och utveckla ett sortiment som möter kundernas förväntningar. Möten med leverantörer är därför en viktig del av det dagliga arbetet för Systembolagets inköpare och kategorichefer. Dessa möten sker både på Systembolagets huvudkontor och hos leverantörerna, samt även på mässor och genom besök hos producenter världen över. Under 2010

genomförde inköparna och kategoricheferna över 50 resor.

Varje vår och höst bjuds leverantörerna in till informations- och dialogmöten. Dessa är uppdelade på fem tillfällen.

Under året har ytterligare ett antal dialoger och kunskapsutbyten skett med såväl branschföreningar som oberoende leverantörer. Diskussionerna har främst gällt CSR och kvalitetsprocessen, men även logistik och avtalsfrågor har avhandlats. Dialogerna har varit konstruktiva och viktiga för utvecklingen av nya rutiner.

För nya leverantörer har fyra introduktionsträffar hållits. Leverantörerna har dessutom haft möjlighet att besöka laboratoriet och reklamlagslaget vid två tillfällen samt fått möjlighet att följa en offertprovning.

Under våren 2010 bjöds leverantörer in för att delta i en referensgrupp för samarbete kring utvecklingen av den nya Leverantörsportal som lanserades i slutet av oktober. Målet med den är att underlätta i kommunikationen och stärka samverkan mellan Systembolaget och leverantörerna.

Lansering enligt årsplan

Årligen utformas en sortimentsstrategi som utgör grunden för Systembolagets lanseringsplan. I denna förannonseras det kommande årets lanseringar i såväl det fasta som det tillfälliga sortimentet. Planen är tillgänglig för alla registrerade leverantörer.

För att ge leverantörerna en bättre förståelse för inköpsprocessen i stort har vi informerat om den årsplan som föregår och inkluderar arbetet med lanseringsplan och offertförfrågan. Årsplanen visar när vi vill ha inspel på offertförfrågningarnas inriktning och när fokus ligger på produktnivå. Vi har även fortsatt arbetet med att tydliggöra syftet med varje lansering.

Varje lansering baseras på en kundsegmentering. Syftet är att svara upp mot olika behov från olika målgrupper. Den kundsegmentering

som togs fram under året kommer att klargöra lanseringarnas syfte ännu bättre. Målgrupper och kundbehov för varje lansering blir tydligt specificerade.

Fler vägar in

Det finns, förutom inköp efter offertförfrågan, ytterligare två vägar in i det fasta sortimentet. En av dem är inköp efter beslut av en oberoende konsumentpanel. 20 procent av lanseringarna i det fasta sortimentet köps in efter beslut av denna panel. En annan väg in är kvalificering via beställningssortimentet. Produkter med hög kundefterfrågan och försäljning i beställningssortimentet kan kvalificera för försäljning i det fasta sortimentet.

Från beställningssortiment till fast sortiment

Det är den normala kundefterfrågan som styr om en produkt ska förflyttas från beställningssortimentet till Systembolagets fasta sortiment. Denna utvärdering för förflyttning till det fasta sortimentet baseras på den försäljning produkten haft under en bestämd utvärderingsperiod.

Därutöver måste även vissa andra krav uppfyllas, bland annat att produkten inte har ändrat pris de senaste tre månaderna och att försäljningen har varit spridd över minst fyra län. Dessutom räknas stora köp bort eftersom de inte anses vara en normal kundefterfrågan. Vi arbetar aktivt med uppföljning och analyser av stora köp för att säkerställa att möjligheten till försäljning i det fasta sortimentet sker utifrån en verklig kundefterfrågan och inte är ett resultat av så kallade stödköp.

Strikt märkesneutralitet

Enligt EU-rättsliga regler måste Systembolaget agera icke-diskriminerande mot sina leverantörer. Konkurrensverket övervakar kontinuerligt att Systembolagets funktionssätt inte är diskriminerande. Verkat har alltsedan övervakningen startade 1995 funnit att Systembolagets verksamhet är icke-diskriminerande.

Dryckesleverantörer kan överklaga Systembolagets beslut om avvisad offert eller avlistning av en produkt från sortimentet. Detta sker via

Alkoholsortimentsnämnden. Under 2010 överklagades sex beslut, nämnden biföll inget av överklagandena.

Incident i Sydafrika

I april fick Systembolaget information från SVT Rapport att de uppmärksammat problem med boendevillkoren för arbetare på en av de vingårdar vars produkter fanns representerade i Systembolagets sortiment.

Vid den här typen av information rullar Systembolagets "incidenthantering" igång, så också denna gång. Det innebär i detta fall att vi kontaktade vår svenska leverantör som ombads ta reda på ytterligare fakta. I samarbete med leverantören, den sydafrikanska producenten och även via lokal

fackförening och CSR-organisation kunde vi ringa in det faktiska problemet. Vi bad därefter leverantören att återkomma med en tidsatt åtgärdsplan som såväl leverantören som producenten står bakom.

När leverantören meddelade att problemet var löst bad vi om en kontroll utförd av tredje part. Detta kontrollbesök genomfördes ej under 2010 men hålls under bevakning. Incidenten stängs inte förrän oberoende part kunnat verifiera att problemet är löst.

Logistik under utveckling

Systembolagets köp från leverantörerna inkluderar att varorna levereras till butikerna. Varje leverantör måste därför ha en rikstäckande distributionslösning. Under 2010 levererade 12 större distributörer cirka 99 procent av antalet ordrar.

Systembolagets samtliga butiker får varje dag automatiskt ett orderförslag från varuförsörjningssystemet bestående av lagerstyrda artiklar som bör beställas. Förslaget baseras på historisk och förväntad artikel- och butiksunik försäljningsstatistik, aktuell lagersituation och distributionschema per butik och distributör. Butiken har möjlighet att redigera orderförslaget. Central uppföljning sker kontinuerligt för att säkerställa en hög servicegrad och välfyllda hyllor gentemot kunderna.

Samdistribution ger miljöfördelar

Trenden att de större distributörerna alltmer använder sig av gemensamma transporter fortsätter. Detta innebär färre men betydligt större leveranser, vilket ger förutsättningar för mer rationell varuhantering i butik. Färre leveranser är även bra ur miljösynpunkt. Merparten av leveranserna till Systembolagets butiker sker numera via två större samdistributörer. Sedan 2006 har samdistributionen gett en besparing på över 3 900 ton koldioxidutsläpp.

Försäljning av Lagena

För att ytterligare kunna fokusera på uppdraget sålde Systembolaget det helägda dotterföretaget Lagena Distribution AB den 9 november 2010. Lagena är den ledande distributören av alkoholfria drycker i Sverige. Köpare var det internationella dryckeslogistikföretaget JF Hillebrand.

Miljöpåverkan

Systembolaget ska inom ramen för CSR-arbetet under 2010–2013 ta ett helhetsgrepp om miljöpåverkan i leverantörskedjan. Två fokusområden är energiförbrukning och transporter. Avsikten är att uppdatera kunskapen om vår totala miljöpåverkan och därefter ta fram en ny miljöplan med tydliga, mätbara mål att arbeta mot.

Den distribution som sker i Systembolagets egen regi från varudepåerna i Örebro och Sundsvall till butik och mellan butiker, gav under 2010

ett utsläpp på 1 112 ton koldioxid. Under 2009 var motsvarande utsläpp 1 299 ton koldioxid, vilket innebär en minskning med 14 procent under 2010. Minskningen berodde på att vi ökade fyllnadsgraden vid dessa transporter.

Förenklad varuhantering

Leveransavisering är ett elektroniskt meddelande som ersätter pappersföljesedel. Aviseringen förklarar samarbetet med våra leverantörer genom att minska antalet manuellt registrerade uppgifter. Leveransavisering är även en nödvändig plattform för framtida lösningar som till exempel mottagningskontroll via handdator. Hösten 2010 ökade antalet distributörer som använder sig av leveransavisering ökat till nio av tolv.

Hållbara inköp prioriterat område

Systembolagets inköp delas in i två huvudgrupper. Våta inköp avser drycker, medan torra inköp inkluderar allt från presentförpackningar till butiksinredning, arbets hjälpmedel, byggentreprenader och tjänster. Systembolagets 100 största leverantörer inom det torra inköpsområdet stod

för cirka 80 procent av utgifterna för de torra inköpen.

För verksamhetsperioden 2010–2013 är hållbara inköp av torra produkter ett av fem valda fokusområden. Under året har vi lärt oss mer om leverantörskedjan genom att kartlägga CSR-risker inom vissa inköpsområden och utbilda inköparna i att föra en CSR-dialog med våra leverantörer. Ur ett CSR-perspektiv är de mest riskfyllda inköpsområdena:

- ombyggnationer, underhåll, inredning och arbetsmiljö hjälpmedel,
- arbetskläder, förnödenhetsartiklar och elektronik,
- transporter, energi och resor.

Vid alla upphandlingar som genomförs av Systembolagets egna inköpare sker en CSR-dialog inom områdena miljö och mänskliga rättigheter. Detta gäller till exempel vid upphandling av byggentreprenader, kundvagnar, kundkorgar, IT-drift, elektroniska presentkort, resor, kvittrullar, kontorsmaskiner och bärkassar. Ett konkret resultat är att Systembolagets bärkassar tillverkas av återvunnen plast vilket medför 60 procent mindre utsläpp av växthusgaser (koldioxid, metan m fl) jämfört med vanliga plastbärkassar. Målet för 2011 är att vi inför alla upphandlingar ska föra en CSR-dialog som leder till ett avtal med bifogade CSR-krav.

”Dagens unga vill jobba i företag som tar ställning för hur de påverkar sin omvärld. För Systembolaget handlar CSR bland annat om mänskliga rättigheter, men också om hur man följer upp produktkvaliteten när stora affärer står på spel. Systembolaget måste säkerställa att kvaliteten på det vin som köpts in inte manipulerats. Jag är oerhört glad över att Systembolaget sätter fokus på detta och tror att det kommer att gynna oss och många andra seriösa kollegor i branschen.”

*Thomas Holstein,
vd Enjoy Wine &
Spirits AB*

Utsläpp av växthusgaser

CO ₂ , ton	2010	2009
Indirekta utsläpp av växthusgaser (personaltransporter)*	915	853
Indirekta utsläpp av växthusgaser. (Systembolaget, depå-butik, depå-ombud, butik-butik) **	1 112	1 299
Summa indirekta utsläpp	2 027	2 152

* Ökningen jämfört med 2009 beror på dels ökade resor med flyg och tjänstebil, dels på vi 2009 saknade uppgifter avseende hyrbilar. Jämförelsesiffran från 2009 inkluderar utsläpp från Lagena med 15 ton koldioxid.

** Jämförelsesiffran från 2009 är korrigerad utifrån ny beräkningsmetod, se GRI-index i bilagan.

Ägare

Vårt uppdrag: ansvar och service

Systembolaget finns till av en enda anledning: de alkoholrelaterade problemen blir mindre om alkohol säljs utan att vinstmaximera eller driva merförsäljning. Systembolagets uppdrag är att bidra till att begränsa alkoholens skadeverkningar. Sedan 2004 har alkoholkonsumtionen också sjunkit.

”Systembolaget har som företag ett unikt och mycket viktigt uppdrag – att bidra till att begränsa alkoholens skadeverkningar och därigenom förbättra folkhälsan. Därför är Systembolaget inte heller som vilket detaljhandelsföretag som helst. Bolaget ska exempelvis sälja utan vinstintresse, inte locka kunderna att köpa mer än vad de tänkt från början men också dela med sig av sitt kunnande om mat och dryck. Det är en svår balans men Systembolaget klarar detta på ett övertygande och bra sätt.”

*Maria Larsson,
Barn- och
äldreminister*

Vårt uppdrag styrs av alkohollagen, Systembolagets avtal med staten och statens ägardirektiv. I ägardirektivet anges ett antal centrala principer. Kunderna ska få god service. Produkturvalet ska ske på ett objektivt och neutralt sätt. Verksamheten ska bedrivas rationellt och inte vara vinstmaximerande. Dessa krav och förväntningar från ägaren är strikt vägledande för hur Systembolaget styrs och för hur verksamheten följs upp.

Rätt sortiment och samhällsansvar

Systembolagets sortiment och samhällsansvar är de viktigaste parametrarna för kunderna vad gäller deras totala omdöme om Systembolaget. Från ägaren finns ett krav att produkturvalet ska ske utan att inhemska produkter favoriseras. Urvalet får bara grundas på produktens kvalitet, särskilda risker för skadeverkningar, kundens efterfrågan och andra affärsmässiga hänsyn. Systembolaget fokuserar på att inköpsprocessen ska vara så säker och transparent som möjligt. Ur kundens perspektiv leder detta till att endast

de bästa produkterna i varje kategori och prisklass erbjuds. Ur leverantörernas perspektiv leder processen till förutsägbarhet och rättvisa.

Kundservice med ansvar

Systembolaget ska enligt avtalet med staten ge kunderna god service. Därför strävar vi efter att uppfattas som en ledande detaljhandelskedja vad gäller sortiment, kunnande, service och ansvar. Vi mäter regelbundet kundernas uppfattning om Systembolaget och vår service i form av Nöjd-Kund-Index (NKI). Under 2010 genomfördes fyra mätningar. Index uppgick i genomsnitt till 78, vilket var målet och i nivå med resultatet 2009.

Ökad försäljning på oförändrad totalmarknad

Den totala alkoholkonsumtionen i Sverige har sedan 2004 minskat. Under 2010 låg den på i stort sett samma nivå som 2009. Den oregistrerade konsumtionen minskade samtidigt som Systembolagets försäljning ökade. Det innebär

att en stor andel av alkoholdryckerna som konsumerades i Sverige införskaffades under kontrollerade former. Trenden de senaste åren har varit att sprit- och starkölskonsumtionen minskat medan vinkonsumtionen ökat något.

Fortsatt starkt stöd för Systembolaget

Vi följer löpande upp allmänhetens inställning till Systembolaget. Opinionsindex (OPI), som mäts av SIFO varje månad, är ett av våra strategiska nyckeltal. Allmänheten får ta ställning till om man vill behålla Systembolaget och dess ensamrätt eller önskar att försäljning av starköl, vin och sprit ska ske i andra butiker. Dessa mätningar har genomförts kontinuerligt sedan 2001. Under denna period har stödet ökat från 49 till 66 procent, som var det genomsnittliga värdet under 2010. Stödet för Systembolaget och för vår ensamrätt är idag stort hos allmänheten.

Under november visades en kampanjfilm på TV med syfte att synliggöra hur Systembolaget skiljer sig från annan detaljhandel – vi drivs inte av vinstintresse och försöker inte sälja mer än vad kunderna har tänkt sig eftersom vi säljer alkohol. Filmen visade konkreta exempel på hur en butik skulle kunna se ut om vi drev merförsäljning. På detta sätt ville vi enkelt förklara för kunder och allmänhet att vi är ett annorlunda företag.

Styrning mot nyckeltal

Systembolagets verksamhet ska vara så lönsam att utrymme skapas för företagets utveckling och förnyelse. Detta är en förutsättning för att Systembolaget ska kunna utföra sitt uppdrag i en föränderlig värld.

Enligt ägardirektivet ska vinsten på lång sikt motsvara en avkastning på det egna kapitalet på 4 procentenheter över den genomsnittliga tioåriga statsobligationsräntan. För 2010 innebar det ett avkastningskrav på 6,9 procent.

Ökad försäljning på stabil totalmarknad

Systembolaget redovisade 2010 en vinst på 396 miljoner kronor före skatt för koncernen. Detta överträffade avkastningskravet och berodde framför allt på att försäljningen ökade under året men också på reavinsten från försäljningen av Lagena.

Försäljningen ökade med 5,3 miljoner liter till totalt 454,3 miljoner liter, vilket är en ökning med 1,2 procent jämfört med 2009. Försäljningsvolymen av vin ökade med 3,6 procent och försäljningen av alkoholfria drycker ökade med 30,8 procent. Försäljningen av spritdrycker, starköl samt cider och blanddrycker minskade något jämfört med 2009. Omräknat till ren alkohol uppgick den totala försäljningsökningen till 1,4 procent.

Trots Systembolagets försäljningsökning har den totala alkoholkonsumtionen enligt SoRADs

Nyckeltal 2010

	2010	Målnivå				
		2010	2009	2008	2007	2006
Opinionsindex	66	66	66	64	61	57
Ålderskontroll, %	94	93	93	90	85	88
Nöjd kund-index (NKI)	78	78	78	77	75	74
Nöjd medarbetar-index (NMI)	75	75	75	74	72	70
Kort sjukfrånvaro, %	2,6	Ej målsatt	2,6	2,5	***	***
Leverantörsindex (LI) *	65	65	59	**	70	**
Handelsmarginal exkl. alkoholskatt, %	21,8	22,5	22,2	22,6	23,1	24,3
Avkastning eget kapital, %	13,8	8,5	16,1	36,6	13,9	20,6
Arbetsproduktivitet	833	843	838	798	775	766
Kostnadsproduktivitet	0,38	0,40	0,40	0,46	0,47	0,46
Svinn, ‰	1,22	1,20	1,33	1,28	1,25	1,13
Sjukfrånvaro, %	4,9	5,5	5,1	5,9	6,2	6,9
Lageromsättningshastighet	25,7	Ej målsatt	25,4	23,2	22,3	21,3

*) Ny metod från och med 2009.

***) Undersökningen genomfördes ej.

***) Uppgift saknas.

mätningar inte ökat. Huvudförklaringen till detta är minskad resandeförsel och smuggling.

Strategiska nyckeltal

Systembolagets strategiska och operativa planering utgår från en modell med ett så kallat balanserat styrkort. Styrningen sker utifrån fem olika perspektiv – samhälle, kund, medarbetare, leverantör samt finansiellt (ägare).

Under 2010 påbörjades ett arbete med att söka identifiera företagsövergripande nyckeltal för Systembolagets CSR-arbete.

Balanserad styrning

I Systembolaget görs stora ansträngningar för att styrningen ska ske så balanserat som möjligt. Strävan är att antalet nyckeltal och frekvensen med vilken de mäts ska vara relativt jämn mellan de olika perspektiven.

Kontinuerliga mätningar

Under samhällsperspektivet genomförs till exempel testköp av vår ålderskontroll dagligen i ett antal butiker. Opinionsindex mäts en gång i månaden. Båda dessa nyckeltal är kritiska för Systembolaget i relation till vårt uppdrag.

Kundnyttan är en annan dimension som är viktig för Systembolaget. Under 2010 skedde Nöjd-Kund-Index-mätningar kvartalsvis istället för som tidigare endast en gång per år.

Leverantörsperspektivet ingår från 2010 i det balanserade styrkortet. Här arbetar vi fortfarande med att fastlägga nyckeltal som kan mätas kontinuerligt. För närvarande mäts Leverantörs-Index en gång per år.

Under medarbetarperspektivet mäts årligen Nöjd-Medarbetar-Index och bryts även ner på de lägre organisatoriska enheterna. Detta ger en bra indikation på vad varje chef behöver arbeta mer med under nästkommande år.

Systembolaget mäter också sjukfrånvaro, såväl total sjukfrånvaro som kort sjukfrånvaro (mindre än 14 dagar). I butikerna arbetar man framförallt med den korta sjukfrånvaron då den är lättare att påverka än den långa.

Kostnadskontroll

I enlighet med ägardirektivet arbetar Systembolaget kontinuerligt efter att effektivisera verksamheten. Under de senaste åren har också den ekonomiska effektiviteten ökat både i butikerna och på huvudkontoret. Effektiviseringen i butiksledet är till stor del driven av ombyggnationen till självbetjäningsbutiker. Arbetsproduktiviteten är ett nyckeltal som mäter effektiviteten i butikerna. Nyckeltalet avser antalet hanterade enheter per dagsverke och mäts dagligen i respektive butik. För 2010 uppgick detta värde till 833 vilket är 0,6 procent lägre än 2009. Andra finansiella nyckeltal som följs upp i butik är kostnadsproduktiviteten och svinn. Kostnadsproduktiviteten speglar antalet sålda enheter genom butikens påverkbara kostnader. Svinnet i kronor genom försäljning i kronor utgör nyckeltalet för svinn. Båda nyckeltalen förbättrades jämfört med 2009.

De administrativa kostnaderna för 2010 var 392 miljoner kronor vilket är en ökning med 5,4 procent jämfört med 2009. Ökningen förklaras till stor del av ökade IT-kostnader i samband med utvecklingsprojekt. Den förbättrade ekonomiska effektiviteten i Systembolaget bekräftas också av den över åren fallande handelsmarginalen. Denna har sedan 2005 fallit från 25,5 procent till 21,8 procent 2010.

Styrelse

Cecilia Schelin Seidegård

Ordförande

Född: 1954

Huvudsaklig utbildning: Fil dr biokemi

Övriga uppdrag: Ordförande i Vårdalstiftelsen och ClinTrials Skåne AB. Ledamot i Fouriertransform AB.

Invald: Ordförande sedan 2008.

Tidigare uppdrag: Sjukhusdirektör Karolinska Universitetssjukhuset 2003–2007, ledamot i Karolinska Development AB 2003–2008, vd Huddinge Universitetssjukhus 2003. Ledamot i Getinge AB 2003. Vice President och ansvarig Global R&D Operations AstraZeneca R&D 1999–2003, klinisk forskning och olika chefspositioner inom Astra Draco 1989–1999.

Oberoende

Gert Karnberger

Vice ordförande

Född: 1943

Huvudsaklig utbildning: Gymnasieingenjör; ekonomi, företagsledning

Övriga uppdrag: Ordförande i Näringslivets Regelnämnd. Ledamot i Apoteket AB och Swedol AB.

Invald: Vice ordförande sedan 2009. Ledamot 2004–2007.

Tidigare uppdrag: Clas Ohlson AB, styrelseordförande 1990–1996, vd,

koncernchef och styrelseledamot 1996–2007. Styrelseordförande Clas Ohlson Norge 1996–2007, Finland 2002–2007. Vice ordförande Svensk Handel och Svensk Distanshandel. Ledamot i svenska dotterbolag i ASKO-koncernen. Egen konsultbyrå.

Oberoende

Johan Gernandt

Född: 1943

Huvudsaklig utbildning: Jur kand

Övriga uppdrag: Advokat och konsult hos Advokatfirman Vinge. Ordförande i Riksbanksfullmäktige. Styrelseordförande i Stockholm Handelskammarens Skiljedomsinstitut. Ordförande i Svenska Dagbladets Stiftelse.

Invald: 2007

Tidigare uppdrag: Advokat och delägare i Gernandt & Danielsson Advokatbyrå 1992 – februari 2009. Sakkunnig, Aktiebolagskommittén (Ju 1990:46) 1990–2000.

Oberoende

Carl B Hamilton

Född: 1946

Huvudsaklig utbildning: Ph D, national-ekonomi

Övriga uppdrag: Professor vid Stockholms universitet och Handelshögskolan

i Stockholm 1991–2005, riksdagsledamot 2002–, ordförande i riksdagens EU-nämnd och ledamot av dess finansutskott, ledamot av folkpartiets partistyreelse och partiledning.

Invald: 2007

Tidigare uppdrag: Statssekreterare i finansdepartementet, riksdagsledamot 1991–93 och 1997–98, särskild utredare, med mera. Chefsekonom Handelsbanken 1995–1999.

Oberoende

Annika Nilsson

Född: 1971

Huvudsaklig utbildning: Studier i samhällsgeografi och ekonomisk historia vid Lunds universitet, naturvetenskaplig linje.

Övriga uppdrag: Förbundssekreterare ABF.

Invald: 2006.

Tidigare uppdrag: Ekonomichef ABF 2007–2008, riksdagsledamot (s) 1994–2006, statssekreterare vid Socialdepartementet 2005–2006, styrelseledamot i Teracom AB 2003–2006, ordförande i Expertgruppen för miljöstudier 2005–2006, ordförande i Sociala Barn- och Ungdomsvårdsutredningen 2003–2005.

Oberoende

Sven Andréasson

Född: 1952

Huvudsaklig utbildning: Doktor i Medicinsk Vetenskap, professor i socialmedicin Karolinska Institutet.

Övriga uppdrag: Överläkare, Beroendecentrum Stockholm. Expert alkohol- och narkotikafrågor, Statens folkhälsoinstitut. Vetenskapligt råd för Missbruksfrågor på Socialstyrelsen.

Invald: 2007

Oberoende

Kerstin Wigzell

Född: 1945

Huvudsaklig utbildning: Beteende- och samhällsvetenskap

Övriga uppdrag: Ordförande i Teaterhögskolans styrelse. Ledamot i Pressens opinionsnämnd, Rikspolisstyrelsens etiska råd, Svenska Sällskapet för Medicinsk Forskning och vice ordförande Pensionsmyndigheten.

Invald: 2009

Tidigare uppdrag: Generaldirektör i regeringskansliet. Departementsråd i socialdepartementet. Generaldirektör Ungdomsstyrelsen och Socialstyrelsen, överdirektör Riksförsäkringsverket. Ledamot i WHO:s styrelse, Socialvetenskapliga forskningsrådet, Statens medicinska etiska råd. Ordförande Forskningsrådet

för arbetsliv och socialvetenskap, vice ordförande Systembolagets styrelse.

Oberoende

Arbetsstagarrepresentanter

Erik Bergström

Född: 1968

Huvudsaklig utbildning: Gymnasium distribution/kontor, tvåårig eftergymnasial linje Inköp och försäljning.

Övriga uppdrag: Anställd försäljare sedan 1993, butikschef sedan 1999. Ordförande i chefsklubben Bergslagen.

Utsedd: 2007

Anna Holgersson

Född: 1977

Huvudsaklig utbildning: fil mag i Männliga Rättigheter.

Övriga uppdrag: Anställd försäljare sedan 2001. Ordförande i Systembolagets Personalförening, ledamot i Unionens delegation Handel och i Unionens regionstyrelse Sydväst.

Utsedd: 2010

Maria Åström

Suppleant

Född: 1967

Huvudsaklig utbildning: Tvåårigt gymnasium, kockutbildning

Övriga uppdrag: Anställd som försäljare sedan 1996. Ledamot i försäljarklubben Västerbotten. Fackligt ombud butik 2416, Ersboda i Umeå.

Utsedd: 2009

Maj-Britt Eriksson

Suppleant

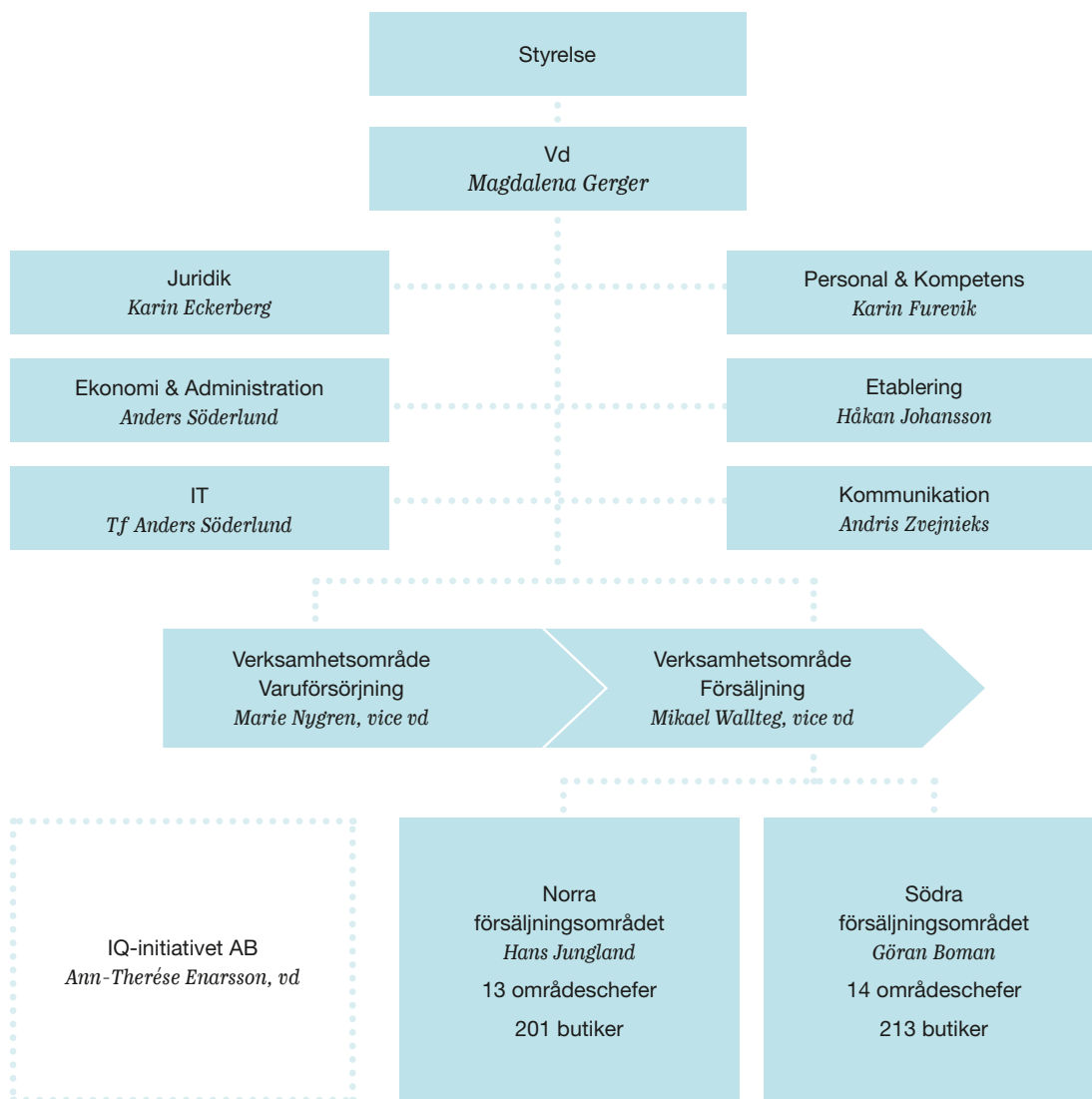
Född: 1947

Huvudsaklig utbildning: Gymnasium, naturvetenskaplig linje. Komvux Kalmar.

Övriga uppdrag: Sommaranställd försäljare sedan 1981, anställd sedan 1987. Ordförande i försäljarklubb sydost, kontaktombud för försäljare i södra sjugruppen, styrelsesuppleant i Systembolagets Personalförening.

Utsedd: 2006.

Organisation

Systembolagets organisation är processinriktad. Ansvaret för huvudprocessen ligger hos verksamhetsområde Försäljning och verksamhetsområde Varuförsörjning.

Verksamhetsområde Varuförsörjning ansvarar för utvecklingen av sortimentet samt varuförsörjningen från leverantör till butikshylla och kund.

Verksamhetsområde Försäljning ansvarar för driften och försäljningen i butikerna. Systembolagets 414 butiker är organiserade i 27 områden

med 10 till 17 butiker i varje område. Varje område har en områdeschef som svarar för den dagliga kontakten mellan sina butikschefer och Systembolagets huvudkontor.

De centrala avdelningarna är stödenheter till huvudprocessen med ansvar för utveckling och förvaltning av butiksnätet och it-systemen, kommunikation, rekrytering och utveckling av medarbetare, juridik samt ekonomiflöden. Vd och företagsledning ansvarar för ledningsprocessen.

Företagsledning

Magdalena Gerger

Verkställande direktör
Född: 1964
Utbildning: Civilekonom och MBA, Handelshögskolan Stockholm
Anställd: 2009

Andris Zvejnieks

Kommunikationsdirektör
Född: 1957
Utbildning: Fil kand i statskunskap
Anställd: 2009

Håkan Johansson

Etableringsdirektör
Född: 1957
Utbildning: Marknadsekonom
Anställd: 2001

Karin Furevik

Personaldirektör
Född: 1954
Utbildning: Förvaltnings socionom
Anställd: 2001

Marie Nygren

Inköpsdirektör, vice vd
Född: 1965
Utbildning: Civilekonom
Anställd: 2007

Mikael Wallteg

Försäljningsdirektör, vice vd
Född: 1957
Utbildning: Internt utbildad på exekutiv nivå
Anställd: 2001

Karin Eckerberg

Chefsjurist
Född: 1968
Utbildning: Jur kand
Anställd: 2004

Anders Söderlund

Ekonomidirektör
Född: 1963
Utbildning: Civilekonom
Anställd: 2003

Bolagsstyrning inom Systembolaget

Bolagsstyrningsrapporten är fastställd av Systembolagets styrelse och verkställande direktör samt granskad av bolagets revisorer.

Systembolaget Aktiebolag är helägt av den svenska staten. Ägandet förvaltas av regeringen genom Socialdepartementet. Ansvaret för Systembolagets ledning och kontroll fördelas mellan ägaren, styrelsen och den verkställande direktören.

Systembolagets bolagsstyrning bedrivs främst utifrån aktiebolagslagen, annan tillämplig svensk lagstiftning, Svensk kod för bolagsstyrning (Koden), statens ägarpolicy, avtalet mellan Systembolaget och staten, statens ägardirektiv för Systembolaget (ägardirektiv), bolagsordningen, styrelsens arbetsordning, vd-instruktionen samt interna styrdokument. Systembolaget tillämpar Koden i de delar som är tillämpliga för bolaget enligt statens ägarpolicy. Koden finns tillgänglig på bolagsstyrning.se.

Systembolaget har avvikit från Kodregel 1.1 som avser publicering av information om aktieägares initiativrätt. Syftet med regeln är att ge aktieägarna möjlighet att i god tid förbereda sig inför årsstämman och få ärende upptaget i kallelsen till årsstämman. I statligt helägda bolag saknas skäl att följa denna Kodregel. Systembolaget har även avvikit från Kodregel 2 som avser inrättandet av en valberedning till företrädande av bolagets aktieägare vid val och arvodering av styrelse och revisor. Skälet till avvikelserna är att beredning av nomineringsfrågor i statligt ägda bolag görs av regeringen på sätt som närmare beskrivs i statens ägarpolicy. Systembolaget har vidare avvikit från Kodregel 10.2, som anger att styrelseledamöters oberoende i förhållande till större aktieägare ska redovisas. Skälet till att sådan redovisning inte sker är att syftet med den aktuella Kodregeln i huvudsak är att skydda minoritetsägare i bolag med spritt ägande och att det därför saknas skäl att redovisa sådant oberoende i statligt helägda bolag.

Ägaren

Utgångspunkten för styrelsens arbete och ansvar är avtalet mellan Systembolaget och staten och ägardire-

ktivitet där ägarens krav på bolaget preciseras. Av nämnda avtal och ägardirektivet framgår bolagets sociala uppdrag, kravet på ekonomisk effektivitet och kraven på verksamheten i övrigt.

Systembolagets uppdrag är att bidra till att begränsa alkoholens skadeverkningar. Systembolaget har ensamrätt till detaljhandel med spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker i Sverige. *Läs mer om Systembolagets uppdrag och ägarens mål på sida 1, 4–7 samt 44–47.*

Varje år äger två möten rum mellan ägaren, styrelseordföranden och verkställande direktören. Utöver dessa möten har styrelseordföranden löpande dialogmöten med ägaren om styrelsens arbete eftersom styrelsen inte har någon särskild utsedd ägarrepresentant. Områden som har berörts under årets möten med ägaren är bland annat uppföljning av styrelsearbetet, årsstämman, budget 2011, pågående rättsprocesser, CSR-arbetet, verksamheten i IQ-initiativet AB, försäljningen av Lagena Distribution AB samt ny alkohollag, frågan om gårdsförsäljning och alkoholpolitiken.

Bolagsstämma

Årsstämma ska enligt statens ägarpolicy äga rum före den 30 april varje år. Styrelsen ansvarar för att kallelse till årsstämman skickas till aktieägaren senast fyra veckor och tidigast sex veckor innan stämman. Riksdagens ledamöter har efter anmälan rätt att närvara vid årsstämman och även allmänheten ska erbjudas möjlighet att delta.

Årsstämman 2010

Årsstämman 2010 hölls den 25 mars i Stockholm och var öppen för allmänheten. Årsstämman direktsändes på Systembolagets webbplats. Protokollet från årsstämman finns på Systembolagets webbplats.

Stämman beslutade att Cecilia Schelin Seidegård skulle sitta kvar som ordförande i styrelsen under tiden fram till och med nästa årsstämma och att

övriga ledamöter dvs. Gert Karnberger (vice ordförande), Sven Andréasson, Lena Furmark, Johan Gernandt, Carl B Hamilton, Annika Nilsson och Kerstin Wigzell skulle omväljas för tiden fram till och med nästa årsstämma. Ägaren företrädde av Iréne Nilsson Carlsson som motiverade styrelsens sammansättning och konstaterade att samtliga i styrelsen bedöms av ägaren som oberoende gentemot bolaget och dess ledning.

Stämman beslutade om följande oförändrade arvoden för styrelsen:

- styrelsens ordförande: 180 000 kronor
- styrelsens vice ordförande: 109 000 kronor
- övriga styrelseledamöter: 87 000 kronor
- arbetstagarrepresentanter i styrelsen: arvoderas ej.

Stämman beslutade även om följande oförändrade arvoden för ledamöter i bolagets styrelseutskott:

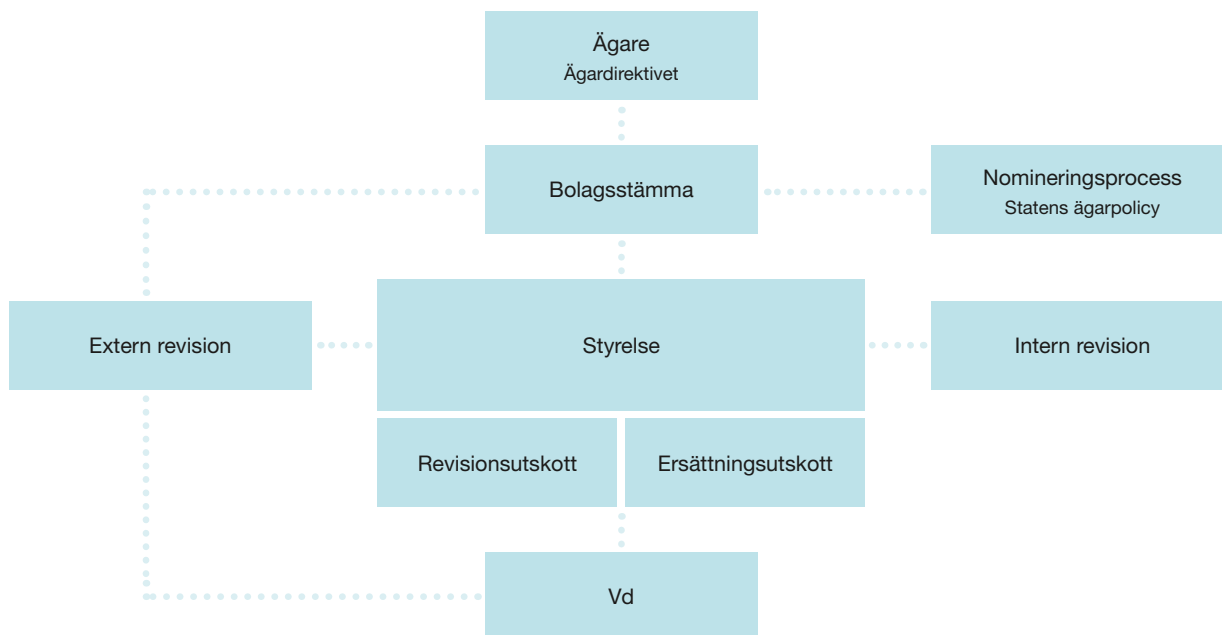
- ordförande i Revisionsutskottet: 40 000 kronor
- ledamot i Revisionsutskottet: 30 000 kronor
- ordförande och ledamot i Ersättningsutskottet: arvoderas ej.

Vid årsstämman 2010 anmäldes att nuvarande registrerade revisionsbolaget Ernst & Young, med auktoriserade revisorn Torsten Lyth som ansvarig revisor, är utsett till slutet av årsstämman 2012. Det anmäldes vidare att Riksrevisionen förordnat auktoriserade revisorn Carin Rytoft Drangel att vara revisor i Systembolaget till och med årsstämman 2014 samt att Riksdagsstyrelsen utsett tre lekmannarevisorer och tre suppleanter för Systembolaget till och med nästa årsstämma (samtliga omval).

Styrelsens ordförande föredrog styrelsens förslag till riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare vilka följer ”Regeringens riktlinjer för

.....

Ansvar för bolagsstyrning inom Systembolaget

anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande” beslutade av regeringen den 20 april 2009. Styrelsen redovisade vidare en motivering till den totala ersättningen till verkställande direktören och övriga i företagsledningen. Stämman godkände de av styrelsen föreslagna nivåerna för ersättning och andra anställningsvillkor för företagsledningen.

Stämman beslutade att fastställa de av styrelsen och verkställande direktören avlämnade resultat- och balansräkningarna för moderbolaget samt rapport över totalresultat och rapport över finansiell ställning för koncernen per den 31 december 2009, samt godkände den av styrelsen och verkställande direktören föreslagna vinstdispositionen och utdelningen om 344 880 000 kronor. Stämman beviljade vidare styrelsen och verkställande direktören ansvarsfrihet gentemot bolaget för verksamhetsåret.

Årsstämman 2011

Årsstämma 2011 äger rum den 24 mars i Stockholm. Kallelse till årsstämman kommer att skickas ut i slutet av februari.

Styrelsen

Systembolagets styrelse ansvarar enligt aktiebolagslagen för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. I statens ägarpolicy anges att styrelsen, i de bolag där staten har ägarintressen, ansvarar för att bolagen sköts föredömligt inom de ramar som lagstiftningen, ägarens anvisningar och ägarpolicy ger. Dessutom ska styrelsen i statligt ägda bolag arbeta för att bolaget ska vara ett föredöme inom frågor som rör hållbar utveckling och socialt ansvar såsom miljö, etik, arbetsvillkor, mänskliga rättigheter, bekämpning av korruption samt jämställdhet och mångfald.

Nomineringsprocessen

Styrelsens tillsättning följer den nomineringsprocess som beskrivs i statens ägarpolicy. Nomineringsprocessen koordineras av enheten för statligt ägande inom Näringsdepartementet (sedan årsskiftet 2010/2011 av enheten för statligt ägande inom Finansdepartementet)

där en arbetsgrupp analyserar kompetensbehovet utifrån bolagets verksamhet, situation och framtida utmaningar samt befintlig styrelsesammansättning. Urvalet sker utifrån en bred rekryteringsbas. För att komma i fråga för ett styrelseuppdrag erfordras en hög kompetens inom relevant löpande affärsverksamhet, affärsutveckling, branschkunskap, finansiella frågor eller andra relevanta områden. Därutöver krävs en stark integritet och förmåga att se till bolagets bästa.

Styrelsens sammansättning

I bolagsordningen anges att styrelsen ska bestå av lägst sex och högst åtta ledamöter som utses av bolagsstämman. Dessutom har arbetstagarorganisationerna rätt att utse ledamöter till styrelsen. Enligt statens ägarpolicy ska styrelsens sammansättning vara sådan att styrelsen alltid har sådan branschkunskap eller annan kompetens som är direkt relevant för bolaget, även när bolaget utvecklas och omvärlden förändras. Styrelsens sammansättning ska ha balans vad gäller bakgrund, kompetensområden, erfarenhet samt könsfördelning. I statens ägarpolicy anges att målsättningen avseende könsfördelningen är att andelen av vardera kön ska vara minst 40 procent.

Systembolagets styrelse bestod under merparten av året av åtta stämموvalda ledamöter. Per den 5 november 2010 har ledamoten Lena Furmark emellertid utträtt ur styrelsen på grund av åtagande inom regeringen. Efter nämnda datum har styrelsen därför bestått av sju stämموvalda ledamöter. Arbetstagarorganisationerna har utsett två arbetstagarrepresentanter med suppleanter till styrelsen. Ingen av styrelsens ledamöter ingår i företagsledningen. Verkställande direktören, vice verkställande direktörerna och ekonomidirektören deltar vid styrelsesammanträdena. Övrig företagsledning deltar vid behov i vissa sammanträden. Systembolagets chefsjurist, som ingår i företagsledningen, är sekreterare i styrelsen.

Systembolagets styrelse har en bred sammansättning med branschkunskap och insyn i de omvärldsfrågor som påverkar bolagets utveckling. Könsfördelningen i styrelsen var under året 50 procent kvinnor och 50 procent män. Efter Lena Furmarks utträde ur

styrelsen per den 5 november 2010 har fördelningen emellertid påverkats något vad avser årets sista del.

Styrelsens ordförande

Styrelseordföranden ska enligt aktiebolagslagen leda styrelsens arbete och bevaka att styrelsen fullgör sina uppgifter. Enligt Koden ska styrelseordföranden också ansvara för att styrelsens arbete är väl organiserat och effektivt, för kontakter i ägarrelaterade frågor, för tillsyn av att styrelsen får erforderlig information och beslutsunderlag för sitt arbete, för att tillsammans med verkställande direktören fastställa förslag till dagordning för styrelsens sammanträden, för kontroll av att styrelsens beslut verkställs samt för säkerställande av att styrelsens arbete utvärderas varje år.

Ordföranden samråder fortlöpande med verkställande direktören i förekommande strategiska frågor och företräder bolaget i frågor som rör ägarförvaltningen. Ordföranden har ytterligare särskilda skyldigheter som anges i styrelsens arbetsordning.

Styrelsens arbete

Styrelsen har antagit en arbetsordning som anger hur arbetet ska fördelas mellan styrelse, utskott och verkställande direktör. Arbetsordningen ses över årligen och under 2010 justerades och fastställdes den vid det konstituerande styrelsesammanträdet i mars. Enligt arbetsordningen ska styrelsen i regel hålla minst fem sammanträden per verksamhetsår utöver det konstituerande sammanträdet.

Styrelsen bör enligt arbetsordningen samordna sin syn med företrädare för ägaren vad gäller större strategiska verksamhetsförändringar, större förvärv, fusioner eller avyttringar och beslut som innebär väsentligt förändrad balansräkning eller riskbild för Systembolaget. Ingen uppdelning av styrelsearbetet finns mellan ledamöterna utöver de utskott som presenteras i denna Bolagsstyrningsrapport.

Styrelsen är ytterst ansvarig för förvaltningen av bolaget och beslutar om strategisk plan, affärsplan, budget med mera. Därtill beslutar styrelsen om ett antal företagsövergripande policydokument som bland annat har sin utgångspunkt i lagar, regler och ägardir-

ektiv. Till stöd för styrelsens arbete har utarbetats en dokumentsamling (Lagar, styrdokument med mera för Systembolaget AB). Samlingen innehåller verksamhetsrelevant lagtext, handlingar från EU, bolagsrelaterade handlingar, ägarrelaterade handlingar och avtal, placeringsreglementen, den strategiska planen, Systembolagets etiska program, andra policys samt information om Systembolagets dotterbolag.

Samtliga styrelseledamöter i Systembolaget arbetar aktivt med de frågor som ankommer på styrelsen och i övrigt med de frågor som föredras för styrelsen. Styrelsen träffar årligen företagens revisorer. *För mer information om styrelsens och ordförandens kontakter med bolagets revisorer se "Beskrivning av intern kontroll avseende finansiell rapportering", sida 59–61.* Strukturen för styrelsens arbete anges i styrelsens arbetsplan, vilken fastställs årligen. Arbetsplanen utgör grunden för planeringen av styrelsens arbete och anger vid vilken tidpunkt under verksamhetsåret som särskilda ansvarsområden ska behandlas av styrelsen. I den strategiska planen lägger styrelsen fast den långsiktiga inriktningen för Systembolaget. Den strategiska planen sträcker sig fyra år framåt i tiden och revideras vart tredje år. Under hösten 2008 och våren 2009 pågick ett omfattande arbete med en ny strategisk plan för Systembolaget. Planen, som tar utgångspunkt i en omvärldsanalys, antogs slutligt vid styrelsesammanträdet i september 2009 och avser åren 2010–2013. I samband med arbetet med strategisk plan omformulerades också Systembolagets uppdrag, vision och affärsidé något.

I den strategiska planen ingår även långsiktiga mål. Dessa utgår ifrån perspektiven i Systembolagets balanserade styrkort som utgör en viktig grund för styrningen av Systembolaget. Styrkortets fem perspektiv är Samhälle, Kund, Medarbetare, Leverantör och Finansiellt (ägare). Ett antal nyckeltal inom varje perspektiv utgör kvantitativa mål för den kommande fyraårsperioden och finns även nedbrutna årsvis i affärsplanen. De strategiska nyckeltalen redovisas löpande för styrelsen. Syftet med utformningen av de årliga affärsplanerna är att kopplingen mot den strategiska planen ska bli tydlig och att styrningen av olika projekt och aktiviteter mot de strategiska målen ska underlättas.

Inför affärsplanen 2011 användes en process som benämns Lots®. Lots® är en strukturerad process som omfattar både verksamhetsplanering och budget. Processen bygger på ett utifrån-in-synsätt där kundens och intressenternas behov sätts i centrum. Genom att arbeta med Lots® skapas ett tydligare helhetsperspektiv, ett gemensamt verktyg och en enhetlig nomenklatur. Årets utvecklingsprocess med Lots® resulterade i en affärsplan med tydliga prioriteringar inom Systembolaget.

Styrelsens arbete 2010

Under 2010 hölls nio styrelsesammanträden, varav två var extra styrelsesammanträden. Styrelsen genomförde löpande sedvanliga uppföljningar av såväl den ekonomiska utvecklingen i bolaget som av de sociala och miljömässiga aspekter som uppkom i verksamheten. Detta skedde bland annat i form av redovisning av strategiska nyckeltal, till exempel Opinionsindex (OPI), Ålderskontroll, Nöjd-Kund-Index (NKI), Nöjd-Medarbetar-Index (NMI) och Handelsmarginal samt genom styrelse-pm om aktuella frågor. I februari träf-

fade styrelsen vidare bolagets revisorer utan företagsledningen i enlighet med Kodens krav. Sammantaget gav denna information styrelsen möjlighet att löpande bedöma verksamhetens resultat även inom hållbar utveckling.

Utöver den löpande uppföljningen av strategiska nyckeltal rörde arbetet i styrelsen främst uppföljningen av arbetet med riskrapportering och internrevision samt framtida investeringar. Styrelsen behandlade även bland annat följande frågor: pågående rättsprocesser, försäljningsprocessen avseende Lagena Distribution AB, verksamheten i IQ-Initiativet AB, etableringsfrågor, gårdsförsäljning (alkohollagsutredningen), omvärldsanalyser, löpande arbete med etikfrågor, hållbarhetsfrågor och CSR.

Principer för ersättning

Till styrelsens ordförande, vice ordförande och ledamöter utgår arvode enligt beslut vid årsstämman. Arvodena ska enligt statens ägarpolicy vara konkurrenskraftiga men inte marknadsledande.

Närvaro

Namn	Styrelsefunktion	Styrelsesammanträden ¹	Revisionsutskott ²	Ersättningsutskott ²
Cecilia Schelin Seidegård ⁵	Ordförande	9/9		2/2
Gert Karnberger ³	Vice ordförande	9/9	4/4	
Sven Andréasson	Ledamot	5/9		
Lena Furmark ⁹	Ledamot	5/9	3/4	
Johan Gernandt	Ledamot	9/9		
Carl B Hamilton	Ledamot	5/9		
Annika Nilsson ⁴	Ledamot	8/9	2/4	
Kerstin Wigzell ⁶	Ledamot	9/9		2/2
Patrik Ström ¹⁰	Arbetstagarrepresentant	3/9		
Anna Holgersson ⁷	Arbetstagarrepresentant	2/9		
Erik Bergström ⁷	Arbetstagarrepresentant	9/9		
Maj-Britt Eriksson ⁸	Arbetstagarrepresentant	8/9		
Maria Åström ⁸	Arbetstagarrepresentant	7/9		

¹ Under 2010 har sju ordinarie och två extra styrelsesammanträden hållits.

² Under 2010 har fyra sammanträden hållits i Revisionsutskottet och två i Ersättningsutskottet.

³ Ordförande i Revisionsutskottet.

⁴ Ledamot i Revisionsutskottet.

⁵ Ordförande i Ersättningsutskottet.

⁶ Ledamot i Ersättningsutskottet.

⁷ Tillträdde som ledamot i maj 2010.

⁸ Tillträdde som suppleant i maj 2010.

⁹ Utträdde i november 2010.

¹⁰ Utträdde i maj 2010.

Utvärdering av styrelsen

En systematisk och strukturerad utvärdering av styrelsens arbete genomförs årligen och behandlar såväl processerna för styrelsearbetet som styrelsens egna prestationer i olika frågor. Årets styrelseutvärdering var mer omfattande än tidigare år och genomfördes under styrelseordförandens ledning med hjälp av konsultföretaget Alumni. Utvärderingen genomfördes genom enkäter och intervjuer med styrelsen och delar av företagsledningen. Av utvärderingen framgår att styrelsearbetet fungerar mycket bra, att styrelsen har den kompetens som krävs för att hantera de frågor som uppstår i verksamheten men också att det finns några få utvecklingsområden att arbeta med. Styrelseordföranden underrättade i oktober 2010 Regeringskansliet om utvärderingens resultat i enlighet med statens ägarpolicy. Vid sidan av styrelsens egen utvärdering görs i Regeringskansliets arbete med nomineringsprocessen löpande utvärderingar av de statliga bolagens styrelser.

Revisionsutskottet

Revisionsutskottet består av styrelsens vice ordförande Gert Karnberger och ledamöterna Kerstin Wigzell (som utsetts av styrelsen den 27 oktober 2010 i anledning av Lena Furmarks utträde ur styrelsen) och Annika Nilsson. Ingen av ledamöterna i Revisionsutskottet ingår i företagsledningen. Systembolagets verkställande direktör och ekonomidirektör deltar emellertid vid Revisionsutskottets sammanträden och Systembolagets chefsjurist, som ingår i företagsledningen, är sekreterare i utskottet.

Revisionsutskottet ansvarar för beredning av styrelsens arbete med att kvalitetssäkra Systembolagets finansiella och operationella rapportering. Revisionsutskottet ska vidare bedöma rutinerna för den interna kontrollen och hanteringen av finansiella och operationella risker. Revisionsutskottet är ett beredningsorgan för styrelsen och övertar inte det ansvar som åligger styrelsen som helhet enligt lag vad avser exempelvis den finansiella rapporteringen, redovisningen och den interna kontrollen, och minskar inte heller kravet på revisorns kommunikation till styrelsen som helhet.

Revisionsutskottet har också till uppgift att löpande träffa Systembolagets revisorer för att informera sig om den externa revisionens inriktning och omfattning samt utvärdera de externa revisorernas arbete och prestation, inklusive omfattningen av revisorernas eventuella icke-revisionsrelaterade uppdrag för Systembolaget.

Under året höll Revisionsutskottet fyra sammanträden. Uppföljningar av den ekonomiska utvecklingen och av ett antal strategiska nyckeltal för verksamheten genomfördes löpande. Systembolagets revisorer föredrog vidare väsentliga redovisnings- och revisionsfrågor samt interna kontroll- och processfrågor. Vidare behandlade utskottet frågor avseende bland annat internrevision, riskanalys och ansvarsredovisning. Utskottets ordförande informerade löpande styrelsen om utskottets arbete.

Ersättningsutskottet

Ersättningsutskottet består av styrelsens ordförande Cecilia Schelin Seidegård och styrelseledamoten Kerstin Wigzell. Ingen av ledamöterna i Ersättningsutskottet ingår i företagsledningen. Ersättningsutskottet har till uppgift att bereda frågor om anställningsvillkor för ledande befattningshavare. Det är styrelsen som beslutar i frågor rörande ersättning och andra anställningsvillkor för verkställande direktör samt principerna rörande ersättning och andra anställningsvillkor för övriga ledande befattningshavare. Under året höll Ersättningsutskottet två sammanträden.

Verkställande direktören och företagsledningen

Den verkställande direktören leder verksamheten enligt aktiebolagslagen, andra lagar och förordningar, statliga riktlinjer och ägardirektiv, Koden, bolagsordningen samt inom de ramar som styrelsen lagt fast bland annat i vd-instruktionen. Verkställande direktören tar i samråd med styrelseordföranden fram information och dokumentation som underlag för styrelsens arbete och för att styrelsen ska kunna fatta väl underbyggda beslut, samt rapporterar till styrelsen om bolagets utveckling.

Verkställande direktör: Magdalena Gerger

Född: 1964

Magdalena Gerger tillträdde som verkställande direktör för Systembolaget i maj 2009. Hon har tidigare bland annat varit marknadsdirektör på Arla Foods, divisionschef inom Nestlé Ltd. samt marknadsdirektör på ICI Paints Ltd.

Nuvarande uppdrag: Styrelseledamot i Ingka Holding BV (IKEA), Husqvarna AB och Kungsträdgården Park & Evenemang AB.

Utbildning: Civilekonom, MBA, Handelshögskolan Stockholm samt ledarskaps- och chefsutvecklingsutbildningar.

Oberoende: Verkställande direktör eller närstående saknar väsentlig aktiepost i bolag som Systembolaget har betydande affärsförbindelser med.

Lednings- och styrstruktur

Förutom den verkställande direktören består Systembolagets företagsledning av åtta personer, vilka utses av verkställande direktören i samråd med styrelsen. Sedan april 2010 består emellertid företagsledningen endast av sju personer eftersom ekonomidirektören även är tillförordnad IT-direktör. Ett rekryteringsförfarande avseende ny IT-direktör pågår sedan årsskiftet 2010/2011. *Se organisationsschema på sida 50.* Företagsledningen sammanträder regelbundet och arbetet leds av verkställande direktören, som i samråd med företagsledningen fattar beslut avseende den löpande verksamheten.

Verkställande direktörens och företagsledningens beslut utgår från styrelsens beslutade riktlinjer och anvisningar. På grundval av dessa upprättar verkställande direktören och företagsledningen bland annat underlag för övriga chefer inom Systembolaget. Sådana underlag anger ramarna för den löpande verksamheten och har formen av interna styrdokument såsom riktlinjer, interna regler samt process- och informationsmodeller med mera.

Systembolagets strategiska och operativa styrning utgår från ovan beskriven modell med så kallat balanserat styrkort. I Systembolaget är det av yttersta vikt att styrningen balanseras mellan styrkortets

perspektiv – Samhälle, Kund, Medarbetare, Leverantör och Finansiellt (ägare).

Strävan är att antalet nyckeltal och frekvensen med vilken de mäts ska vara relativt homogen mellan de olika perspektiven. Under samhällsperspektivet uppdateras exempelvis ålderskontrollen dagligen i alla butiker. Opionsindex mäts en gång i månaden. Båda dessa nyckeltal är kritiska för Systembolagets uppfyllande av sitt uppdrag.

Riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare

Systembolaget följer regeringens riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande. Därtill följer Systembolaget Kodens normer om ersättningar till ledande befattningshavare enligt vilka bolaget ska ha formaliserade och bekantgjorda processer för beslut om ersättningar till ledande befattningshavare.

Systembolagets verkställande direktör och övrig företagslednings ersättning utgörs av grundlön, övriga förmåner samt pension. Ingen rörlig eller bonusbaserad ersättning utgår och inte heller några ersättningar i form av finansiella instrument. *Läs mer i not 6 på sida 85–88.*

Utvärdering av verkställande direktören

Styrelsen ska enligt Koden fortlöpande utvärdera den verkställande direktörens arbete. Nuvarande verkställande direktör påbörjade sin anställning den 1 maj 2009 och en första utvärdering av verkställande direktören genomfördes under hösten 2010. Utvärderingen genomfördes under styrelseordförandens ledning och med hjälp av konsultföretaget Novare och inkluderade följande delar – måluppfyllelse, medieanalys, interna och externa vd-relationer samt arbetssätt och personliga egenskaper. Av utvärderingen framgår att den verkställande direktören fungerar väl och har styrelsens förtroende samt att även relationen mellan den verkställande direktören och styrelseordföranden fungerar väl. Utvärderingen visar också goda resultat för måluppfyllelse och medieanalys.

Revisorer

Revisorn ska enligt aktiebolagslagen granska Systembolagets årsredovisning och bokföring samt styrelsens och den verkställande direktörens förvaltning. Revisorn arbetar på uppdrag av, och rapporterar till, bolagsstämman och får inte låta sig styras av bolagsledningen eller styrelsen.

På årsstämman 2008 utsågs nuvarande revisionsbolaget Ernst & Young, med auktoriserade revisorn Torsten Lyth som ansvarig revisor, att vara revisorer i Systembolaget till och med årsstämman 2012. Val av revisionsbolag gjordes därför inte på årets årsstämma.

På årsstämman 2010 anmäldes emellertid att Riksrevisionen enligt beslut den 19 mars 2010 förordnat auktoriserade revisorn Carin Rytoft Drangel, med suppleanten auktoriserade revisorn Agneta Bergman, att vara revisor i Systembolaget till och med årsstämman 2014.

På årsstämman anmäldes vidare att Riksdagsstyrelsen enligt beslut den 17 mars 2010 utsett tre lekmanarevisorer och tre suppleanter för Systembolaget till och med nästa årsstämma (samtliga omval).

Det nuvarande revisionsbolaget Ernst & Young beviljades på årsstämman 2010 ersättning enligt särskild överenskommelse. *Läs mer i not 5 på sida 85.*

Intern kontroll

Riskanalys som grund

Systembolaget fastställer varje år en riskanalys som beskriver den samlade synen på Systembolagets risk-situation. Analysen tar sin utgångspunkt i en bred definition av risk: "En händelse eller aktivitet som förhindrar att organisationen uppnår sina mål". *För en fullständig beskrivning av riskanalysen, se Förvaltningsberättelsen på sida 66–67.* Riskanalysen ligger till grund för såväl det proaktiva riskhanteringsarbetet som för det kontrollerande arbetet.

I syfte att uppnå och upprätthålla en god intern kontroll har Systembolaget formaliserade processer för både intern och extern rapportering, för att på så vis kunna följa upp verksamheten på optimalt sätt. I syfte att säkerställa kvaliteten avseende administrationen har det tagits fram manualer och beskrivningar avseende samtliga väsentliga rutiner.

Arbetet med riskhantering

Under 2010 har bolagets riskhantering omorganiserats och en reviderad kontrollstruktur har upprättats. Riskhanteringen ingår från och med 2010 i Controllerenheten. Ett antal medarbetare med olika specialistområden har varit involverade i detta arbete. Den nya kontrollstrukturen har sin utgångspunkt i den övergripande riskanalysen och i att linjeansvaret för riskhanteringen måste tydliggöras ytterligare. Arbetet har resulterat i egenkontrollprogram för butiker, reklamlager och kursgård, som implementerats under slutet av 2010. För övriga delar av Systembolaget är implementering planerad till första halvåret 2011. En analytisk granskning av butikernas risker kommer att genomföras löpande under året av Controllerenheten. Utifrån denna analys kommer butiker och enheter att väljas ut för riktade granskningar och i förekommande fall för andra typer av kontroller, t ex inventeringar.

Styrelsen och ledningen följer upp efterlevnaden av styrande dokument, processbeskrivningar och riktlinjer samt effektiviteten i kontrollstrukturerna. Uppföljning av den interna riskhanteringen sker genom en externt upphandlad internrevision, vilken rapporterar direkt till styrelsen.

Ett granskningsprogram baserat på riskanalysen läggs varje år fast av styrelsen. Granskningarna under 2010 har inriktats på de risker som bedömts som mest väsentliga: efterlevnaden av Systembolagets Allmänna Inköpsvillkor, betalkortshanteringen (PCI DSS), ombudshanteringen samt svinn. Inga allvarliga brister har identifierats. Resultatet av granskningen rapporteras löpande till företagsledning och styrelse och de iakttagelser som gjorts har värderats. Åtgärder har genomförts eller planeras där det anses befogat.

Beskrivning av intern kontroll avseende finansiell rapportering

Systembolaget har formaliserade processer för den finansiella rapporteringen samt för uppföljning. Processerna är viktiga för att säkerställa att bolaget utvecklas i rätt riktning i förhållande till de mål och riktlinjer som styrelsen och företagsledningen har fastställt.

Målet för den interna rapporteringen är att det ska finnas en ändamålsenlig, snabb och korrekt uppföljning och rapportering av hur verksamheten utvecklas gentemot uppsatt affärsplan och budget. Rapportering av företagsutvecklingen sker regelbundet gentemot ett flertal interna intressegrupper.

Systembolagets externa rapportering syftar till att regelbundet rapportera om bolagets utveckling gentemot externa intressentgrupper. Rapporteringen följer gällande lagar och de krav som ställs av ägaren.

Systembolaget tillämpar den så kallade COSO-modellen i den interna kontrollprocessen.

Basen för den interna kontrollen är den så kallade kontrollmiljön. Den innefattar den kultur som styrelsen och företagsledningen kommunicerar och verkar utifrån. En god kontrollmiljö skapar struktur för övriga komponenter i processen som riskbedömning, kontrollaktiviteter, information och kommunikation samt uppföljning.

Riskbedömning

Bedömning av riskerna för felaktigheter i den finansiella rapporteringen görs av styrelsen, företagsledningen och i den dagliga verksamheten. Dessutom påverkas bedömningen av risk i den finansiella rapporteringen av den allmänna kontrollmiljön inom Systembolaget, vilken vilar på en sund företagskultur med gemensamma värderingar.

Under slutet av 2009 gjordes en riskanalys avseende kvaliteten i den finansiella rapporteringen i vilken risken för fel i resultat- och balansräkning analyserades med avseende på väsentlighet och sannolikhet. Riskanalysen genomfördes genom att varje post i balans- och resultaträkningen bedömdes utifrån specifika kriterier: volatilitet, subjektivitet, komplexitet, risk för bedrägeri, bedrägerihistorik, betydande processförändring, brist på relevant redovisningskunskap, kritisk redovisningsprincip och tidigare väsentliga fel.

Riskanalysen identifierade fyra väsentliga riskområden:

Prisjustering och inventering

Risker har identifierats relaterat till dels inventeringar

av lager och dels till justering av priser för posten färdiga varor samt handelsvaror.

Personalrelaterade poster

För balans- och resultatposter relaterade till personalkostnader och pensioner har en risk identifierats eftersom posterna är förknippade med både komplexa och subjektiva bedömningar.

Värdoförändringar på finansiella tillgångar

För balans- och resultatposter associerade med finansiella tillgångar har risk identifierats relaterat till att värdoförändringar beräknas och klassificeras felaktigt. Styrelsen har lagt fast ett Placeringsreglemente där tillåtna placeringar, organisation för riskstyrning, mätning av placeringsrisker, godkända motparter samt rutiner för riskuppföljning tydliggjorts. Reglementet prövas årligen.

Generella risker

Rapporteringen av tilläggsupplysningar och kassaflödesanalys omfattas av komplexa regelverk som ställer höga krav på kunskap och erfarenhet för att säkerställa korrekt rapportering.

Kontrollaktiviteter

De risker som identifierats avseende den finansiella rapporteringen hanteras via bolagets kontrollstrukturer som dokumenterats i process- och internkontrollbeskrivningar. Exempel på kontrollstrukturerna är en strikt tillämpning av dualitetsprincipen, principen om att ingen person ensam ska handlägga genom hela behandlingskedjan samt användandet av flera oberoende värderingsinstitut.

Information och kommunikation

Stor vikt har lagts på att implementera och kvalitets-säkra internkommunikationsprocessen för att säkerställa att information sprids på ett strukturerat sätt inom hela organisationen. Det finns informations- och kommunikationsvägar som bland annat syftar till att främja fullständighet och riktighet i den finansiella rapporteringen. Styrande dokument i form av interna policyer, riktlinjer, manualer och koder avseende den

finansiella rapporteringen är kända för berörd personal och finns tillgängliga på Systembolagets intranät.

Uppföljning

Styrelsen erhåller löpande rapportering om hur verksamheten utvecklas i förhållande till affärsplanen, budget och fastlagda mål. Styrelsen följer regelbundet upp resultaten för de fastlagda internkontrollprogrammen.

Ekonomiavdelningen genomför löpande uppföljning av de administrativa processerna i organisatio-

nen, bland annat vad gäller moms- och skatteredovisning, intern och extern representation samt attest- och delegationsordningens efterlevnad. Uppföljning av den finansiella rapporteringen sker också löpande.

Styrelsens ordförande träffar revisorerna vid slutrevision samt vid behov. Hela styrelsen träffar revisorerna vid styrelsemötet som behandlar årsbokslutet och vid årsstämman.

Stockholm den 21 februari 2011

Cecilia Schelin Seidegård
Ordförande

Gert Karnberger
Vice ordförande

Sven Andréasson
Ordinarie ledamot

Johan Gernandt
Ordinarie ledamot

Carl B Hamilton
Ordinarie ledamot

Annika Nilsson
Ordinarie ledamot

Kerstin Wigzell
Ordinarie ledamot

Maj-Britt Eriksson
Unionen-representant

Maria Åström
Unionen-representant

Magdalena Gerger
Verkställande direktör

Årsredovisning

tillgångar:

porter/stout
Genever 750ml
grappa Brandy
Alkohol-fritt Sherry
500ml
Cognac
vodka
cider
Rosé
armagnac
vita vinet
Sake
Whisky
Calvados
Bourbon

mousserande

summa:

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Systembolaget AB, org nr 556059-9473, får härmed avge årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret 2010.

Verksamhet

Systembolaget AB är ett statligt ägt aktiebolag som bedriver detaljhandelsförsäljning av spritdrycker, vin och starköl i Sverige. Systembolagets uppdrag är att bidra till att begränsa alkoholens skadeverkningar. Detaljhandelsmonopolets viktigaste roll är att hålla nere den totala alkoholkonsumtionen genom att begränsa tillgängligheten till alkohol via kontroll av butiksnät och öppettider. Verksamheten styrs inte av vinstintresse och Systembolaget driver inte merförsäljning. Verksamheten bedrivs via 414 butiker i 289 av Sveriges 290 kommuner. Utöver butikerna finns 508 ombud runt om i Sverige, där kunderna kan beställa varor för avhämtning.

Koncernens verksamhet bedrivs i Systembolaget AB och de helägda dotterbolagen IQ-Initiativet AB, AB K14 Näckströmsgatan samt Gamla Distribution i Jordbro AB. IQ-initiativet arbetar med information och opinionsbildning för att förebygga och minska alkoholrelaterade skador och K14 Näckströmsgatan förvaltar Systembolagets rörelsefastigheter. Gamla Distribution i Jordbro ansvarade tidigare för lager och distribution till butikerna och har under året avyttrat Lagena Distribution AB, tidigare helägt dotterbolag, till JF Hillebrand, ett internationellt logistikföretag.

Systembolaget AB ägs till 100 procent av den svenska staten. Antalet aktier är 360 000.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Opinionsindex, som mäts varje månad, uppgick till 66 procent 2010, vilket är samma resultat som 2009. Systembolagets utförande av sitt sociala uppdrag är det viktigaste skälet till att medborgarna önskar behålla Systembolaget.

Arbetet med att säkerställa att personer under 20 år inte kan handla alkohol är fortsatt framgångsrikt. Ålderskontrollen följs upp med externa kontrollköp. Under 2010 begärdes legitimation i 94 procent av kontrollköpen, vilket överstiger målsättningen på 93 procent. Resultatet är följderna av ett långsiktigt arbete för att säkerställa att personer under 20 år inte skall handla alkohol. Detta arbete och goda resultat är dock ingen fullständig garanti för att minderåriga aldrig lyckas handla alkohol på Systembolaget. Under september testade Sveriges Television hur

ålderskontrollen genomförs. Tre ungdomar under 20 år anlätades för att provhandla i sex butiker i Linköping och Norrköping. Vid sex av femton inköpsförsök lyckades ungdomarna, trots att de inte kunde visa legitimation, övertyga Systembolagets personal att de var över 20 år och de fick därför handla alkohol. Detta är naturligtvis inte acceptabelt och åtgärder kommer att vidtagas för att ytterligare förbättra ålderskontrollen och metoderna för att följa upp densamma.

Under året har Lagena Distribution AB sålts till det internationella logistikföretaget JF Hillebrand. Lagena är en av de ledande distributörerna av alkoholhaltiga drycker i Sverige och beslutet att sälja logistikföretaget fattades av styrelsen i april mot bakgrund av att Systembolaget ytterligare ska fokusera på kärnverksamheten.

Systembolaget hade 2010 nära 116 miljoner kundbesök, en ökning med 1,6 procent jämfört med föregående år. Mötet i butik har stor påverkan på hur kunderna uppfattar Systembolaget. För att bli ännu bättre på att möta och överträffa kundernas behov och förväntningar, inleddes under 2010 utbildningsprogrammet Det Goda Kundmötet. Målsättningen är att kunderna alltid känner sig välkomna, att de kan lära sig något i samband med besöket och att de kan lita på att Systembolaget alltid säljer med ansvar.

Intresset för e-beställning har ökat bland kunderna under året och sedan i maj kan alla Systembolagets 414 butiker ta emot e-beställningar. Kunderna är väldigt nöjda och tycker att det är smidigt. I dagsläget sker cirka 6 000 e-beställningar i månaden.

Systembolaget har under flera år arbetat för att öka urvalet av ekologiska drycker. Målet för 2010 var att kunna erbjuda ett sortiment med minst 100 ekologiska produkter. Idag erbjuder Systembolaget närmare 120 ekologiska produkter och efterfrågan stiger konstant. Under 2010 steg försäljningen med 41 procent. Även det alkoholfria sortimentet blir mer populärt och Systembolaget arbetar systematiskt för att kunna erbjuda kunderna fler alkoholfria drycker av hög kvalitet. Försäljningen av de alkoholfria dryckerna ökade under året med 31 procent, och kan kopplas till ett ökat intresse för en mer hälsosam livsstil.

Försäljning

Systembolaget sålde 454,3 (448,9) miljoner liter drycker under 2010. Det är en ökning med 1,2 procent jämfört med 2009. Försäljningsvolymen av vin ökade med 3,6 procent och försäljningen av alkoholfria drycker ökade med 30,8 procent. Försäljningen av spritdrycker, starköl samt cider

och blanddrycker minskade något. Omräknat till ren alkohol uppgick den totala försäljningsökningen till 1,4 procent. Intäkterna uppgick under 2010 till 24 115 (23 360) MSEK, en ökning med 3,2 procent. Omsättningsökningen är en följd av ökad försäljningsvolym och högre inköpspriser. Trots att Systembolagets försäljning har ökat är bedömningen av SoRAD att den totala alkoholkonsumtionen per person i Sverige i stort sett är oförändrad jämfört med 2009. SoRADs mätningar för 2010 visar att den totala alkoholkonsumtionen uppgick till cirka 9,2 liter, omräknat till 100 procent alkohol per invånare 15 år och över. Motsvarande konsumtion 2009 skattades till 9,3 liter.

Resultat

Rörelseresultatet för 2010 uppgick till 331 (394) MSEK vilket är en minskning med 63 MSEK. Bruttoresultatet ökade med 3,1 procent till 3 055 (2 961) MSEK. Handelsmarginalen inklusive alkoholskatt uppgick till 12,7 (12,7) procent. Försäljningskostnaderna ökade till 2 368 (2 256) MSEK. Ökningen hänförs främst till ökade personalkostnader för Systembolagets satsning på ett personligare kundmöte samt kostnader för IT-projekt. Administrationskostnaderna ökade till 392 (372) MSEK. Rörelsemarginalen minskade till 1,4 (1,7) procent.

Resultat före skatt uppgick till 396 (467) MSEK. Finansnettot uppgick till totalt 65 (73) MSEK. Finansnettot från ränteportföljen samt likvida medel uppgick till 20 (66) MSEK. Ränteläget har under året varit stabilt lågt utan markanta värdeförändringar i portföljen. Finansnetto avseende pensionsförvaltningen uppgick till 8 (7) MSEK. Under fjärde kvartalet avyttrades Systembolagets dotterbolag Lagena Distribution vilket bidrog till finansnettot med 37 MSEK.

Kassaflöde

Kassaflödet från den löpande verksamheten uppgick till 506 (778) MSEK. Kassaflödet från investeringsverksamheten uppgick till -173 (18) MSEK. Av dessa avser 39 (309)

MSEK nettoinvesteringar i finansiella tillgångar, medan nettoinvesteringar i materiella och immateriella anläggningstillgångar ingår med -277 (-291) MSEK. Vidare ingår försäljningen av Lagena Distribution AB med 65 MSEK. Kassaflödet från finansieringsverksamheten uppgick till -345 (-201) MSEK och avser i sin helhet erlagd utdelning.

Finansiell ställning

Det egna kapitalet uppgick per 2010-12-31 till 2 170 MSEK, vilket är 43 MSEK mindre än 2009-12-31. Förändringen motsvaras av periodens resultat reducerat med utdelning till ägaren. Soliditeten uppgick till 36,9 procent och ägarens mål är en soliditet på 35,0 procent. Avkastningen på eget kapital under den senaste tolv månadersperioden uppgick till 13,8 procent. Enligt ägardirektivet ska vinsten på lång sikt motsvara en avkastning på det egna kapitalet på 4 procentenheter över den genomsnittliga tioåriga statsobligationsräntan. För 2010 innebar det en avkastning på 6,9 procent. Systembolaget är inte ett vinstmaximerande företag. Om avkastningen långsiktigt överstiger ägarkravet ska den komma kunderna till godo genom sänkt handelsmarginal. Handelsmarginalen har gradvis sänkts sedan 2000 och har aldrig varit så låg som under 2010. Styrelsen strävar ständigt efter att balansera handelsmarginalen så att resurser för bolagets utveckling säkerställs samtidigt som effektiviseringar kommer kunderna till del.

Styrelsens förslag till principer avseende anställningsvillkor och ersättning för ledande befattningshavare

Regeringen fattade den 20 april 2009 beslut om nya riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande. Systembolaget följer i allt väsentligt de nya fastslagna riktlinjerna för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande. Med anledning av de nya riktlinjerna har, för tre befattningshavare, pensionsåldern omförhandlats från 61 år till 62 år. Två befattningshavare har sedan

Verksamheten i relation till ägarens direktiv och finansiella krav på verksamheten

Procent	2010	2009	2008	2007	2006
Avkastning på eget kapital (koncernen)	13,8	16,1	36,6	13,9	20,6
Nivå i ägardirektiv	6,9	7,2	7,9	8,2	7,7
Soliditet (koncernen)	36,9	37,5	38,1	39,0	39,6
Nivå i ägardirektiv	35	35	35	30	30
Föreslagen utdelning i procent av koncernresultat efter skatt	100	100	100*	100	50
Nivå i ägardirektiv, minst	50	50	50	50	50

* Inkluderar av extra bolagsstämma beslutad utdelning.

tidigare förmånsbaserade avtal med pensionsålder 60 år. Dessa avtal har redan en gång tidigare omförhandlats, år 2003. Vid den omförhandlingen låstes den pensionsmedförande lönen genom att den fastställdes till visst antal inkomstbasbelopp. Utifrån att befattningshavarna arbetat länge inom företaget, att villkoren redan omförhandlats en gång tidigare och att det inte ansågs finnas någon företagsekonomisk grund till omförhandling lämnades dessa avtal orörda. VD:s anställningsvillkor följer riktlinjerna, och pensionsvillkoren är i sin helhet avgiftsbestämda. Principerna redovisas i not 6, Medarbetare.

Personal

Den totala sjukfrånvaron i Systembolaget har under 2010 minskat med 0,2 procentenheter till 4,9 procent mot 5,1 procent 2009. Minskningen återfinns inom åldersgruppen 50 år och äldre. Sjukfrånvaron för de övriga ålderskategorierna har ökat något jämfört med 2009. För att minska sjukfrånvaron och att få långtidssjukskrivna medarbetare åter i arbete har samarbetet med företagshälsovården fortsatt även under 2010.

Hållbarhetsfrågor

Systembolaget har valt FN-initiativet Global Compacts tio principer för mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö och korruption som ramverk för sitt CSR-arbete. Sedan 2008 genomförs årligen intressentdialoger och undersökningar inom området CSR. Under 2010 har Systembolaget genomfört djupintervjuer med totalt 52 kunder, leverantörer, medarbetare, ägare, media, myndigheter och frivilligorganisationer. Resultatet är entydigt: samtliga uttrycker höga förväntningar på att vi som ett statligt ägt företag tar ansvar för arbetsvillkor, mänskliga rättigheter, miljö och anti-korruption i verksamheten och i hela leverantörskedjan. *Läs mer på sida 12–13.*

Under perioden 2010–2013 har Systembolaget valt åtta fokusområden för företagets CSR-arbete. Fokusområdena stämmer väl överens med hur intressenterna under 2010 har ansett att Systembolaget ska prioritera sitt CSR-arbete liksom med den materialitetsanalys som genomfördes 2009.

Utmaningen för Systembolaget den närmaste 3-årsperioden är just att uppnå en än mer integrerad styrning av CSR-arbetet som genomsyrar hela verksamheten med tydliga mål på de olika nivåerna. Dessutom ska CSR integreras i såväl den interna kompetensutveckling som i kommunikationen. En viktig utmaning är att tillsammans med de andra nordiska alkoholmonopolkollegorna

och de nordiska dryckesleverantörerna fortsätta arbetet för att Systembolagets sortiment är producerat på ett socialt, miljömässigt och etiskt hållbart sätt. En annan utmaning är att under 2011 färdigställa den under 2010 påbörjade miljöutredningen för Systembolagets verksamhets- och dryckesleverantörskedja samt att utifrån miljöutredningen utarbeta och påbörja implementeringen av en kort- och långsiktig miljöplan. Utförligare information om koncernens hållbarhetsredovisning framgår av "Bilaga till Ansvarsredovisningen 2010".

Bolagsstyrningsrapport

Systembolaget har valt att upprätta en separat bolagsstyrningsrapport, skild från årsredovisningen. *Läs mer på sida 52–61.*

Väsentliga händelser efter balansdagen

Inget väsentligt finns att rapportera.

Förväntningar avseende den framtida utvecklingen

Mest angeläget för Systembolaget är att den gradvisa minskningen av totalkonsumtionen i Sverige fortsätter. Konjunkturen är på väg upp och den svenska kronan har stärkts, vilket skulle kunna betyda att svenskarna gör fler utlandsresor och därmed minskar sin konsumtion på den svenska marknaden. Fortsatt osäkerhet kring den privata konsumtionen samt växelkursernas inverkan på resandet gör det svårt att prognostisera försäljningsvolym och intäkter.

Stora investeringar kommer fortsatt att genomföras under de kommande åren, bland annat kommer Systembolagets webbtjänster att utvecklas och satsningar på att stabilisera IT-driften att genomföras.

Sammantaget bedöms att företaget kommer att klara ägarens krav på avkastning kommande verksamhetsår.

Moderbolaget

Moderbolagets omsättning ökade under det gångna året med 3,2 procent jämfört med föregående år och uppgick till 24 115 (23 360) MSEK. Moderbolagets rörelseresultat uppgick till 339 (424) MSEK och resultat före skatt uppgick till 345 (533) MSEK. Moderbolagets investeringar uppgick under 2010 till 245 (-27) MSEK. Förändringen beror främst på minskad försäljning av finansiella tillgångar.

Vinstdisposition

För förslag till vinstdisposition se sida 102.

Risker och osäkerhetsfaktorer

Risker och osäkerhetsfaktorer utvärderas löpande. Risker hanteras dels av medarbetarna i den dagliga verksamheten, och dels genom det arbete med butiksbesök och specialgranskningar som utförs av controllerenheten. Internrevision genomförs för att granska och utvärdera Systembolagets verksamhet inklusive hur identifierade risker hanteras.

Analys av verksamhetsövergripande risker

Årligen genomförs en verksamhetsövergripande riskanalys i Systembolaget. Risk definieras ”som en händelse eller aktivitet som förhindrar att Systembolaget nå sina mål”. Ett trettiotal betydande risker identifieras och prioriteras avseende väsentlighet och sannolikhet. Med väsentlighet menas inverkan på förmågan att nå befintliga mål. Riskanalysen identifierar risker i förhållande till Systembolagets mål, där samhällsansvaret är centralt. I sin verksamhet tar Systembolaget ett socialt, miljömässigt och etiskt ansvar. Därmed inkluderas även hållbarhetsrelaterade risker i den verksamhetsövergripande riskanalysen.

Arbetet med riskhantering

Under 2010 har bolagets riskhantering omorganiserats och en reviderad kontrollstruktur har upprättats. Riskhanteringen ingår från och med 2010 i controllerenheten. Med utgångspunkt i den övergripande riskhanteringen har en översyn av kontrollstrukturen genomförts. Ett antal medarbetare med olika specialistområden har varit involverade i detta arbete. Utgångspunkten i den nya kontrollstrukturen har varit att kontrollstrukturen ska ha sin utgångspunkt i den övergripande riskanalysen samt att linjens ansvar för riskhanteringen måste tydliggöras ytterligare. Arbetet har resulterat i egenkontrollprogram för butiker, reklamlager och kursgård. Programmen har implementerats under slutet av 2010. Övriga delar av Systembolaget avses att implementeras under första halvåret 2011. En systematisk och analytisk granskning av butikernas risker kommer att genomföras löpande under året av controllerenheten och utifrån denna analys kommer butiker och enheter att väljas ut för riktade granskningar och i förekommande fall för andra typer av kontroller t ex kontrollinventeringar.

Finansiella risker

Koncernens verksamhet utsätts i begränsad omfattning för finansiella risker så som ränte-, kredit- och likviditetsrisk. Systembolaget är självfinansierat tack vare en hög lageromsättningshastighet som matchar inköps- och betalningsvillkoren. Koncernen saknar räntebärande skulder. Systembolagets försäljning sker i allt väsentligt mot kontant- eller kortbetalning och därmed har Systembolaget inga väsentliga kundfordringar. Systembolagets varuinköp sker i svenska kronor och dryckesleverantörerna ansvarar för importen av alkoholhaltiga drycker samt redovisning av alkoholskatt. Koncernen är i mycket liten utsträckning exponerad mot kurs- och valutarisker. Den finansiella riskhanteringen styrs av Systembolagets finanspolicy. Information om koncernens hantering av finansiella risker framgår av not 15, Finansiella instrument.

Olika kategorier av risker

Analysen identifierade risker i fyra kategorier, utöver de sedan tidigare identifierade finansiella riskerna:

Omvärldsrisker – risker som uppstår genom förändringar i Systembolagets omvärld. Systembolaget kontrollerar inte dessa men måste förhålla sig till och hantera desamma.

Operationella risker – avser risker relaterade till Systembolagets alkoholpolitiska uppdrag, socialt, miljömässigt och etiskt ansvar, medarbetare, kommunikation, inköp och leverantörsrelationer samt försäljning.

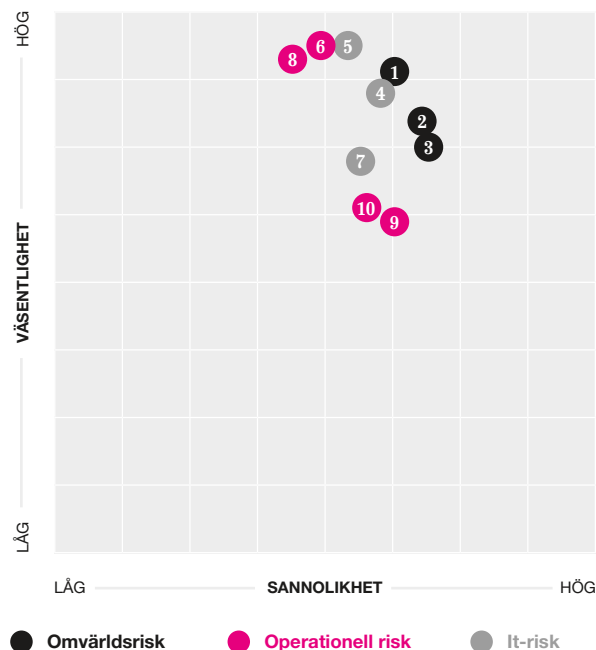
IT-risker – relaterar till behörighet, säkerhet, systemstöd och tillgänglighet av information.

Rapporteringsrisker – avser fel och brister i såväl intern som extern rapportering.

Nyckelrisker

Bland de identifierade riskerna anses tio vara nyckelrisker. Det innebär att de har en relativt sett hög väsentlighet och sannolikhet och bedöms vara kritiska. Nyckelrisker beskrivs nedan, av dessa är två omvärldsrisker, fem operationella risker samt två IT-risker. Riskernas inbördes förhållande framgår av diagrammet där de redovisas utifrån hög eller låg sannolikhet samt hög eller låg väsentlighet.

Tio nyckelrisker

1. *Negativ opinionsbildning* – Risken att debatt och opinionsbildning försvårar Systembolagets möjlighet att förvalta sitt uppdrag. Debatt och opinionsbildning angående till exempel Systembolagets monopolställning eller gårdsförsäljning av alkoholdrycker kan medföra att subjektiva perspektiv får oproportionerliga genomslag, vilket kan leda till att Systembolagets förvaltande av samhällsuppdraget försvåras.
2. *Bristande efterlevnad – leverantörer* – Risk att leverantörer agerar på ett sätt som står i strid med befintliga avtal och regelverk. Exempelvis genom att försöka påverka sina varors inköpsvolym eller exponering i Systembolagets butiker, genom stödköp av egna varor eller genom otillbörliga kontakter med butiksmedarbetare och/eller inköpare.
3. *Bristande efterlevnad, hållbarhetsarbete (CSR) – leverantörer* – Risk att Systembolagets leverantörer inte bedriver sin verksamhet i enlighet med Global Compacts principer. Möjliga brister är arbete med hållbarhet, mänskliga rättigheter, arbetsvillkor och anti-korruption. Finns det brister i leverantörers hållbarhetsarbete kan förtroendet för Systembolaget påverkas negativt.
4. *Bristande IT-systemstöd* – Risk att verksamheten inte har det systemstöd som behövs för nuvarande och framtida informationsbehov och arbetsprocesser. Systembolagets medarbetare använder IT-system för att utföra sina arbetsuppgifter. Saknas fullgott systemstöd för kritiska processer såsom inköp och försäljning, minskar möjligheterna att effektivt utföra samhällsuppdraget.
5. *Bristande IT-tillgänglighet* – Risk att driftsavbrott gör att verksamheten avstannar delvis eller helt. Systembolaget är beroende av att IT-systemen är tillgängliga för att kunna bedriva sin verksamhet. Vid driftsavbrott i kritiska processer såsom försäljning skulle verksamheten påverkas avsevärt.
6. *Bristande efterlevnad – försäljning* – Risk att regler och riktlinjer avseende ålderskontroll, att inte sälja till onyktra och/eller att inte sälja till de som avser att sälja vidare, inte efterlevs.
7. *Bristar i IT-behörighetsadministration* – Risk att behörigheter inte administreras på ett sätt som säkerställer rätt sekretess, integritet och åtkomst till information.
8. *Bristande efterlevnad hos Systembolaget av regler och riktlinjer för varuförsörjning* – Om Systembolagets medarbetare inte följer befintliga regler och riktlinjer för inköp av varor kan det innebära det ett allvarligt brott mot konkurrens- och EG-rätt. Följden kan bli att hela samhällsuppdragets legitimitet försvagas.
9. *Bristande ärendehantering* – Risk att inkommande ärenden och dokumentation inte registreras och hanteras med stringens och spårbarhet.
10. *Ineffektivitet – Logistik, lager och planering* – Risk att underutvecklade logistiklösningar vilka leder till ineffektivitet.

Tioårsöversikt, koncernen

	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004*	2003**	2002**	2001**
Resultat (MSEK)										
Intäkter	24 115	23 360	21 296	20 211	19 039	18 083	17 708	18 985	19 132	18 241
Bruttoresultat	3 055	2 961	2 699	2 567	2 525	2 461	2 371	2 499	2 562	2 414
Rörelseresultat	331	394	135	310	559	477	197	172	165	159
Finansnetto	65	73	698	56	43	36	43	29	37	38
Resultat före skatt	396	467	833	366	602	513	240	202	202	197
Totalresultat för året	302	345	774	295	419	330	178	138	142	133
Finansiell ställning (MSEK)										
Anläggningstillgångar	2 623	3 063	2 998	2 720	2 605	1 943	2 101	1 502	1 345	1 360
Omsättningstillgångar	3 252	2 831	2 439	2 830	2 627	3 235	2 246	2 615	3 359	2 435
Eget kapital	2 170	2 213	2 069	2 163	2 071	1 989	1 749	1 348	1 409	1 348
Skulder	3 705	3 681	3 368	3 387	3 161	3 196	2 598	2 768	3 295	2 447
Balansomslutning	5 875	5 894	5 437	5 550	5 232	5 185	4 347	4 116	4 704	3 795
Kassaflöden (MSEK)										
Kassaflöde från den löpande verksamheten	506	778	576	706	363	1 039	198	170	1 508	211
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-173	18	54	-426	-637	-318	-190	-342	-174	-267
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-345	-201	-868	-210	-330	-90	-80	-302	-216	-802
Årets kassaflöde	-12	595	-238	70	-604	631	-72	-474	1 119	-858
Nyckeltal										
Handelsmarginal inklusive alkoholskatt, %	12,7	12,7	12,7	12,7	13,3	13,7	13,4	13,2	13,2	13,2
Handelsmarginal exklusive alkoholskatt, %	21,8	22,2	22,6	23,1	24,3	25,5	25,2	25,1	25,5	26,7
Rörelsemarginal, %	1,4	1,7	0,6	1,5	2,9	2,6	1,1	0,9	0,9	0,9
Avkastning på eget kapital, %	13,8	16,1	36,6	13,9	20,6	17,7	11,5	10,0	10,3	10,1
Avkastning på sysselsatt kapital, %	20,8	24,2	42,2	19,7	31,9	29,7	15,6	15,3	15,1	15,5
Soliditet, %	36,9	37,5	38,1	39,0	39,6	38,4	40,2	32,7	30,0	35,5
Resultat per aktie före och efter utspädning, SEK	839	958	2 151	821	1 164	917	494	384	393	370
Eget kapital per aktie, SEK	6 028	6 147	5 747	6 008	5 753	5 525	4 858	3 744	3 915	3 743
Kassaflöde per aktie, SEK	1 406	2 161	1 600	1 961	1 008	2 886	550	472	4 189	585
Utdelning per aktie, SEK ***	839	958	2 151	821	583	917	250	556	222	222
Arbetsproduktivit	833	838	798	775	766	743	708	701	662	659
Lageromsättningshastighet, ggr	25,7	25,4	23,2	22,3	21,3	20,5	19,9	21,9	24,7	27,6
Varusvinn, MSEK	22,1	24,8	22,8	19,2	16,0	18,4	18,2	22,0	21,3	11,6
Svinn, ‰	1,22	1,33	1,28	1,25	1,13	1,40	1,05	1,15	1,16	0,68
Opinionsindex	66	66	64	61	57	55	53	55	50	49
Ålderskontroll, %	94	93	90	85	88	89	84	83	79	81
Medelantal anställda	3 255	3 219	3 232	3 049	3 026	2 960	3 127	3 334	3 350	3 403

* Enligt IFRS, men inte justerat för IAS 39 Finansiella instrument.

** Ej enligt IFRS.

*** 2010 års utdelning per aktie enligt styrelsens förslag.

Rapport över totalresultat, koncernen

MSEK	Not	2010	2009
Intäkter	2	24 115	23 360
Kostnad för sålda varor		-21 060	-20 399
Bruttoresultat		3 055	2 961
Övriga intäkter	3	299	402
Försäljningskostnader	4-6	-2 368	-2 256
Administrationskostnader	4-6	-392	-372
Övriga kostnader	7	-263	-341
Rörelseresultat		331	394
Finansiella intäkter	8	123	125
Finansiella kostnader	8	-58	-52
Resultat före skatt		396	467
Skatt	10	-94	-122
Årets resultat	11	302	345
Övrigt totalresultat		-	-
Totalresultat för året		302	345
Minoritetsintresse saknas, vilket innebär att 100% av resultatet hänförs till moderbolagets aktieägare			
Resultat per aktie före och efter utspädning, SEK*		839	958
Antal aktier vid periodens slut		360 000	360 000
Genomsnittligt antal aktier under perioden		360 000	360 000
Total föreslagen utdelning, MSEK		302	345
Föreslagen utdelning per aktie, SEK		839	958
Under året beslutad och utbetald utdelning, MSEK		345	201

* Systembolaget har inte några konvertibla instrument, optioner eller teckningsoptioner, vilket medför att ingen utspädningseffekt uppstår.

Resultatet

Intäkterna ökade under 2010 med 755 MSEK till 24 115 MSEK. Omsättningsökningen förklaras av såväl ökad försäljningsvolym som högre inköpspriser. Volymökningen skedde i varugrupperna vin och alkoholfria drycker. Trots att Systembolagets försäljning har ökat är bedömningen av SoRAD att den totala alkoholkonsumtionen per person i Sverige i stort sett är oförändrad jämfört med 2009.

Rörelseresultatet minskade under året med 63 MSEK till 331 MSEK. Handelsmarginalen inklusive alkoholskatt uppgick till 12,7 procent även i år. Försäljningskostnaderna ökade med 112 MSEK, vilket i huvudsak förklaras av ökade kostnader för Systembolagets satsning på ett personligare kundmöte och ökad satsning på IT-projekt.

Rapport över finansiell ställning, koncernen

MSEK	Not	10-12-31	09-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	12	180	188
Inventarier och installationer	12	840	896
Pågående nyanläggningar	12	115	57
Immateriella tillgångar	13	131	128
Pensionstillgång	14	693	720
Uppskjutna skattefordringar	10	8	11
Andra långfristiga värdepappersinnehav	15	651	1 057
Andra långfristiga fordringar	15	5	6
Summa anläggningstillgångar		2 623	3 063
Omsättningstillgångar			
Varulager	16	964	881
Kundfordringar och upplupna intäkter	15	8	58
Förutbetalda kostnader	17	91	85
Skattefordringar		9	–
Övriga fordringar		4	3
Kortfristiga placeringar	15	426	42
Likvida medel	15	1 750	1 762
Summa omsättningstillgångar		3 252	2 831
SUMMA TILLGÅNGAR	11	5 875	5 894

Tillgångar

Varulagret har under året ökat med 83 MSEK och kundfordringar och upplupna intäkter har minskat med 50 MSEK. Minskningen av kundfordringar är hänförlig till avyttringen av Lagena Distribution AB. Likvida medel och finansiella placeringar har minskat med 34 MSEK.

MSEK	Not	10-12-31	09-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital	18		
Aktiekapital		360	360
Balanserade vinstmedel		1 508	1 508
Årets resultat		302	345
Summa eget kapital		2 170	2 213
Avsättningar			
Kortfristiga avsättningar	19	–	9
Summa avsättningar		–	9
Långfristiga skulder			
Uppskjutna skatteskulder	10	185	195
Summa långfristiga skulder		185	195
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder och upplupna kostnader	15	3 379	3 260
Förutbetalda intäkter	17	1	1
Skatteskulder		–	47
Övriga skulder		140	169
Summa kortfristiga skulder		3 520	3 477
Summa skulder		3 705	3 681
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER	11	5 875	5 894
Ställda säkerheter och eventalförpliktelser			
Ställda panter	20	–	–
Eventalförpliktelser	21	2	3

Eget kapital

Koncernens eget kapital minskade med 43 MSEK och förändringen är ett netto av lämnad utdelning till ägarna med 345 MSEK samt årets resultat på 302 MSEK. Soliditeten uppgick till 36,9 (37,5) procent vilket överstiger kravet i ägardirektivet som uppgår till 35,0 procent. Avkastningen på eget kapital uppgick till 13,8 (16,1) procent, vilket överstiger kravet i ägardirektivet på 6,9 procent.

Skulder

Leverantörsskulder och upplupna kostnader ökade med 119 MSEK och motsvarar 91,2 procent av koncernens totala skulder.

Rapport över förändring i eget kapital, koncernen

MSEK	Aktie- kapital	Balanserat resultat	Totalt eget kapital
Ingående balans 1 januari 2009	360	1 709	2 069
Utdelning		-201	-201
Totalresultat för året		345	345
Utgående balans 31 december 2009	360	1 853	2 213
Förändringar i eget kapital 2010			
Utdelning		-345	-345
Totalresultat för året		302	302
Utgående balans 31 december 2010	360	1 810	2 170

Rapport över kassaflöden, koncernen

MSEK	Not	2010	2009
Den löpande verksamheten			
Resultat före skatt		396	467
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet			
Av- och nedskrivningar		267	238
Realisationsresultat försäljning av anläggningstillgång		1	4
Realisationsresultat försäljning av dotterbolag		53	–
Övrigt		8	–30
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Förändring av varulager		–85	–94
Förändring av fordringar		–6	–22
Förändring av skulder		30	268
Kassaflöde från den löpande verksamheten efter förändringar av rörelsekapital		664	831
Betald skatt		–158	–53
Kassaflöde från den löpande verksamheten		506	778
Investeringsverksamheten			
Försäljning av dotterbolag	23	65	–
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		–237	–237
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		9	0
Förvärv av immateriella tillgångar		–49	–54
Förvärv/försäljning av finansiella tillgångar		39	309
Kassaflöde från investeringsverksamheten		–173	18
Finansieringsverksamheten			
Utdelning		–345	–201
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		–345	–201
Årets kassaflöde		–12	595
Likvida medel vid årets början		1 762	1 167
Likvida medel vid årets slut	22	1 750	1 762

Kassaflöde från den löpande verksamheten

Kassaflödet från den löpande verksamheten minskade med 272 MSEK till 506 MSEK.

Kassaflöde från investeringsverksamheten

Kassaflödet från investeringsverksamheten uppgick till –173 vilket är 191 MSEK mindre än 2009. Av dessa avser 39 (309) MSEK nettoinvesteringar i finansiella tillgångar, medan nettoinvesteringar i materiella och immateriella anläggningstillgångar ingår med –277 (–291) MSEK. Avyttringen av Lagena Distribution AB har bidragit med 65 MSEK.

Kassaflöde från finansieringsverksamheten

Kassaflödet från finansieringsverksamheten avser i sin helhet utdelning.

Resultaträkning, moderbolaget

MSEK	Not	2010	2009
Nettoomsättning	2	24 115	23 360
Kostnad för sålda varor		-21 060	-20 399
Bruttoresultat		3 055	2 961
Försäljningskostnader	4-6	-2 336	-2 221
Administrationskostnader	4-6	-386	-366
Övriga rörelseintäkter	3	9	54
Övriga rörelsekostnader	7	-3	-4
Rörelseresultat		339	424
Resultat från andelar i koncernbolag	9	-15	41
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar	9	18	65
Ränteintäkter	9	2	2
Ränteintäkter från koncernbolag	9	2	2
Räntekostnader	9	-1	-1
Räntekostnader till koncernbolag	9	0	0
Resultat efter finansiella poster		345	533
Skatt	10	-100	-127
Årets resultat	11	245	406

Rapport över totalresultat, moderbolaget

MSEK	Not	2010	2009
Årets resultat	11	245	406
Övrigt totalresultat		-	-
Totalresultat för året		245	406

Balansräkning, moderbolaget

MSEK	Not	10-12-31	09-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter	13	131	121
Summa immateriella anläggningstillgångar		131	121
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	12	41	43
Inventarier och installationer	12	840	879
Pågående nyanläggningar	12	115	57
Summa materiella anläggningstillgångar		996	979
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernbolag	11	15	15
Fordringar hos koncernbolag	11	88	87
Uppskjutna skattefordringar	10	23	25
Andra långfristiga värdepappersinnehav	15	651	1 057
Andra långfristiga fordringar	15	12	12
Summa finansiella anläggningstillgångar		789	1 196
Summa anläggningstillgångar		1 916	2 296

MSEK	Not	10-12-31	09-12-31
Omsättningstillgångar			
Varulager	16	964	880
Fordringar			
Kundfordringar		8	8
Fordringar hos koncernbolag	11	8	49
Skattefordringar		9	–
Övriga fordringar		1	0
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	24	91	82
Summa fordringar		117	139
Kortfristiga placeringar	15	426	42
Kassa och bank	15	1 750	1 762
Summa omsättningstillgångar		3 257	2 823
SUMMA TILLGÅNGAR	11	5 173	5 119

MSEK	Not	10-12-31	09-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital	18		
Bundet eget kapital			
Aktiekapital		360	360
Reservfond		72	72
Summa bundet eget kapital		432	432
Fritt eget kapital			
Balanserat resultat		792	753
Årets resultat		245	406
Summa fritt eget kapital		1 037	1 159
Summa eget kapital		1 469	1 591
Avsättningar			
Långfristiga avsättningar	14/19	70	74
Kortfristiga avsättningar	19	–	9
Summa avsättningar		70	83
Långfristiga skulder			
Långfristiga skulder till koncernbolag	11	78	1
Uppskjutna skatteskulder	10	19	22
Summa långfristiga skulder		97	23
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		3 202	3 045
Kortfristiga skulder till koncernbolag	11	31	2
Skatteskulder		–	49
Övriga skulder		138	162
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	25	166	164
Summa kortfristiga skulder		3 537	3 422
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER	11	5 173	5 119
POSTER INOM LINJEN			
Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser			
Ställda panter	20	7	6
Ansvarsförbindelser	21	41	9

Förändring i eget kapital, moderbolaget

MSEK	Aktie- kapital	Reserv- fond	Balanserat resultat	Årets resultat	Summa eget kapital
Ingående balans 1 januari 2009	360	72	267	687	1 386
Överföring till fria reserver			687	-687	-
Årets resultat				406	406
Utdelning			-201		-201
Utgående balans 31 december 2009	360	72	753	406	1 591
Förändring i eget kapital 2010					
Överföring till fria reserver			406	-406	-
Årets resultat				245	245
Utdelning			-345		-345
Koncernbidrag			-30		-30
Skatteeffekt koncernbidrag			8		8
Utgående balans 31 december 2010	360	72	792	245	1 469

Kassaflödesanalys, moderbolaget

MSEK	Not	2010	2009
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster		345	533
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet			
Av- och nedskrivningar		253	220
Realisationsresultat		-14	4
Övrigt		-3	-63
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Förändring av varulager		-83	-94
Förändring av fordringar		-86	-28
Förändring av skulder		201	266
Förändring av fordringar/skulder mot dotterbolag		-2	-40
Kassaflöde från den löpande verksamheten efter förändringar av rörelsekapital		611	798
Betald skatt		-151	-36
Kassaflöde från den löpande verksamheten		460	762
Investeringsverksamheten			
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-236	-232
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		0	0
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar		-48	-50
Förvärv/försäljning av finansiella anläggningstillgångar		39	309
Förändring av finansiella fordringar/skulder på dotterbolag		77	7
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-168	34
Finansieringsverksamheten			
Utdelning från AB K14 Näckströmsgatan		41	-
Utdelning till ägaren		-345	-201
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-304	-201
Årets kassaflöde		-12	595
Likvida medel vid årets början		1 762	1 167
Likvida medel vid årets slut	22	1 750	1 762

Noter

Not 1 Redovisningsprinciper

Nedan följer de betydande redovisningsprinciper som tillämpats vid upprättandet av koncern- och årsredovisningen. Redovisningsprinciperna har tillämpats konsekvent för alla angivna år, om inget annat anges.

Allmänt

Koncernredovisningen omfattar moderbolaget Systembolaget AB, de helägda dotterbolagen Gamla Distribution i Jordbro AB och IQ-initiativet AB samt dotterbolagskoncernen AB K14 Näckströmsgatan. Bolagen benämns gemensamt koncernen eller Systembolaget. Årsredovisningen omfattar moderbolaget.

Moderbolaget, Systembolaget AB, är ett helägt statligt bolag med säte i Stockholm och registrerat i Sverige. Adressen till huvudkontoret är Kungsträdgårdsgatan 14, 103 84 Stockholm.

Koncern- och årsredovisningen för räkenskapsåret 2010 har godkänts av styrelsen och verkställande direktören för publicering den 21 februari 2011 och kommer att föreläggas årsstämman den 24 mars 2011.

Grunder för upprättande

Belopp

Den funktionella valutan, det vill säga valutan i den primära ekonomiska miljön där moderbolaget bedriver sin verksamhet, är svenska kronor. Svenska kronor utgör rapporteringsvaluta för både moderbolaget och koncernen. Beloppen i de finansiella rapporterna är avrundade till närmaste miljon svenska kronor (MSEK), om inget annat anges och beloppen inom parentes utgör jämförelseårets värde.

Datum

Resultaträkningsrelaterade poster avser perioden 1 januari–31 december och balansräkningsrelaterade poster avser den 31 december.

Koncernredovisning

Koncernredovisningen är upprättad i enlighet med de av EU fastställda International Financial Reporting Standards (IFRS) inklusive gällande International Accounting Standards (IAS) samt tolkningsuttalanden från International Financial Reporting Interpretations Committee (IFRIC) och Standing Interpretations Committee (SIC). Koncernen följer därutöver Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 1. Kompletterande redovisningsregler för koncerner, vilken specificerar de tillkommande upplysningskrav som krävs enligt Årsredovisningslagen, samt tillämpliga uttalanden från Rådet för finansiell rapportering (UFR).

Koncernredovisningen baseras på historiska anskaffningsvärden, förutom de finansiella tillgångar som värderas till verkligt värde. Finansiella tillgångar som värderas till verkligt värde består av finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen.

Årsredovisning

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med Årsredovisningslagen och Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2. RFR 2 innebär att Systembolaget skall tillämpa samtliga standarder och uttalanden utgivna av IASB och IFRIC så som de godkänts av EU-kommissionen för tillämpning inom EU. Detta skall göras så långt detta är möjligt inom ramen för Årsredovisningslagen och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning.

De efterföljande redovisningsprinciperna är samma för koncernen och moderbolaget om inget annat anges.

Ändrade redovisningsprinciper

Koncernen använder sig av samma redovisningsprinciper som tillämpades i årsredovisningen för 2009, med följande undantag på grund av nya eller omarbetade standarder, tolkningar och förbättringar som antagits av EU och som tillämpas från och med 1 januari 2010.

IFRS 3 Rörelseförvärv

Förändringarna i IFRS 3 medför en ändrad redovisning av framtida förvärv av verksamheter.

IAS 7 Rapport över kassaflöden

Endast utgifter som resulterar i redovisning av en tillgång kan presenteras i kassaflödesanalysen som ett kassaflöde hänförligt till investeringsverksamheten.

IAS 24 R Upplysning om närstående

Definitionen av närstående har förändrats samt att vissa lättnader ges beträffande upplysningar för statligt ägda bolag. Ska tillämpas från 1 januari 2011. Systembolaget har valt att tillämpa rekommendationen i förtid.

IAS 27 Koncernredovisning och separata finansiella rapporter

Förändringar i IAS 27 har ändrat redovisningen för förluster som uppstår i delägda dotterbolag och redovisningen när bestämmande inflytande över dotterbolag upphör.

Kommande standarder, ändringar och tolkningar

IFRS 9 Finansiella instrument

I avvaktan på att alla delar av standarden blir färdiga har koncernen ej utvärderat effekterna av den nya standarden.

Viktiga uppskattningar och bedömningar

Koncernen gör uppskattningar och antaganden om framtiden baserade på den senaste tillgängliga och tillförlitliga informationen samt utifrån historiska erfarenheter. Ändrade förutsättningar kan medföra justeringar i de redovisade beloppen för tillgångar och skulder i nästkommande räkenskapsår. Detta följer av att de faktiska utfallen kan skilja sig från de redovisade beloppen. De uppskattningar som kan komma att medföra väsentliga justeringar i de redovisade beloppen hänför sig till pensioner.

Pensionsförpliktelseernas nuvärde är beroende av ett antal faktorer som fastställs utifrån aktuariella antaganden. I de antaganden som används för att fastställa aktuellt saldo för pensioner ingår den långfristiga avkastningen på förvaltningstillgångarna och diskonteringsräntan. Varje förändring i dessa antaganden kommer att inverka på pensionsförpliktelseernas redovisade värde.

Antagandet om förväntad avkastning på förvaltningstillgångar beaktar historisk långfristig avkastning, tillgångarnas fördelning och bedömning av framtida långfristig avkastning.

Koncernen fastställer lämplig diskonteringsränta i slutet av varje år, vilken utgår från marknads förväntningar avseende obligationer med samma löptid som pensionsskulden. Värderingen har utgått ifrån en räntekurva uppskattad efter svenska statliga realränteobligationer.

Viktiga bedömningar

Vid tillämpningen av bolagets redovisningsprinciper gör företagsledningen olika bedömningar som kan ha en påverkan på de redovisade beloppen i resultat- och balansräkningen. Av de redovisningsmässiga bedömningar som företagsledningen gör har bedömningen av aktivering av kostnader för systemutveckling den mest betydande påverkan på de redovisade beloppen.

Koncernredovisning

Dotterbolag

I koncernredovisningen ingår dotterbolag, i vilka moderbolaget har ett bestämmande inflytande, det vill säga rätten att utforma bolagets finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Ett bestämmande inflytande anses föreligga, då moderbolaget direkt eller indirekt innehar mer än hälften av bolagets röstberättigade andelar.

Dotterbolag ingår i koncernredovisningen från förvärvstidpunkten, det vill säga tidpunkten då moderbolaget får det bestämmande inflytandet och utgår ur koncernredovisningen från den tidpunkt då moderbolaget upphör att ha det bestämmande inflytandet, exempelvis vid tidpunkten för avyttringen.

I koncernredovisningen har redovisningsprinciperna för dotterbolag, i förekommande fall, anpassats för att uppnå en konsekvent tillämpning av koncernens principer. Vidare har de finansiella rapporterna från moderbolaget och dotterbolagen som har använts vid upprättandet av koncernredovisningen upprättats per samma balansdag.

Konsolideringsprinciper

Koncernredovisningen är upprättad med tillämpning av förvärvsmetoden. Anskaffningskostnaden för ett förvärv utgörs av verkligt värde på tillgångar som lämnats som ersättning och uppkomna eller övertagna skulder samt alla kostnader som är direkt hänförliga till förvärvet. Identifierbara förvärvade tillgångar och skulder samt eventalförpliktelser värderas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten. Eventuella positiva skillnader mellan anskaffningskostnaden och verkliga värdet redovisas som goodwill. Är skillnaden negativ redovisas den direkt i resultaträkningen.

Transaktioner mellan koncernbolag

Koncerninterna fordringar och skulder samt intäkter och kostnader, inklusive realiserade vinster och förluster på transaktioner mellan koncernbolag, elimineras om inte förlusten indikerar att ett nedskrivningsbehov finns.

Internprissättning

Vid transaktioner mellan koncernbolag tillämpas marknadspriser.

Utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan enligt den valutakurs som gäller på transaktionsdagen. Monetära tillgångar och skulder som är uttryckta i utländska valutor redovisas i balansräkningen omräknade till den kurs som gäller på balansdagen. Valutakursdifferenser som uppkommer vid omräkningen redovisas i resultaträkningen.

Segmentrapportering

En rörelsegren är en redovisningsmässigt identifierbar del av bolaget som tillhandahåller produkter eller tjänster som är utsatta för risker

och möjligheter som skiljer sig från vad som gäller för andra rörelsegränar. Geografiska områden tillhandahåller produkter eller tjänster inom en ekonomisk miljö som är utsatt för risker och möjligheter som skiljer sig från vad som gäller för andra ekonomiska miljöer.

Systembolaget är verksamt inom en rörelsegren och en geografisk marknad varför någon segmentrapportering inte är aktuell.

Intäktsredovisning

Systembolaget har enligt alkohollagen monopol på detaljhandelsförsäljningen av alkoholhaltiga drycker i Sverige. Ensamrätten har ett socialpolitiskt syfte och innebär att alkoholens tillgänglighet begränsas. Mot denna bakgrund redovisas Systembolagets detaljhandelsförsäljning som huvudverksamhet. Övrig verksamhet – vilken inte är kritisk för Systembolagets detaljhandelsverksamhet och vilken skulle kunna bedrivas av annan näringsidkare – särredovisas (enligt krav i ägardirektivet) och betraktas som rörelsefrämmande. Klassificeringen har bedömts ge den mest rättvisande bilden av Systembolagets huvudverksamhet.

Dotterbolagens verksamheter, distribution av varor, informationsverksamhet samt fastighetsförvaltning redovisas under rubriken övriga rörelseintäkter och rörelsekostnader.

Intäkter redovisas när de kan beräknas på ett tillförlitligt sätt och när det är sannolikt att de ekonomiska fördelarna som är förknippade med transaktionen kommer att tillfalla bolaget. Intäkter värderas till det verkliga värdet av sålda varor och tjänster exklusive mervärdesskatt.

Koncernens intäkter genereras i allt väsentligt av försäljning av drycker till konsument. Försäljningen redovisas som intäkt i samband med att varan säljs till kund. Försäljningen betalas kontant eller med kreditkort.

Ränteintäkter intäktsredovisas över en relevant period med tillämpning av effektivräntemetoden. Effektivräntan är den ränta som exakt diskonterar de uppskattade framtida kassaflödena under det finansiella instrumentets förväntade löptid till instrumentets redovisade värde.

Statliga bidrag

Bidrag redovisas till verkligt värde när det föreligger rimlig säkerhet att bidraget kommer att erhållas och att koncernen kommer att uppfylla de villkor som är förknippade med bidraget.

Bidrag som avses täcka kostnader, i Systembolagets fall lönebidragskostnader av mindre värde nettoredovisas i resultaträkningen över personalkostnader.

Kostnadsredovisning

Resultaträkningen är uppställd i funktionsindeldad form, vilket innebär att kostnaderna klassificeras utifrån deras funktion.

Kostnad för sålda varor avser i huvudsak inköp av handelsvaror.

Försäljningskostnader innehåller kostnader för butiksverksamheten, till största delen bestående av personal- och lokalkostnader.

Administrationskostnader innehåller kostnader för centrala administrativa stabsfunktioner på huvudkontoret.

Leasing

Leasingavtal, där uthyraren i allt väsentligt behåller de ekonomiska risker och fördelar som förknippas med ägandet klassificeras som operationell leasing. Koncernen innehar till absolut största delen enbart operationella leasingavtal.

Leasing

Koncernen har tecknat leasingavtal som i allt väsentligt avser lokalhyror. Leasingavgiften kostnadsförs respektive intäktsförs linjärt över leasingperioden, vilket är den period koncernen har avtalat för att leasa en tillgång.

Inkomstskatt

Redovisad skatt utgörs av det sammanlagda beloppet av aktuell och uppskjuten skatt bestämt utifrån periodens resultat. Aktuell skatt är den skatt som ska betalas eller erhålls under den aktuella perioden inklusive justeringar av aktuell skatt för tidigare perioder. Aktuell skatt är den skatt som beräknas på det skattepliktiga resultatet för en period inklusive justeringar av aktuell skatt för tidigare perioder. Aktuell skatt beräknas och värderas utifrån de skatteregler och skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen.

Uppskjuten skatt beräknas utifrån balansräkningsmetoden varvid temporära skillnader, det vill säga skillnader mellan tillgångars och skulders redovisade och skattemässiga värden, ger upphov till uppskjutna skatteskulder eller skattefordringar. Uppskjuten skatteskuld beräknas på samtliga skattemässiga temporära skillnader medan uppskjutna skattefordringar redovisas i den omfattning det är troligt att framtida skattemässiga överskott kommer att finnas, mot vilka de temporära skillnaderna kan nyttjas.

Uppskjuten skatt beräknas och värderas med tillämpning av de skatteregler och skattesatser som är beslutade eller aviserade per balansdagen och som förväntas gälla när den berörda skattefordran realiserar eller skatteskulden regleras. Skattesatsen uppgår till 26,3 procent från och med 1 januari 2009.

Per varje balansdag omprövas det redovisade värdet på de uppskjutna skattefordringarna och det reduceras i den mån det inte längre är sannolikt att tillräckliga stora skattepliktiga överskott kommer att finnas tillgängliga. I den mån det senare bedöms som sannolikt att tillräckliga skattepliktiga överskott kommer att finnas tillgängliga återförs reduktionen.

Aktuell skatt och uppskjuten skatt redovisas i resultaträkningen förutom skatteeffekt som hänförs till transaktioner eller händelser som redovisas direkt mot eget kapital, vilken redovisas i eget kapital.

Moderbolaget

På grund av sambandet mellan redovisning och beskattning särredovisas inte uppskjuten skatteskuld i juridisk person utan redovisas som en del av de obeskattade reserver de är hänförliga till. Obeskattade reserver redovisas i balansräkningen och förändringen redovisas som bokslutsdispositioner i resultaträkningen. Följaktligen redovisas både obeskattade reserver och bokslutsdispositioner med bruttobelopp i balans- respektive resultaträkningen.

Upplysningar om närstående

Som närstående definierar Systembolaget koncernbolag, pensionsstiftelser, ledande befattningshavare, styrelseledamöter och nära familjemedlemmar till dessa personer. Systembolaget har valt att förtidstillämpa IAS 24, Upplysning om närstående, vilket innebär att upplysningar om transaktioner med statliga bolag, där staten har det bestämmande inflytandet inte längre behöver lämnas, utom då värdet på transaktionerna varit väsentliga.

Upplysning lämnas då transaktioner med en närstående har skett, oavsett om ersättning utgår eller inte. Med transaktioner avses överföring av resurser, tjänster eller förpliktelser. Transaktioner med närstående sker till marknadsmässiga villkor.

Materiella anläggningstillgångar

En materiell anläggningstillgång redovisas som en tillgång i balansräkningen när anskaffningsvärdet kan beräknas tillförlitligt och när det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelarna som är förknippade med tillgången kommer att tillfalla Systembolaget.

Materiella anläggningstillgångar värderas enligt anskaffningsvärdemetoden till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella ackumulerade nedskrivningar. Utgifter för förbättring av tillgångarnas prestanda, utöver ursprunglig nivå, ökar tillgångens redovisade värde. Utgifter för reparation och underhåll kostnadsförs löpande.

AB K14 Näckströmsgatan äger fastigheter som bland annat hyrs ut till och utnyttjas av moderbolaget Systembolaget AB. Det medför att fastigheterna i koncernredovisningen redovisas som rörelsefastigheter och värderas enligt anskaffningsvärdemetoden.

Immateriella tillgångar

Utgifter för utveckling redovisas som en immateriell tillgång när följande kriterier är uppfyllda:

- den immateriella tillgången är identifierbar,
- Systembolaget har kontroll över tillgången,
- tillgången tillför framtida ekonomiska fördelar samt,
- tillgångens anskaffningsvärde kan beräknas tillförlitligt.

Det redovisade värdet inkluderar utgifter för inköp av tjänster och material. Immateriella tillgångar värderas enligt anskaffningsvärdemetoden till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella ackumulerade avskrivningar och ackumulerade nedskrivningar.

De utgifter som inte uppfyller kriterierna ovan kostnadsförs när de uppkommer.

Avskrivningar

Materiella anläggningstillgångar och immateriella tillgångar skrivs av linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod, vilket är den period som Systembolaget förväntar sig att utnyttja tillgången för dess ändamål. Avskrivningar baseras på anskaffningsvärden efter avdrag för eventuella restvärden. Avskrivningarna baseras på nedanstående nyttjandeperioder:

Tillgång	Nyttjandeperiod
Byggnader	17–33 år
Maskiner och inventarier	3–5 år
Ombyggnation i butik	7 år
Immateriella tillgångar	5 år

Förbättringsutgifter i annans fastighet skrivs av på mellan 7 och 20 år. Inga avskrivningar görs på mark.

Per varje balansdag sker en omprövning av respektive tillgångs restvärde och nyttjandeperiod och justeringar görs vid behov.

Nedskrivningar

Per varje balansdag sker en bedömning om det finns någon indikation på nedskrivningsbehov av de redovisade värdena för koncernen. Om det finns sådana indikationer beräknas tillgångens återvinningsvärde, vilket är det högre av det verkliga värdet minus försäljningskostnader och tillgångens nyttjandevärde, det vill säga nuvärdet av de uppskattade framtida kassaflödena som tillgången förväntas generera. Nedskrivning görs när det redovisade värdet överstiger återvinningsvärdet för en tillgång och den kostnadsförs omedelbart i resultaträkningen.

Per varje balansdag fastställs även ifall det finns indikation på att en tidigare nedskrivning, helt eller delvis, inte längre är motiverad och i sådana fall beräknas tillgångens återvinningsvärde och återföring sker. Återföringen ökar tillgångens redovisade värde. Det redovisade värdet får inte överstiga det värde som hade redovisats, efter avskrivningar, ifall en nedskrivning aldrig hade gjorts.

Ersättningar till anställda

Ersättning i form av lön och pension redovisas som rörelsekostnad under den period när den anställde utför de tjänster som ersättningen avser. Kostnaden klassificeras som försäljningskostnad eller administrationskostnad beroende på den anställdes arbetsuppgift.

Förmånsbestämda pensionsplaner i koncernen

Koncernen har förmånsbestämda pensionsplaner, vilket innebär att koncernen har en förpliktelse att lämna de överenskomna ersättningarna till nuvarande och tidigare anställda samt att koncernen i allt väsentligt bär den aktuariella risken och investeringsrisken. Den aktuariella risken är att ersättningarna kommer att kosta mer än förväntat och investeringsrisken är risken att de investerade tillgångarna kommer att vara otillräckliga för att ge de förväntade ersättningarna. De förmånsbestämda pensionsplanerna tryggas främst i pensionsstiftelse, men också genom avsättningar i balansräkningen och till liten del genom försäkringspremier.

Vid redovisning av förmånsbestämda pensionsplaner används aktuariella metoder för att tillförlitligt beräkna det ersättningsbelopp som de anställda har intjänat under innevarande period och tidigare perioder. Koncernen gör bedömningar, så kallade aktuariella antaganden, av demografiska och finansiella variabler, vilka påverkar kostnaden för ersättningen. Det framräknade ersättningsbeloppet diskonteras årligen av oberoende aktuarier med tillämpning av den så kallade "Projected Unit Credit Method". Nuvärdet av den förmånsbestämda förpliktelsen fastställs genom diskontering av uppskattade framtida kassaflöden med användning av räntesatsen för svenska statliga ränteobligationer med en löptid jämförbar med den aktuella pensionsskulden.

Aktuariella vinster och förluster uppstår vid justeringar och förändringar av aktuariella antaganden och för dessa tillämpas den så kallade korridorregeln. Korridorregeln innebär att den del av ackumulerade aktuariella vinster och förluster som vid slutet av den föregående rapporteringsperioden översteg det högre av 10 procent av värdet på förvaltningstillgångarna och 10 procent av den förmånsbestämda förpliktelsen, kostnads- eller intäktsförs över de anställdas uppskattade genomsnittliga återstående tjänstgörings-tid. I övrigt beaktas inte aktuariella vinster eller förluster.

I koncernen redovisas nettot av nuvärdet av förpliktelsen på balansdagen plus eventuella aktuariella vinster som ännu inte redovisats samt med avdrag för förvaltningstillgångens verkliga värde, eventuella kostnader avseende tidigare perioders tjänstgöring som ännu inte redovisats och eventuella aktuariella förluster som ännu inte redovisats. Om nettobeloppet blir positivt redovisas en skuld (pensionsförpliktelse) och om nettobeloppet blir negativt redovisas en tillgång (pensionstillgång) i balansräkningen.

Avgiftsbestämda pensionsplaner i koncernen

I koncernen finns även avgiftsbestämda pensionsplaner. I avgiftsbestämda pensionsplaner är koncernens förpliktelse begränsad till det belopp koncernen har accepterat att bidra med, vilket medför att den anställde bär den aktuariella risken och investeringsrisken. Avgifterna

till avgiftsbestämda pensionsplaner redovisas som en kostnad under den period den anställde tjänstgör i företaget.

Pensioner i moderbolaget

Moderbolagets pensionsåtaganden redovisas och beräknas enligt Tryggandelagen och föreskrifter från Finansinspektionen. Tillämpning av Tryggandelagen är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt.

De avsättningar som redovisas i moderbolagets balansräkning avser antastbara pensionsåtaganden, det vill säga de är villkorade av framtida anställning. De omfattas inte av Tryggandelagen och får därmed inte tryggas i pensionsstiftelser och inte heller redovisas i balansräkningen under rubriken avsatt till pensioner. De redovisas istället under posten "Långfristiga avsättningar".

Ersättningar vid uppsägning

Ersättningar vid uppsägning redovisas när Systembolaget bevisligen är förpliktigt att antingen avsluta en anställning före den normala tidpunkten, enligt en detaljerad formell plan utan realistisk möjlighet till återkallande, eller lämna ersättningar i samband med erbjudande för att uppmuntra frivillig avgång.

Finansiella instrument

Finansiella instrument utgörs av varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång i ett företag respektive en finansiell skuld eller ett eget kapitalinstrument i ett annat företag. Dessa omfattas bland annat av likvida medel, kundfordringar, leverantörsskulder och finansiella placeringar.

Redovisning i och borttagande från balansräkningen

Finansiella instrument, det vill säga finansiella tillgångar och finansiella skulder, redovisas i balansräkningen när Systembolaget blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor.

Finansiella tillgångar tas helt eller delvis bort från balansräkningen när de avtalsenliga rättigheterna till kassaflödena upphör eller när i stort sett samtliga risker och fördelar som är förknippade med ägandet av finansiella tillgången överförs.

Finansiella skulder tas helt eller delvis bort från balansräkningen när finansiella skulden utsläcks, det vill säga när förpliktelsen fullgörs, annulleras eller upphör.

Värdering

När finansiella instrument redovisas första gången värderas de till verkligt värde. För de finansiella instrument som inte tillhör kategorin finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen läggs transaktionskostnader som är direkt hänförliga till förvärvet av den finansiella tillgången eller skulden till det verkliga värdet.

För de finansiella tillgångar som är klassificerade i kategorin finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen och finansiella tillgångar som kan säljas tillämpas likvid-dagsredovisning. För övriga kategorier av finansiella tillgångar och skulder tillämpas affärsdagsredovisning.

Efterföljande värdering sker antingen till verkligt värde eller till upplupet anskaffningsvärde genom användande av effektivräntemetoden. Vilken värderingsmetod som används avgörs av vilken kategori respektive instrument tillhör.

Verkligt värde är det belopp till vilken en tillgång skulle kunna överlåtas eller en skuld regleras mellan kunniga och oberoende parter, vilka har ett intresse av att genomföra transaktionen.

Upplupet anskaffningsvärde är anskaffningsvärdet efter avdrag för återbetalning av nominella belopp och nedsättning på grund av nedskrivning samt efter avdrag eller tillägg för ackumulerade avskrivningar. Per varje balansdag sker en nedskrivningsprövning, vilket innebär en bedömning av om det finns objektiva belägg som visar på att ett nedskrivningsbehov föreligger. Nedskrivningen beräknas som skillnaden mellan det redovisade värdet och nuvärdet av uppskattade kassaflöden och redovisas i resultaträkningen.

Klassificering

Finansiella instrument klassificeras enligt tabellen nedan. Koncernen klassificerar sina finansiella instrument i någon av kategorierna lånefordringar och kundfordringar, finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen eller finansiella skulder som värderas till upplupet anskaffningsvärde, vilka beskrivs nedan. Klassificeringen sker utifrån i vilket syfte instrumentet har förvärvats.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Kategorin finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen har två undergrupper. Det är finansiella tillgångar som innehas för handel och finansiella tillgångar som vid första redovisningstillfället identifierats som ett instrument värderat till verkligt värde via resultaträkningen. En finansiell tillgång klassificeras i denna kategori om den förvärvats för att avyttras på kort sikt eller om koncernledningen klassificerar den som sådan. Resterande finansiella tillgångar identifieras i denna kategori vid första redovisningstillfället.

Värdeförändring i finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen redovisas i resultaträkningen.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar är finansiella tillgångar som har fastställda eller fastställbara betalningar och som inte är noterade på en aktiv marknad. Lånefordringar och kundfordringar värderas vid efterföljande värdering till upplupet anskaffningsvärde genom användandet av effektivräntemetoden.

Värdeförändring för lånefordringar och kundfordringar redovisas i resultaträkningen när den finansiella tillgången tas bort från balansräkningen, vid nedskrivning samt genom periodisering.

I kategorin återfinns kundfordringar och övriga fordringar, vilka redovisas i balansräkningen när fakturan har skickats. Fordringar har efter individuell värdering upptagits till belopp varmed de beräknas inflyta.

Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde

I kategorin återfinns leverantörsskulder, vilka redovisas i balansräkningen då motparten har presterat och avtalsenlig skyldighet att betala föreligger, även om faktura inte har mottagits. Finansiella skulder värderas löpande efter första redovisningstillfället till upplupet anskaffningsvärde med tillämpande av effektivräntemetoden.

Likvida medel

Likvida medel utgörs av kassa och bank samt kortfristiga likvida placeringar med en löptid på högst 90 dagar från anskaffningstidpunkten, vilka lätt kan omvandlas till ett känt belopp och som är utsatta för endast en obetydlig risk för värdefluktuationer.

Nettovinst och nettoförlust

Resultat av finansiella tillgångar som värderas till verkligt värde i resultaträkningen redovisas i finansnettot. Resultat av finansiella tillgångar och skulder som redovisas till upplupet anskaffningsvärde redovisas i resultaträkningen när tillgången eller skulden tas bort från balansräkningen eller skrivs ned.

Varulager

Värdering av varulagret har skett till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Anskaffningsvärdet beräknas med tillämpning av först in, först ut-metoden (FIFU) och nettoförsäljningsvärde är det uppskattade försäljningspriset efter avdrag för hänförliga försäljningskostnader. Varulagret består av handelsvaror.

Det redovisade värdet på varor i lager som säljs kostnadsförs i den period motsvarande intäkt redovisas. Justeringar av varor i lager till nettoförsäljningsvärde och förluster på varor i lager redovisas i resultaträkningen i den period då justeringen eller förlusten uppstår.

Kategorier

Typer	Kategori	Värdering
Finansiella tillgångar		
Andra långfristiga värdepappersinnehav	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Verkligt värde
Andra långfristiga fordringar	Lånefordringar och kundfordringar	Upplupet anskaffningsvärde
Kundfordringar och upplupna intäkter	Lånefordringar och kundfordringar	Upplupet anskaffningsvärde
Kortfristiga placeringar	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Verkligt värde
Likvida medel	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Verkligt värde
Finansiella skulder		
Leverantörsskulder och upplupna kostnader	Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	Upplupet anskaffningsvärde

Anläggningstillgångar som innehas för försäljning och avvecklade verksamheter

En anläggningstillgång eller en avyttringsgrupp klassificeras som innehav för försäljning om dess redovisade värde huvudsakligen kommer att återvinnas genom försäljning och inte genom fortlöpande användning. För att klassificeras som en tillgång som innehas för försäljning måste tillgången vara tillgänglig för omedelbar försäljning i nuvarande skick samt att det måste vara mycket sannolikt att försäljning kommer att ske.

En anläggningstillgång eller avyttringsgrupp ska omklassificeras när en bedömning har gjorts att försäljningen är högst sannolik, vilket innebär att beslut ska ha tagits på ledningsnivå, det ska finnas ett aktivt program för att slutföra försäljningen, försäljningspriset ska ligga på en rimlig nivå i förhållande till verkligt värde och försäljningen ska normalt ske inom ett år från det att beslut fattats.

Anläggningstillgången eller avyttringsgruppen värderas till det lägsta av det redovisade värdet och det verkliga värdet med avdrag för försäljningskostnader. Tillgångar och skulder hänförliga till anläggningstillgången särredovisas i balansräkningen. Avskrivningar görs ej på en anläggningstillgång så länge som att den innehas för försäljning.

Avsättningar

En avsättning definieras som en skuld som är oviss vad gäller förfallotidpunkt eller belopp. Avsättningar redovisas i balansräkningen när koncernen har en befintlig legal eller informell förpliktelse som en följd av en inträffad händelse och när det är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt att beloppet kan uppskattas tillförlitligt. Avsättningar värderas till det belopp som är den bästa uppskattningen av det belopp som på balansdagen krävs för att reglera den befintliga förpliktelsen. När effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig nuvärdesberäknas de förväntade framtida kassaflödena. Per varje balansdag omprövas avsättningar och vid behov justeras de för att återspegla den aktuella bästa uppskattningen.

Eventualförpliktelser/ansvarförbindelser

I koncernen benämns posten eventualförpliktelser och i moderbolaget ansvarförbindelser. En eventualförpliktelse/ansvarförbindelse redovisas när det finns en möjlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser när det finns en befintlig förpliktelse som inte redovisas som skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att utflöde av resurser kommer att krävas eller att förpliktelsens storlek inte kan beräknas tillräckligt tillförlitligt.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen uppvisar de in- och utbetalningar hänförliga till den löpande verksamheten, investeringsverksamheten och finansieringsverksamheten, som har skett under perioden. Kassaflödesanalysen upprättas enligt den indirekta metoden, vilket innebär att resultatet justeras för:

- transaktioner som inte har medfört in- eller utbetalningar,
- upplupna eller förutbetalda poster som avser tidigare eller kommande perioder samt
- eventuella intäkter och kostnader där kassaflödeseffekterna är hänförliga till investerings- eller finansieringsverksamheten.

Händelser efter balansdagen

Händelser efter balansdagen definieras som händelser som inträffar under perioden från balansdagen till dagen när de finansiella rapporterna godkänns för utfärdande.

Systembolaget justerar beloppen i de finansiella rapporterna på styrelsens inrådan för händelser, positiva eller negativa, som bekräftar förhållanden som förelåg på balansdagen. Om det däremot inträffar händelser som indikerar förhållanden som uppstod efter balansdagen justeras inte de finansiella rapporterna. Däremot lämnas upplysning om de händelser som är så väsentliga att ett utelämnande av uppgiften skulle kunna påverka de ekonomiska beslut användare fattar på grundval av de finansiella rapporterna.

Not 2 Intäkter/nettoomsättning

Intäktslag	Koncernen		Moderbolaget	
	2010	2009	2010	2009
Drycker				
Sprit	5 610	5 573	5 610	5 573
Vin	12 266	11 716	12 266	11 716
Starköl	5 373	5 251	5 373	5 251
Cider och blanddrycker	695	664	695	664
Alkoholfritt	49	37	49	37
Summa drycker	23 993	23 241	23 993	23 241
Övriga varor och tjänster	122	119	122	119
Summa	24 115	23 360	24 115	23 360

Intäkter/nettoomsättning utgör främst av Systembolagets detaljhandelsförsäljning. Bland övriga varor och tjänster ingår bland annat Systembolagets försäljning av presentartiklar, statistik samt laboratorietjänster.

Not 3 Övriga intäkter/övriga rörelseintäkter

	Koncernen		Moderbolaget	
	2010	2009	2010	2009
Distributionsintäkter	283	344	–	–
Övriga rörelseintäkter	13	56	8	53
Hysesintäkter	1	2	1	1
Resultat vid försäljning och utrangering av tillgångar	2	0	–	0
Summa	299	402	9	54

Dotterbolagens externa intäkter redovisas under övriga intäkter. Distributionsintäkter avser Lagena Distributions intäkter för lagerhållning och distribution av alkoholhaltiga drycker fram till avyttringstidpunkten. Hyresintäkter avser främst K14 Näckströmsgatans

intäkter för uthyrning av lokaler. I övriga rörelseintäkter 2009 ligger även ett belopp hänförligt till den nu upphävda skiljedomen gentemot V&S Vin & Sprit AB.

Not 4 Leasing

Operationell leasegivare

Förfallotidpunkt	Koncernen		Moderbolaget	
	2010	2009	2010	2009
Framtida minimileaseavgifter				
Inom ett år	18	2	1	1
Senare än ett år men inom fem år	69	5	5	4
Om fem år eller mer	114	–	7	–
Summa	201	7	13	5

Intäkter för operationell leasing uppgår till 4 (2) MSEK och utgörs av hyresintäkter. Under årets två sista månader utgörs intäkterna av hyror i K14 Näckströmsgatan efter försäljningen av Lagena Distribution.

Operationell leasetagare

Förfallotidpunkt	Koncernen		Moderbolaget	
	2010	2009	2010	2009
Framtida minimileaseavgifter				
Inom ett år	427	412	455	440
Senare än ett år men inom fem år	1 090	1 314	1 102	1 350
Om fem år eller mer	321	716	325	721
Summa	1 838	2 442	1 882	2 511

Koncernen har tecknat leasingavtal som i allt väsentligt avser lokalhyror. Leasingavgiften kostnadsförs linjärt över leasingperioden, vilket är den period Systembolaget har avtalat för att leasa en tillgång.

Systembolaget har ingen strategi att själv äga butikslokaler och förhandlar därför inte in villkor för förvärv av objektet. Systembolagets samtliga 414 hyresavtal är individuella avtal mellan Systembolaget och berörd fastighetsägare. Den vanligaste hyrestiden är 7 till 10 år med möjlighet till förlängning. Hyreskostnaden regleras i en vid

avtalets tecknande angiven hyreskostnad per år för den beskrivna ytan och med en indexklausul som reglerar hyreskostnadens utveckling i relation till en allmän kostnadsökning.

Variabla avgifter såsom elförbrukning sker i de flesta fall via egen mätare i den hyrda lokalen. För avgifter som fastighetsskatt betalar Systembolaget för den andel av ytan som kontraktet avser.

Årets kostnad för operationell leasing uppgår till 415 (410) MSEK i koncernen och 443 (438) MSEK i moderbolaget.

Not 5 Försäljnings- och administrationskostnader

	Koncernen		Moderbolaget	
	2010	2009	2010	2009
Försäljningskostnader				
Personalkostnader	1 248	1 219	1 216	1 184
Avskrivningar och nedskrivningar	239	198	239	198
Övriga kostnader	881	839	881	839
Summa	2 368	2 256	2 336	2 221
Administrationskostnader				
Personalkostnader	142	124	136	118
Avskrivningar	14	22	14	22
Övriga kostnader	236	226	236	226
Summa	392	372	386	366

Ingen forsknings- eller utvecklingsverksamhet har bedrivits.

Arvode och kostnadsersättning till revisionsföretag

Arvode och kostnadsersättning till revisionsföretag ingår i administrationskostnader.

	Koncernen		Moderbolaget	
	2010	2009	2010	2009
Revisionsföretag				
Ernst & Young AB				
Revisionsuppdrag	2	2	2	2
Revision utanför uppdraget	1	0	1	0
Riksrevisionen				
Revisionsuppdrag	0	0	0	0
Summa	3	2	3	2

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisning och bokföring samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning samt

liknande arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra. Revision utanför uppdraget avser främst GRI och CSR.

Not 6 Medarbetare

	Koncernen		Moderbolaget	
	2010	2009	2010	2009
Löner och andra ersättningar				
Löner och ersättningar	995	978	948	910
Sociala kostnader inklusive pensioner	423	423	365	354
Summa	1 418	1 401	1 313	1 264

Upplysningar om pensioner, se Not 14 Pensioner.

	2010			2009		
	Styrelse och vd	Övriga anställda	Totalt	Styrelse och vd	Övriga anställda	Totalt
Löner och andra ersättningar till styrelse, vd och övriga anställda						
Moderbolag	4	944	948	4	906	910
Dotterbolag	2	45	47	3	65	68
Koncernen totalt	6	989	995	7	971	978

Principer för ersättning till styrelse

Till styrelsens ordförande, vice ordförande och ledamöter utgår arvode enligt årsstämans beslut, vilket innebär ett arvode till styrelsens ordförande på 180 (180) TSEK, till vice ordförande på 109 (109) TSEK samt till ledamot på 87 (87) TSEK. Ingen pensionsersättning utgår till

styrelsens ledamöter. Arvode utbetalas månadsvis och justeras årligen 1 maj. Arbetstagarrepresentanter erhåller ej styrelsearvode.

Arvode har utgått till de styrelseledamöter som sitter i revisionsutskottet med 40 TSEK per kalenderår till ordförande samt med 30 TSEK per kalenderår till ledamöter.

Fortsättning Not 6 Medarbetare

Ersättningar till styrelse (TSEK)	Invald/tillsatt	2010				2009			
		Styrelse-arvode	Utskotts-arvode	Övriga förmåner	Summa	Styrelse-arvode	Utskotts-arvode	Övriga förmåner	Summa
Cecilia Schelin Seidegård, styrelsens ordförande fr o m 13/3-08	2008	180	–	4	184	180	25	3	208
Gert Karnberger, ledamot, vice ordförande fr o m 2/4-09	2004	109	40	4	153	82	30	6	118
Marianne Nivert, ledamot, vice ordförande t o m 2/4-09	2002/2007	–	–	–	–	27	55	–	82
Sven Andréasson, ledamot	2007	87	–	–	87	87	–	–	87
Lena Furmark, ledamot t o m 5/11-10	2007	87	30	–	117	87	52	–	139
Johan Gernandt, ledamot	2007	87	–	–	87	87	15	–	102
Carl B Hamilton, ledamot	2007	87	–	–	87	87	–	–	87
Annika Nilsson, ledamot	2006/2007*	87	30	–	117	87	52	–	139
Kerstin Wigzell, ledamot fr o m 2/4-09	2009	87	–	–	87	65	–	–	65
Summa styrelse		811	100	8	919	789	229	9	1 027

* Annika Nilsson begärde sitt utträde ur styrelsen den 5 oktober 2006, och återinvaldes 22 mars 2007.

Principer för ersättning till ledande befattningshavare

Regeringen fattade den 20 april 2009 beslut om nya riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande. Systembolaget följer i allt väsentligt de nya fastslagna riktlinjerna för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande. Med anledning av de nya riktlinjerna har pensionsåldern omförhandlats för tre befattningshavare från 61 år till 62 år. Två befattningshavare har sedan tidigare förmånsbaserade avtal med pensionsålder 60 år. Dessa avtal har redan en gång tidigare omförhandlats, år 2003. Vid den omförhandlingen låstes den

pensionsmedförande lönen genom att den fastställdes till visst antal inkomstbasbelopp. Utifrån att befattningshavarna arbetat länge inom företaget, att villkoren redan omförhandlats en gång tidigare och att det inte ansågs finnas någon företagsekonomisk grund till omförhandling lämnades dessa avtal orörda. VD:s anställningsvillkor följer riktlinjerna, och pensionsvillkoren är i sin helhet premiebestämda.

Ersättning till verkställande direktören och andra ledande befattningshavare utgörs av grundlön, övriga förmåner samt pension. Någon rörlig bonusbaserad ersättning utgår ej, ej heller några ersättningar i form av finansiella instrument eller dylikt.

Ersättningar till ledande befattningshavare 2010 (TSEK)	Tillsatt	2010					
		Lön	Övriga förmåner	Pensionskostnad	Summa	Uppsägningstid (arbetstagar/bolag)	Avgångsersättning
Magdalena Gerger, vd	2009	2 635	58	774	3 467	6 mån	12 mån
Mikael Wallteg, vice vd, försäljningsdirektör	2001	1 892	106	1 289	3 287	6 mån	12 mån
Marie Nygren, vice vd, inköpsdirektör	2007	1 754	65	560	2 379	6 mån	6 mån
Karin Furevik, personaldirektör	2001	1 203	6	1 211	2 420	6 mån	18 mån
Håkan Johansson, etableringsdirektör	2008	1 172	99	642	1 913	6 mån	12 mån
Anders Söderlund, ekonomidirektör	2003	1 791	70	583	2 444	6 mån	6 mån
Anne Grön, IT-direktör t o m 15/10-10*	2008	2 309	14	873	3 196	6 mån	12 mån
Andris Zvejnieks, kommunikationsdirektör	2009	1 243	37	529	1 809	6 mån	12 mån
Karin Eckerberg, chefsjurist	2009	1 368	77	417	1 862	6 mån	6 mån
Summa ledande befattningshavare		15 367	532	6 878	22 777		
Summa styrelse och ledande befattningshavare 2010		16 278	540	6 878	23 696		

* Anne Grön har erhållit ett avgångsvederlag på 1 224 TSEK som utbetalas under 2010 och 2011.

Fortsättning Not 6 Medarbetare

2009							
Ersättningar till ledande befattningshavare 2009 (TSEK)	Tillsatt	Lön	Övriga förmåner	Pensionskostnad	Summa	Uppsägningstid (arbetstagare /bolag)	Avgångsersättning
Magdalena Gerger, vd fr o m 1/5-09	2009	1 817	34	471	2 322	6 mån	12 mån
Anitra Steen, vd t o m 30/4-09	1999	1 252	37	1 509	2 798	–	–
Mikael Wallteg, vice vd, försäljningsdirektör	2001	1 833	93	1 037	2 963	6 mån	12 mån
Marie Nygren, vice vd, inköpsdirektör	2007	1 706	61	554	2 321	6 mån	6 mån
Karin Furevik, personaldirektör	2001	1 169	5	881	2 055	6 mån	12 mån
Håkan Johansson, etableringsdirektör	2008	1 101	93	663	1 857	6 mån	12 mån
Anders Söderlund, ekonomidirektör	2003	1 575	66	635	2 276	6 mån	6 mån
Anne Grön, IT-direktör	2008	1 196	40	674	1 910	6 mån	12 mån
Andris Zvejnieks, kommunikationsdirektör fr o m 1/9-09	2009	400	9	157	566	6 mån	12 mån
Karin Eckerberg, chefsjurist fr o m 1/11-09	2009	220	3	99	322	6 mån	6 mån
Summa ledande befattningshavare		12 269	441	6 680	19 390		
Summa styrelse och ledande befattningshavare 2009		13 287	450	6 680	20 417		

Övriga förmåner avser i huvudsak tjänstebilförmån. Vd och företagsledning uppbär inte bonus eller bostadsförmån. Utöver ovanstående redovisade belopp har ersättning för traktamente betalats ut enligt gällande regelverk.

Vid uppsägning från bolagets sida gäller – såsom ersättning för att avtalet inte omfattas av lagen om anställningsskydd – en avgångsersättning i vissa fall baserad på åldern vid anställningens upphörande att utbetalas månatligen i efterskott:

- 6 fasta månadslöner om åldern understiger 50 år
- 12 fasta månadslöner om åldern är mellan 50 år och 56 år
- 18 fasta månadslöner om åldern överstiger 56 år

För de i företagsledningen som tillsatts efter 1 januari 2003 utgår ingen avgångsersättning efter 61 respektive 62 års ålder.

Villkoren i avtal om pension

Alla anställda i Systembolaget utom verkställande direktör och lokalvårdare omfattas av den kollektivavtalade pensionsplanen för tjänstemän, PA 91. Pensionen är förmånsbestämd och tryggas i stiftelse. Pensionens storlek är 10 procent av pensionslöngrundande underlag upp till 7,5 basbelopp (det förhöjda prisbasbeloppet). För pensionslöngrundande underlag från och med 7,5 basbelopp till och med 20 basbelopp utges pension med 65 procent och för delar därutöver med 32,5 procent. För hel pension erfordras att den pensionsgrundande tjänstetiden är minst 30 år. Från 65 års ålder utbetalas även den kompletterande pensionen, Kåpan, som är premiebaserad. Premien är 1,7 procent av pensionsgrundande lön.

I planen ingår drygt 4 400 aktiva och cirka 2 800 pensionärer och omfattar ålderspension, sjukpension och efterlevandepension.

Lokalvårdare är försäkrade hos AMF Pension.

De anställda i dotterbolaget IQ-initiativet AB omfattas av en förmånsbestämd pensionsplan.

Verkställande direktör

Pensionsålder för vd är 62 år. Pensionen är premiebaserad. Premien beräknas med 27 procent av den fasta månadslönen multiplicerad med 12,3. Pension från Systembolagets kollektivavtalade pensionsavtal utgår ej.

Vice vd

Pensionsålder för vice vd Mikael Wallteg är 60 år. Ålderspension utges till 65 års ålder med 70 procent av pensionsmedförande lön, dock högst med 70 procent av 30 inkomstbasbelopp. Pensionsmedförande lön är den fasta månadslönen multiplicerad med 12,3. Vice vd erhåller därutöver en premiebaserad pension med en premie på 20 procent av lönedelar över 30 inkomstbasbelopp. Från 65 års ålder utbetalas pension enligt Systembolagets kollektivavtalade pensionsplan för tjänstemän inklusive den kompletterande pensionen, Kåpan. Vice vd Marie Nygren följer villkoren nedan för "Företagsledning – tillsatta efter 1 januari 2003".

Företagsledning – tillsatta före 1 januari 2003

Pensionsålder är 60 år. Ålderspension utges till 65 års ålder med 70 procent av pensionsmedförande lön. Pensionsmedförande lön baseras på den fasta månadslönen per den 1 juli 2002 multiplicerad med 12,3 och uttrycks i antal inkomstbasbelopp. Från 65 års ålder utbetalas pension enligt Systembolagets kollektivavtalade pensionsplan för tjänstemän inklusive den kompletterande pensionen, Kåpan.

Företagsledning – tillsatta efter 1 januari 2003

Ordinarie pensionsålder är 65 år och pension utges enligt Systembolagets kollektivavtalade pensionsplan för tjänstemän. Därutöver erhåller befattningshavare en premiebaserad pension med en premie på 10, 16 respektive 19 procent av pensionsmedförande månadslön, vilken definieras som fast månadslön multiplicerad med 12. Avsikten med den premiebaserade pensionen är att möjliggöra pensionsavgång före 65 års ålder. Från 65 års ålder utbetalas även den kompletterande pensionen, Kåpan.

Anställda utöver företagsledning

Den normala pensionsåldern är 65 år och pension utges enligt Systembolagets kollektivavtalade pensionsplan för tjänstemän. Butikschefer samt enhetschefer vid huvudkontoret har enligt särskild överenskommelse möjlighet att avgå med pension från och med 63 års ålder.

Fortsättning Not 6 Medarbetare

Medelantal anställda och könsfördelning

Medelantal och könsfördelning, (%)	2010			2009		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Moderbolag	2 043 (65)	1 084 (35)	3 127	2 011 (66)	1 032 (34)	3 043
Dotterbolag	24 (19)	104 (81)	128	36 (20)	140 (80)	176
Koncernen totalt	2 067 (64)	1 188 (36)	3 255	2 047 (64)	1 172 (36)	3 219

Styrelse och företagsledning, (%)	2010			2009		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Styrelse	4 (49)	4 (51)	8	5 (56)	4 (44)	9
Företagsledning	5 (54)	4 (46)	9	5 (56)	4 (44)	9
Totalt i styrelse och företagsledning	9 (52)	8 (48)	17	10 (56)	8 (44)	18

Avser styrelsen och företagsledningen i moderbolaget.

I butikerna, (%)	Butikschefer		Övriga butiksanställda, heltid		Övriga butiksanställda, deltid		Totalt	
	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009
Kvinnor	204 (50)	189 (48)	178 (47)	168 (46)	1 480 (73)	1 486 (74)	1 862 (66)	1 843 (67)
Män	202 (50)	204 (52)	203 (53)	195 (51)	555 (27)	518 (26)	960 (34)	917 (33)
Totalt i butikerna	406 (14)	393 (14)	381 (14)	363 (13)	2 035 (72)	2 004 (73)	2 822	2 760

På moderbolagets huvudkontor, (%)	Chefer		Övriga anställda		Totalt	
	2010	2009	2010	2009	2010	2009
Kvinnor	26 (46)	26 (47)	155 (62)	142 (62)	181 (59)	168 (59)
Män	31 (54)	29 (53)	93 (38)	86 (38)	124 (41)	115 (41)
Totalt på moderbolagets huvudkontor	57 (19)	55 (19)	248 (81)	228 (81)	305	283

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid, (%)	Moderbolaget	
	2010	2009
Total sjukfrånvaro	4,9	5,1
Långtidssjukfrånvaro, över 60 dagar	1,8	1,9
Sjukfrånvaro för respektive kön		
Män	3,8	3,6
Kvinnor	5,5	5,9
Sjukfrånvaro för respektive ålderskategori		
Anställda 29 år eller yngre	3,6	3,4
Anställda 30–49 år	4,9	4,6
Anställda 50 år eller äldre	6,6	7,9

Den totala sjukfrånvaron har minskat med 0,2 procentenheter jämfört med 2009. Minskningen återfinns inom åldersgruppen 50 år och äldre. Sjukfrånvaron för de övriga ålderskategorierna har ökat något jämfört med 2009.

Not 7 Övriga kostnader/övriga rörelsekostnader

	Koncernen		Moderbolaget	
	2010	2009	2010	2009
Driftkostnader för transporter och distribution	174	192	–	–
Övriga rörelsekostnader	68	123	–	–
Fastighetsförvaltning	3	3	–	–
Avskrivningar	15	18	–	–
Resultat vid försäljning och utrangering av tillgångar	3	5	3	4
Summa	263	341	3	4

Dotterbolagens kostnader redovisas under övriga kostnader. Driftskostnader för transport och distribution avser Lagena Distributions kostnader för transporter fram till avyttringen. Fastighetsförvaltning avser K14 Näckströmsgatans kostnader för fastighetsförvaltning.

I övriga rörelsekostnader ingår förutom övriga rörelsekostnader i Lagena Distribution och K14 Näckströmsgatan även samtliga kostnader i IQ-initiativet.

Not 8 Finansiella intäkter och kostnader, koncernen

	Koncernen	
	2010	2009
Finansiella intäkter		
Resultat från försäljning av andelar i koncernbolag	37	–
Ränteutäkter från långfristiga fordringar	0	0
Ränteutäkter och värdeförändringar på finansiella placeringar	18	65
Avkastning från pensionstillgång	65	58
Övriga ränteutäkter	3	2
Summa	123	125
Finansiella kostnader		
Räntekostnader på pensionsskuld	57	50
Dröjsmålsräntor	0	0
Övriga räntekostnader	1	2
Summa	58	52
Nettovinster/förluster		
Likvida medel	3	2
Resultat från försäljning av andelar i koncernbolag	37	–
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	18	65
Lånefordringar och kundfordringar	0	0
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	–1	–2
Pensioner, avkastning på tillgångar samt räntekostnader på skulden	8	8
Summa	65	73

Finansnettot uppgick till 65 (73) MSEK.

Not 9 Finansiella intäkter och kostnader, moderbolaget

	Moderbolaget	
	2010	2009
Finansiella intäkter		
Resultat från andelar i koncernbolag		
Utdelning från AB K14 Näckströmsgatan	–	41
Kostnader vid försäljning av Lagena Distribution AB	–15	–
Intäkter från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar		
Ränteintäkter från långfristiga fordringar	0	0
Ränteintäkter och värdeförändringar på finansiella placeringar	18	65
Ränteintäkter		
Ränteintäkter från koncernbolag	2	2
Övriga ränteintäkter	2	2
Summa	7	110
Finansiella kostnader		
Räntekostnader till koncernbolag	0	0
Dröjsmålsräntor	0	0
Övriga räntekostnader	1	1
Summa	1	1

Not 10 Skatt

	Koncernen		Moderbolaget	
	2010	2009	2010	2009
Skatt på årets resultat				
Aktuell skatt	98	136	98	131
Aktuell skatt hänförlig till tidigare år	0	–5	0	–5
Uppskjuten skatt	–4	–9	2	1
Total redovisad skatt	94	122	100	127

	Koncernen			
	2010		2009	
	Resultat	%	Resultat	%
Skattekostnad och effektiv skattesats				
Resultat före skatt	396		467	
Skatt enligt gällande skattesats	–104	–26,3	–123	–26,3
Skatt hänförlig till tidigare år	5	1,3	5	1,1
Skatteeffekt ej avdragsgilla kostnader	–12	–3,0	–4	–0,9
Skatteeffekt ej skattepliktiga intäkter	17	4,3	0	0,0
Redovisad skattekostnad och effektiv skattesats	–94	–23,8	–122	–26,1

	Moderbolaget			
	2010		2009	
	Resultat	%	Resultat	%
Skattekostnad och effektiv skattesats				
Resultat före skatt	345		533	
Skatt enligt gällande skattesats	–91	–26,3	–140	–26,3
Skatt hänförlig till tidigare år	0	0,0	5	0,9
Skatteeffekt ej avdragsgilla kostnader	–12	–3,5	–3	–0,6
Skatteeffekt ej skattepliktiga intäkter	3	0,9	11	2,1
Redovisad skattekostnad och effektiv skattesats	–100	–28,9	–127	–23,9

Fortsättning Not 10 Skatt

Uppskjuten skatt	Koncernen		Moderbolaget	
	2010	2009	2010	2009
Uppskjutna skattefordringar avseende:				
Avskrivning av byggnad	8	8	–	–
Underskottsavdrag	–	3	–	–
Avsättning för pensioner	–	0	23	25
Summa uppskjutna skattefordringar	8	11	23	25
Uppskjutna skatteskulder avseende:				
Avsättning för orealiserade värdeförändringar på finansiella tillgångar	–2	–3	–2	–3
Löneskatteskuld	–17	–19	–17	–19
Pensionstillgång	–166	–173	–	–
Koncernmässiga avskrivningar	0	0	–	–
Summa uppskjutna skatteskulder	–185	–195	–19	–22
Summa uppskjuten skatt, netto	–177	–184	4	3

Not 11 Transaktioner med närstående

Närstående	Koncernen							
	Försäljning		Inköp		Fordringar		Skulder	
	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009
Andra närstående	25	23	62	65	–	4	6	8
Summa	25	23	62	65	–	4	6	8

Dotterbolag	Moderbolaget									
	Försäljning		Inköp		Fordringar		Skulder		Resultat	
	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009
Andra närstående	–	–	52	49	–	–	6	6		
Gamla Distribution i Jordbro AB	0	0	10	5	1	11	105	2	54	–9
IQ-initiativet AB	0	0	26	25	0	–	5	1	0	0
AB K14 Näckströmmsgatan	1	1	30	30	95	125	–	–	21	15
Summa	1	1	118	109	96	136	116	9	75	6

Systembolaget förtidstillämpar IAS 24, Upplysning om närstående, vilket innebär att upplysningar om transaktioner med statliga bolag, där staten har det bestämmande inflytandet inte längre behöver lämnas, utom om värdet på årets transaktioner varit väsentliga. Systembolaget har under året lämnat koncernbidrag till Gamla Distribution i Jordbro med 30 MSEK.

Under 2009 lämnade K14 Näckströmmsgatan utdelning på 41 MSEK till Systembolaget.

Transaktioner med ledande befattningshavare och styrelseledamöter

Ersättningar till ledande befattningshavare inklusive vd samt styrelseledamöter beskrivs i not 6 Medarbetare.

Aktier i dotterbolag

Koncernbolag	Org. nr	Säte	Antal andelar	Kapitalandel, %	Bokfört värde		Eget kapital	
					2010	2009	2010	2009
Gamla Distribution i Jordbro AB	556501-3496	Haninge	150	100	15,0	15,0	95	17
IQ-initiativet AB	556680-9892	Stockholm	10	100	0,1	0,1	0	0
AB K14 Näckströmmsgatan	556741-9238	Stockholm	10	100	0,1	0,1	36	15
Summa					15,2	15,2	131	32

Gamla Distribution i Jordbro AB, tidigare Lagena Distribution AB, bildade ett dotterbolag 2010-06-10 som avyttrades helt 2010-11-09.

Fortsättning Not 11 Transaktioner med närstående

	Moderbolaget	
	2010	2009
Ingående balans, 1 januari	15,2	15,3
Anskaffning under året	–	–
Avyttring under året	–	–0,1
Utgående balans, 31 december	15,2	15,2

Under året har Gamla Distribution i Jordbro AB, tidigare Lagena Distribution AB, bildat ett nytt dotterbolag som avyttrades 2010-11-09.

Moderbolaget har erlagt kapitalinsats med 1 000 SEK i nedanstående kommanditbolag:

Bolag	Organisationsnummer	Säte
Fastighetsbolaget Näckströmsgatan i Stockholm KB	969674-9690	Stockholm
Fastighetsbolaget Armaturvägen i Haninge KB	969674-9424	Stockholm

Not 12 Materiella anläggningstillgångar

	Koncernen							
	Byggnader och mark		Inventarier och installationer		Pågående nyanläggningar		Totalt	
	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009
Materiella anläggningstillgångar								
Ingående anskaffningsvärden, 1 januari	327	316	1 849	1 691	57	199	2 233	2 206
Ingående anskaffningsvärde i sålt bolag	–	–	104	–	–	–	104	–
Nyanskaffningar	1	11	21	21	215	205	237	237
Nyanskaffningar i sålt bolag	–	–	1	–	–	–	1	–
Avyttringar och utrangeringar	–	–	–50	–106	–	–	–50	–106
Avyttringar och utrangeringar i sålt bolag	–	–	–94	–	–	–	–94	–
Nedskrivningar i sålt bolag	–	–	–10	–	–	–	–10	–
Omklassificeringar	–	–	157	347	–157	–347	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden, 31 december	328	327	1 978	1 953	115	57	2 421	2 337
Ingående avskrivningar, 1 januari	–139	–129	–971	–963	–	–	–1 110	–1 092
Ingående avskrivningar i sålt bolag	–	–	–86	–	–	–	–86	–
Avyttringar	–	–	46	101	–	–	46	101
Avyttringar i sålt bolag	–	–	81	–	–	–	81	–
Årets avskrivningar	–9	–10	–213	–195	–	–	–222	–205
Årets avskrivningar i sålt bolag	–	–	–4	–	–	–	–4	–
Nedskrivningar i sålt bolag	–	–	9	–	–	–	9	–
Utgående ackumulerade avskrivningar, 31 december	–148	–139	–1 138	–1 057	–	–	–1 286	–1 196
Redovisat värde, 31 december	180	188	840	896	115	57	1 135	1 141
Taxeringsvärden fastigheter	321	321					321	321
varav byggnader	222	222					222	222

Koncernens byggnader och mark innehas för den egna verksamheten och utgör därför rörelsefastigheter. Posten inventarier och installationer innehåller till största delen investering i butiksbyggnader.

Upplysningar om sålt bolag avser Lagena Distribution.

Fortsättning Not 12 Materiella anläggningstillgångar

	Moderbolaget							
	Byggnader och mark		Inventarier och installationer		Pågående nyanläggningar		Totalt	
	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009
Materiella anläggningstillgångar								
Ingående anskaffningsvärden, 1 januari	66	58	1 844	1 577	57	199	1 967	1 834
Nyanskaffningar	0	8	21	19	215	205	236	232
Avyttringar och utrangeringar	–	–	–50	–99	–	–	–50	–99
Omklassificeringar	–	–	157	347	–157	–347	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden, 31 december	66	66	1 972	1 844	115	57	2 153	1 967
Ingående avskrivningar, 1 januari	–23	–21	–965	–873	–	–	–988	–894
Avyttringar och utrangeringar	–	–	46	95	–	–	46	95
Årets avskrivningar	–2	–2	–213	–187	–	–	–215	–189
Utgående ackumulerade avskrivningar, 31 december	–25	–23	–1 132	–965	–	–	–1 157	–988
Redovisat värde, 31 december	41	43	840	879	115	57	996	979
Taxeringsvärden fastigheter	18	18						18
varav byggnader	15	15						15

Not 13 Immateriella tillgångar

	Koncernen		Moderbolaget	
	2010	2009	2010	2009
Balanserade utgifter				
Ingående anskaffningsvärden, 1 januari	301	247	281	231
Anskaffningsvärde i sålt bolag	–20	–	–	–
Nyanskaffningar	49	54	48	50
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden, 31 december	330	301	329	281
Ingående avskrivningar, 1 januari	–173	–139	–160	–130
Avskrivningar i sålt bolag	13	–	–	–
Årets avskrivningar	–23	–34	–22	–30
Utgående ackumulerade avskrivningar, 31 december	–183	–173	–182	–160
Ingående nedskrivningar, 1 januari	–	–	–	–
Årets nedskrivningar	–16	–	–16	–
Utgående ackumulerade nedskrivningar, 31 december	–16	–	–16	–
Redovisat värde, 31 december	131	128	131	121
Kvarstående genomsnittlig avskrivningstid	4,2 år	3,1 år	4,2 år	2,2 år

Balanserade utgifter består främst av systemstöd till depålager, e-service samt beslutstödssystem. Fastställande av eventuellt nedskrivningsbehov av immateriella tillgångar har gjorts enligt IAS 36 varvid beräknat återvinningsvärde har jämförts med bokfört värde för respektive tillgång. Av årets nedskrivningar är 14 MSEK hänförliga till

investeringar under 2009 i diverse IT-projekt som efter färdigställande inte visat sig medföra väsentliga ekonomiska fördelar. Utgifter under 2010 för dessa projekt har kostnadsförts. Resterande 2 MSEK avser kostnad för teknisk utveckling som inte kommer att produktionsättas. Nedskrivningarna redovisas under rubriken Försäljningskostnader.

Not 14 Pensioner

Koncernen

Koncernen har förmånsbestämda pensionsplaner, vilket innebär att koncernen har en förpliktelse att lämna överenskomna ersättningar till nuvarande och tidigare anställda samt att koncernen i allt väsentligt bär den aktuariella risken och investeringsrisken. De förmånsbestämda pensionsplanerna tryggas främst genom avsättningar till en pensionsstiftelse men också genom avsättning i balansräkningen och till en mindre del genom försäkringspremier.

I koncernen finns även avgiftsbestämda pensionsplaner där koncernens förpliktelse är begränsad till det belopp koncernen har accepterat att bidra med, vilket medför att den anställde bär den aktuariella risken och investeringsrisken. Avgifterna till avgiftsbestämda pensionsplaner redovisas som en kostnad under den period den anställde tjänstgör i företaget. För mer detaljerad information se Not 1 Redovisningsprinciper – Ersättningar till anställda och Not 6 Medarbetare.

De belopp som redovisas i resultaträkningen är följande:	2010	2009
Kostnad för pensioner intjänade under året	56	55
Räntekostnad	58	50
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	-66	-57
Aktuariell förlust som redovisats under året	29	33
Kostnad avseende tjänstgöring under tidigare perioder	-	-
Effekter av reduceringar och regleringar	-	-
Summa kostnad för förmånsbestämda planer	77	81
Kostnad för avgiftsbestämda planer	16	12
Särskild löneskatt	23	23
Summa pensionskostnad	116	116

De belopp som redovisas i balansräkningen har beräknats enligt följande:	2010	2009
Verkligt värde på förvaltningstillgångar	1 657	1 608
Nuvärde av förmånsbestämda förpliktelser	-1 540	-1 508
Överskott (+)/underskott (-) på förpliktelsen	117	100
Oredovisade aktuariella vinster(-)/förluster(+)	440	479
Särskild löneskatt	136	141
Nettobelopp i balansräkningen, 31 december	693	720

De viktigaste aktuariella antagandena som använts är följande:	2010	2009
Genomsnittlig diskonteringsränta, %	3,70	3,73
Förväntad avkastning, %	4,26	3,99
Långsiktigt löneökningssantagande, %	3,28	3,15
Långsiktigt inflationsantagande, %	2,28	2,15
Ökning av inkomstbasbelopp, %	3,28	3,15
Uppräkning av pensioner, %	2,28	2,15
Personalomsättning, %	5	5
Genomsnittlig återstående tjänstgöringstid	11 år	11 år

Diskonteringsräntan har baserats på marknadens förväntningar på bokslutsdagen på svenska statsobligationer med samma löptid som pensionsskulderna.

Förväntad avkastning baserar sig på Systembolagets bedömning av trolig avkastning på stiftelsens tillgångar. Löneökningssantagandet motsvarar ökningen av inkomstbasbeloppet. Det innebär att Systembolaget förväntas få samma löneökning som samhället i helhet. Det långsiktiga inflationsantagandet utgår från marknadens implicita

förväntningar som kan utläsas som skillnaden mellan nominella och reala obligationer på bokslutsdagen. Antagandet är något högre än Riksbankens inflationsmål som är 2 procent.

Personalomsättningen bygger på dels historiska fakta, dels på förväntad framtida personalomsättning.

Fortsättning Not 14 Pensioner

Pensionsstiftelsens tillgångar omfattar huvudsakligen realränteobligationer och aktierelaterade instrument med följande marknadsvärden på balansdagen:

	2010	Andel, %	2009	Andel, %
Räntebärande placeringar	1 199	73	1 197	75
Aktieindexobligationer	297	18	292	18
Fastighetsfonder	130	8	105	7
Övrigt	24	1	7	0
Summa förvaltningstillgångar	1 650	100	1 601	100

Dessutom tryggs ett mindre åtagande genom en företagsägd kapitalförsäkring på 7 (7) MSEK.

Redovisningsprincip för aktuariella vinster och förluster

Förändringar som beror på ändrade antaganden för att beräkna nuvärdet av pensionsåtagandet förs för varje respektive räkenskapsår till den så kallade korridoren, vilken definieras som tio procent av det största av pensionsförpliktelsen och förvaltningstillgångarna. Om de ackumulerade förändringarna överstiger korridoren amorteras

beloppet över de anställdas beräknade återstående anställningstid (11 år). Den faktiska avkastningen blev något lägre än förväntat på grund av ökande kreditrisker och inflation samt något lägre aktiemarknadsavkastning. Under 2011 kommer en amortering av den aktuariella förlusten på 25 (29) MSEK att redovisas som en kostnad.

Specifikation förändring i förmånsbaserat pensionsåtagande:	2010	2009
Nuvärde av förpliktelsen vid årets ingång	-1 508	-1 435
Kostnad för nyintjänande	-56	-55
Räntekostnad	-58	-50
Utbetalda förmåner	55	53
Kostnad avseende tjänstgöring under tidigare perioder	-	-
Reduceringar och regleringar	-	-
Aktuariella vinster (+)/förluster (-)	27	-21
Nuvärde av förpliktelse, 31 december	-1 540	-1 508

Utbetalningarna under 2011 bedöms uppgå till ungefär samma belopp som under 2010.

Specifikation förändring av förvaltningstillgångar:	2010	2009
Förvaltningstillgångar vid årets ingång	1 608	1 540
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	66	58
Inbetalning till pensionsstiftelse	-	-
Gottgörelse	-	-
Aktuariella vinster (+)/förluster (-)	-17	10
Nuvärde av förvaltningstillgångar, 31 december	1 657	1 608

Den faktiska avkastningen på förvaltningstillgångarna uppgår till 49 (67) MSEK.

Aktuariella vinster/förluster	2010	2009
Akkumulerat vid årets ingång	479	501
Resultat på pensionsförpliktelser	-27	21
Resultat på förvaltningstillgångarna	17	-10
	469	512
Årets amortering	-29	-33
Aktuariell förlust, 31 december	440	479

Flerårsöversikt	2010	2009	2008	2007	2006
Nuvärde av förmånsbestämda förpliktelser	-1 540	-1 508	-1 435	-1 278	-1 236
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde	1 657	1 608	1 540	1 613	1 530
Överskott (+)/underskott (-) på förpliktelsen	117	100	105	335	294
Erfarenhetsbaserade justeringar i förvaltningsskulderna	6	62	34	12	26
Erfarenhetsbaserade justeringar i förvaltningstillgångarna	-17	9	-248	-107	1

Fortsättning Not 14 Pensioner

Moderbolaget

Vid beräkning av moderbolagets pensionsåtaganden tillämpas Trygghandelagen och Finansinspektionens föreskrifter. För mer detaljerad

information se under Not 1 Redovisningsprinciper – Ersättningar till anställda och Not 6 Medarbetare.

	2010	2009
Pensionering i egen regi:		
Kostnad för intjänade pensioner och räntekostnader	131	189
Avkastning på särskilt avskiljbara tillgångar	-49	-68
Kostnad för pensionering i egen regi	82	121
Försäkringspremier	15	13
Särskild löneskatt på pensionskostnader	16	16
Årets pensionskostnad	113	150
Förändring av överskott i särskilt avskiljda tillgångar	-31	-68
Redovisad nettokostnad avseende pensioner	82	82

Inga insättningar till Systembolagets Pensionsstiftelse har skett under året.

	2010	2009
Kapitalvärde av pensionsförpliktelse vid årets ingång	-1 557	-1 421
Kostnad för intjänade pensioner och räntekostnader	-131	-189
Utbetalning av pensioner	55	53
Kapitalvärde av pensionsförpliktelse, 31 december	-1 633	-1 557
Kapitalvärde tryggt i pensionsstiftelse vid årets ingång	-1 483	-1 421
Årets förändring	-80	-62
Kapitalvärde tryggt i pensionsstiftelse, 31 december	-1 563	-1 483
Nettobelopp i balansräkningen (förpliktelse (-)/tillgång (+))	-70	-74
Kapitalvärde av pensionsförpliktelse, 31 december	-1 633	-1 557

	2010	2009
Förpliktelse i balansräkningen:		
Kapitalvärdet av pensionsförpliktelse	-1 633	-1 557
Verkligt värde på särskilt avskiljda tillgångar	1 657	1 608
Överskott i särskilt avskiljda tillgångar	-94	-125
Nettobelopp i balansräkningen, 31 december	-70	-74

Beloppet på 70 (74) MSEK avser ett antastbart åtagande som inte är tryggt och redovisas som en långfristig avsättning i moderbolagets balansräkning.

	2010	2009
Särskilt avskiljbara tillgångar:		
Verkligt värde av tillgångar vid årets ingång	1 608	1 540
Avkastning på särskilt avskiljda tillgångar	49	68
Verkligt värde av tillgångar, 31 december	1 657	1 608

För upplysning om verkligt värde för särskilt avskiljda tillgångar på huvudkategorier hänvisas till koncernens uppställning ovan.

	2010	2009
Väsentliga aktuariella antaganden, %		
Ränta före skatt fram till pension	3,6	3,5
Ränta efter skatt fram till pension	3,1	3,0
Ränta före skatt efter pension	1,4	1,8
Ränta efter skatt efter pension	0,9	1,3

Beräkningen av pensionsåtagandet utgår från den löne- och pensionsnivå som råder på balansdagen.

Fortsättning Not 14 Pensioner

För trygghandlet av pensionsåtaganden har Systembolaget AB avsatt medel till Systembolagets Pensionsstiftelse, vars uteslutande ändamål är att trygga utfästelse om pension till anställda och före detta anställda i Systembolaget AB. Stiftelsen har i sin placeringsverksamhet att sträva efter att säkerställa en god avkastning samt att balansera den risk som värdeutvecklingen av den tryggade pensionsskulden innebär.

Storleken på Systembolagets pensionsskuld förändras med utgångspunkt i bland annat inflations- och reallöneutvecklingen i Sverige. Placeringsverksamheten skall således i huvudsak vara exponerad mot värden i svenska kronor och verksamhet i Sverige. Mot bakgrund av detta har stiftelsens styrelse lagt fast en placeringsinriktning som innebär att en väsentlig del av kapitalet placeras i långfristiga realränteobligationer emitterade av svenska staten eller av annan högvärdig emittent.

Därutöver placeras betydande belopp i aktiemarknaden genom aktieindexobligationer. Aktieindexobligationer ger en exponering mot ett världsindex bestående av de största aktiemarknaderna i världen samtidigt som valutarisken är eliminerad. Aktieindexobligationerna ger också ett gott kursfallsskydd. Dessutom sker placeringar i fastighetsfonder och vissa andra instrument.

I syfte att säkerställa maximal följsamhet mellan det tryggade åtagandet och tillgångarna matchas durationen i stiftelsens realräntetillgångar mot durationen i det tryggade åtagandet. Per 2010-12-31 var avvikelsen $-1,7$ ($-1,2$) år. Konsolideringen vid samma tidpunkt var 105 (108) procent, det vill säga stiftelsens tillgångar översteg det av SPV beräknade tryggade åtagandet med 5 procent.

Not 15 Finansiella instrument

Finansiell riskhantering

Koncernen utsätts genom sin verksamhet för finansiella risker på placeringar i räntebärande tillgångar så som marknadsrisk, kreditrisk likviditetsrisk och kassaflödesrisk. Koncernens övergripande finanspolicy, vilken fastställts av styrelsen, syftar till att begränsa de finansiella riskernas ogynnsamma effekter på koncernens finansiella resultat och ställning.

Valutarisk

Inköp och försäljning sker i allt väsentligt i svenska kronor varför valutaexponeringen är begränsad.

Ränterisk

Koncernens exponering för ränterisk är i allt väsentligt förknippad med pensionstillgången samt till räntebärande tillgångar. Då räntesatsen i denna beräkning följer svenska statliga ränteobligationer bedöms inte ränterisken som väsentlig. Pensionsstiftelsen eftersträvar en placering av förvaltningstillgångarna som balanserar den risk som värdeutvecklingen av pensionsskulden ändå innebär. En viss exponering för ränterisk är förknippad med placeringar i räntebärande tillgångar.

För att styra ränterisken sätts en målduration, samt ett tillåtet intervall där det är tillåtet att fluktuera runt måldurationen. Denna är 2,5 år för placeringsportföljen. Tillåtet intervall för portföljen är ± 2 år och maximal löptid på enskild tillgång tillåts vara 5 år.

Kreditrisk

Huvuddelen av koncernens försäljning sker kontant eller mot kreditkort varför kreditrisken i form av risk för att motparten inte kommer att fullgöra sina åtaganden inte är väsentlig. Den finansiella kreditrisken som uppkommer i placeringsportföljen begränsas genom krav på officiell rating på nya placeringar samt genom limiter per emittent och klass av låntagare.

Placeringsformer är tillåtna inom följande kategorier:

- Räntebärande värdepapper emitterade av svenska staten, kommuner eller landsting.
- Räntebärande värdepapper emitterade av svenska statsägda bolag där staten har en ägarandel om minst 50 procent.
- Räntebärande värdepapper emitterade av banker, andra företag eller institutioner med lägsta rating Standard & Poor BBB/A-2 eller Moody's Baa2/P-2.

Likviditetsrisk

Koncernen har en god likviditet och inga räntebärande skulder. Likviditetsrisken bedöms vara låg.

Beviljad checkräkningskredit uppgår till 300 MSEK och den är på balansdagen outnyttjad.

Fortsättning Not 15 Finansiella instrument

Förfallostruktur för ränterisk

Förfallotidpunkt	Obligationer		Koncernen Floating Rate Note		Totalt	
	2010	2009	2010	2009	2010	2009
Inom ett år	336	42	90	–	426	42
Senare än ett år men inom två år	158	400	212	49	370	449
Senare än två år men inom tre år	140	161	–	252	140	413
Senare än tre år men inom fyra år	53	142	39	–	92	142
Senare än fyra år men inom fem år	49	53	–	–	49	53
Om fem år eller mer	–	–	–	–	–	–
Summa	736	798	341	301	1 077	1 099
Effektiv ränta, %	4,43	4,37	2,46	1,18	3,81	3,50

Resultatpåverkan

Känslighetsanalys för placeringar i räntebärande tillgångar	Förändring	2010	2009
Höjning av marknadsräntan	1 %-enhet	–11	–16
Sänkning av marknadsräntan	1 %-enhet	11	16

Känslighetsanalysen baseras på bedömningar avseende de marknadsrisker som koncernen är exponerad för per balansdagen.

Andra långfristiga fordringar	Koncernen		Moderbolaget	
	2010	2009	2010	2009
Ingående värde, 1 januari	6	6	12	12
Tillkommande fordran	–	–	0	1
Återlagd kortfristig fordran	0	0	0	0
Överfört till kortfristig fordran	0	0	0	0
Årets reglerade fordringar	–1	0	0	–1
Utgående värde, 31 december	5	6	12	12
Varav andel som förfaller till betalning senare än fem år	4	4	10	9
Som säkerhet för fordringarna har erhållits antingen borgen, pantbrev eller bankgaranti med totalt	17	19	23	25

Kundfordringar och upplupna intäkter	Koncernen	
	2010	2009
Kundfordringar	8	58
Summa	8	58

Moderbolagets förutbetalda kostnader och upplupna intäkter redovisas i not 24 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter.

Leverantörsskulder och upplupna kostnader	Koncernen	
	2010	2009
Leverantörsskulder	3 210	3 079
Semesterlöneskuld	77	83
Löneskuld	25	28
Sociala avgifter	31	34
Upplupna driftskostnader	36	36
Summa	3 379	3 260

Moderbolagets upplupna kostnader och förutbetalda intäkter redovisas i not 25 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter.

Fortsättning Not 15 Finansiella instrument

Finansiella instrument, koncernen

Redovisade värden på finansiella tillgångar och likvida medel överensstämmer med verkligt värde. För kundfordringar, leverantörsskulder,

övriga kortfristiga fordringar och skulder som värderas till anskaffningsvärde är löptiden kort och därför överensstämmer i stort sett verkligt värde med redovisat värde.

	2010	2009
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen		
– Räntebärande värdepapper*	1 077	1 099
Lånefordringar och kundfordringar	13	64
Likvida medel – kassa, bank och likvida placeringar	1 750	1 762
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde		
– Leverantörsskulder och upplupna kostnader	3 379	3 260
Summa	6 219	6 185

* Verkligt värde bestämt enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument vilket motsvarar den så kallade nivå 1 enligt IFRS 7.

Likviditetsrisk

Löptidsanalys	Koncernen				Summa
	Inom 1 mån	1–3 mån	3–12 mån	1–5 år	
Leverantörsskulder	3 207	3	–	–	3 210

Not 16 Varulager

Varuslag	Koncernen		Moderbolaget	
	2010	2009	2010	2009
Handelsvaror	964	881	964	880
Summa	964	881	964	880

Hela varulagret är värderat till anskaffningsvärde.

Not 17 Förutbetalda kostnader och förutbetalda intäkter

Förutbetalda kostnader	Koncernen	
	2010	2009
Förutbetalda hyror	74	72
Övriga förutbetalda kostnader	17	13
Summa	91	85

Förutbetalda hyror avser av koncernen i förskott erlagda hyror för förhyring av lokaler hos externa hyresvärdar.

Förutbetalda intäkter	Koncernen	
	2010	2009
Förutbetalda hyror	0	1
Övriga förutbetalda intäkter	1	0
Summa	1	1

Förutbetalda hyror avser av koncernen i förskott erhållna hyror för förhyring av lokaler av externa hyresgäster.

Not 18 Eget kapital

Systembolagets bolagsordning anger att aktiekapitalet skall uppgå till lägst 125 MSEK och högst 500 MSEK. Detta är nu fördelat på 360 000 aktier med ett kvotvärde på 1 000 SEK. Eget kapital i moderbolaget består av aktiekapital, reservfond och intjänade vinstmedel, inklusive årets resultat.

Inga valutakursdifferenser eller skatter har redovisats direkt mot eget kapital.

Statens ägardirektiv innebär bland annat att vinstmaximering inte ska eftersträvas, men verksamheten skall bedrivas ekonomiskt effektivt.

När handelsmarginalen fastställs skall bolaget beakta att kostnaderna täcks och att staten får avkastning i enlighet med ägarnas avkastningskrav. Avkastningen på det egna kapitalet ska på lång sikt motsvara den tioåriga obligationsräntan (genomsnittlig ränta under räkenskapsåret) med ett tillägg av fyra procentenheter.

Om avkastningen varaktigt överstiger avkastningsmålet ska detta på sikt komma kunderna till godo genom att handelsmarginalen justeras nedåt. Soliditeten i Systembolaget bör uppgå till minst 35 procent.

Not 19 Avsättningar

Långfristiga avsättningar	Moderbolaget	
	2010	2009
Ingående balans, 1 januari	74	72
Årets avsättningar	-2	4
Avsättningar som tagits i anspråk	-2	-2
Utgående balans, 31 december	70	74

Långfristig avsättning i moderbolaget avser avsättningar för pensionskund för antastbara delar som inte tryggats i stiftelse. Den elimineras i koncernen och återfinns istället som en del i värdet av "Pensionstillgång".

Kortfristiga avsättningar	Koncernen		Moderbolaget	
	2010	2009	2010	2009
Ingående balans, 1 januari	9	9	9	9
Årets avsättningar	-	-	-	-
Avsättningar som tagits i anspråk	-8	-	-8	-
Återförda avsättningar	-1	-	-1	-
Utgående balans, 31 december	-	9	-	9

Not 20 Ställda panter

För pensionsåtaganden	Koncernen		Moderbolaget	
	2010	2009	2010	2009
Långfristiga fordringar	-	-	7	6
Summa	-	-	7	6

Not 21 Eventualförpliktelser/ansvarsförbindelser

För koncernbolag	Koncernen		Moderbolaget	
	2010	2009	2010	2009
För koncernbolag	2	1	41	8
För personallån	0	0	0	0
Övrigt	-	2	-	1
Summa	2	3	41	9

Systembolaget har blivit stämt av två leverantörer.

Not 22 Kassaflödesanalys

	Koncernen		Moderbolaget	
	2010	2009	2010	2009
Likvida medel				
Kassa, bank och likvida placeringar	1 750	1 762	1 750	1 762
Summa	1 750	1 762	1 750	1 762
Räntor				
Erhållen ränta	40	56	43	61
Betald ränta	0	0	-1	0
Summa	40	56	42	61

Räntorna hänför sig till den löpande verksamheten.

Not 23 Såld verksamhet

	Koncernen	
	2010	2009
Avyttring av dotterbolag		
Immateriella anläggningstillgångar	7	-
Materiella anläggningstillgångar	6	-
Varulager	2	-
Rörelsefordringar	50	-
Avsättningar	0	-
Rörelseskulder	-52	-
Nettotillgångar	13	-
Försäljningspris	65	-
Erhållen köpeskilling	65	-
Likvida medel i såld verksamhet	0	-
Påverkan på koncernens likvida medel	65	-

Den 9 november 2010 avyttrades samtliga aktier i Lagena Distribution AB till JF Hillebrand.

Not 24 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	Moderbolaget	
	2010	2009
Förutbetalda hyror	74	71
Övriga förutbetalda kostnader	17	11
Upplupna intäkter	-	-
Summa	91	82

Not 25 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	Moderbolaget	
	2010	2009
Semesterlöneskuld	77	79
Löneskuld	25	27
Sociala avgifter	31	32
Övriga upplupna kostnader	33	25
Förutbetalda intäkter	0	1
Summa	166	164

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel, kronor 1 036 710 826, disponeras enligt följande:

Utdelning (839 kr per aktie)	302 040 000
Balanseras i ny räkning	734 670 826
Summa	1 036 710 826

Utdelningen föreslås att utbetalas den 1 april 2011.

Styrelsen anser att den föreslagna vinstutdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som ställs i aktiebolagslagen 17:3 andra och tredje styckena samt med hänsyn till de krav som verksamhetens art, omfattning och risker ställer på storleken av det egna kapitalet i moder-

bolaget och koncernen. Vinstutdelningen anses även försvarlig utifrån moderbolagets och koncernens konsolideringsbehov, likviditet och ställning samt förenlig med ägarens krav och förväntningar.

Styrelsen och verkställande direktören försäkrar härmed att årsredovisningen har upprättats i enlighet med god redovisningssed och att den ger en rättvisande bild av företagets ställning och resultat. Vidare försäkras att koncernredovisningen är upprättad utifrån de internationella redovisningsstandarder IFRS som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002 av den 19 juli 2002 samt att den ger en rättvisande bild av koncernens ställning och resultat. Därtill försäkras att förvaltningsberättelsen ger en rättvisande översikt över utvecklingen av företagets och koncernens verksamhet, ställning och resultat samt beskriver väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som företaget och de företag som ingår i koncernen står inför.

Stockholm den 21 februari 2011

Cecilia Schelin Seidegård
Ordförande

Gert Karnberger
Vice ordförande

Sven Andréasson
Ordinarie ledamot

Johan Gernandt
Ordinarie ledamot

Carl B Hamilton
Ordinarie ledamot

Annika Nilsson
Ordinarie ledamot

Kerstin Wigzell
Ordinarie ledamot

Maj-Britt Eriksson
Unionen-representant

Maria Åström
Unionen-representant

Magdalena Gerger
Verkställande direktör

Revisionsberättelse avseende årsredovisningen

**Till årsstämman i Systembolaget AB,
org nr 556059-9473.**

Vi har granskat årsredovisningen, koncernredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning i Systembolaget AB för år 2010. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår i den tryckta versionen av detta dokument på sidorna 62–102. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen och för att årsredovisningslagen tillämpas vid upprättandet av årsredovisningen samt för att internationella redovisningsstandarder IFRS sådana de antagits av EU och årsredovisningslagen tillämpas vid upprättandet av koncernredovisningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen, koncernredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionsbedömning i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss om att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens och verkställande direktörens tillämpning av dem samt att bedöma de betydelsefulla uppskattningar som styrelsen och verkställande direktören

gjort när de upprättat årsredovisningen och koncernredovisningen samt att utvärdera den samlade informationen i årsredovisningen och koncernredovisningen. Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget.

Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en rättvisande bild av bolagets resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med internationella redovisningsstandarder IFRS sådana de antagits av EU och årsredovisningslagen och ger en rättvisande bild av koncernens resultat och ställning. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget samt rapporten över totalresultatet och rapporten över finansiell ställning för koncernen, disponerar vinsten i moderbolaget enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 21 februari 2011

Ernst & Young AB

Torsten Lyth
Auktoriserad revisor

Carin Rytöft Drangel
Auktoriserad revisor
förrordnad av Riksrevisionen

Granskningsrapport avseende årsredovisningen

**Till årsstämman i Systembolaget AB,
org nr 556059-9473.**

Vi har på uppdrag av riksdagsstyrelsen granskat förvaltningen och den interna kontrollen i Systembolaget AB för år 2010.

Vi har granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om verksamheten skötts på ett

ändamålsenligt och ur ekonomisk synvinkel tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig. Vår granskning har inte uppvisat förhållanden som föranleder anmärkning.

Vi har vidare granskat om bolaget, dess ledning och styrelse iakttar de riktlinjer för Systembolaget AB specifikt och för statliga bolag generellt som fastlagts av statsmakterna. Inte heller i detta avseende har vår granskning visat på förhållanden som föranleder anmärkning.

Stockholm den 21 februari 2011

Karin Nilsson

Lars U Granberg

Rolf Gunnarsson

Revisors yttrande om bolagsstyrningsrapporten

**Till årsstämman i Systembolaget AB,
org.nr 556059-9473**

Vi har granskat bolagsstyrningsrapporten för år 2010 på sidorna 52–61. Det är styrelsen som har ansvaret för bolagsstyrningsrapporten och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen. Vårt ansvar är att uttala oss om bolagsstyrningsrapporten på grundval av vår revision.

Granskningen har utförts i enlighet med RevU 16, Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet uttala oss om att bolagsstyrningsrapporten inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för informationen i bolagsstyrningsrapporten. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Vi anser att en bolagsstyrningsrapport har upprättats och att den är förenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen.

Stockholm den 21 februari 2011

Ernst & Young AB

Torsten Lyth
Auktoriserad revisor

Carin Rytöft Drangel
Auktoriserad revisor
förordnad av Riksrevisionen

Styrelsen om hållbarhetsredovisningen

Hållbarhetsredovisningen, som omfattar all hållbarhetsinformation i Systembolagets Ansvarsredovisning 2010 med tillhörande GRI-bilaga på Systembolagets webbplats (se innehållsförteckningen för

GRI på sidorna 108–109), har godkänts för utfärdande av styrelsen den 21 februari 2011.

Stockholm den 21 februari 2011

Cecilia Schelin Seidegård
Ordförande

Gert Karnberger
Vice ordförande

Sven Andréasson
Ordinarie ledamot

Johan Gernandt
Ordinarie ledamot

Carl B Hamilton
Ordinarie ledamot

Annika Nilsson
Ordinarie ledamot

Kerstin Wigzell
Ordinarie ledamot

Maj-Britt Eriksson
Unionen-representant

Maria Åström
Unionen-representant

Magdalena Gerger
Verkställande direktör

Revisors rapport över kombinerad granskning av Systembolaget AB:s hållbarhetsredovisning

Till läsarna av Systembolaget AB:s hållbarhetsredovisning

Inledning

Vi har fått i uppdrag av styrelsen i Systembolaget AB att granska innehållet i Systembolaget AB:s hållbarhetsredovisning för år 2010. Det är styrelsen och företagsledningen som har ansvaret för det löpande arbetet inom miljö, arbetsmiljö, kvalitet, socialt ansvar och hållbar utveckling samt för att upprätta och presentera hållbarhetsredovisningen i enlighet med tillämpliga kriterier. Vårt ansvar är att uttala en slutsats om hållbarhetsredovisningen grundad på vår granskning.

Granskningens inriktning och omfattning

Vi har utfört uppdraget i enlighet med RevR 6 Bestyrkande av hållbarhetsredovisning utgiven av Far. En revision syftar till att uppnå en rimlig säkerhet, för att försäkra oss om att informationen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för kvantitativ och kvalitativ information i hållbarhetsredovisningen. En översiktlig granskning är i huvudsak begränsad till förfrågningar hos bolagets personal med ansvar för hållbarhetsfrågor och analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. Den uttalade slutsatsen grundad på vår översiktliga granskning har därför inte den säkerhet som vår uttalade slutsats grundad på vår revision har. Eftersom detta är ett kombinerat uppdrag lämnar vi våra slutsatser avseende revision och översiktliga granskning i separata avsnitt.

Vårt uppdrag omfattar granskning av följande områden och syftar antingen till ett bestyrkande med rimlig säkerhet (nedan benämnt revision) eller begränsad säkerhet (nedan benämnt översiktlig granskning):

1. Vår översiktliga granskning omfattar det som framgår av GRI innehållsförteckning på sidorna 108–109 och de sidor i ansvarsredovisningen som hänvisas till i denna innehållsförteckning.
2. Vår revision har omfattat följande information:
 - a. nyckeltal för försäljning av ekologiska varor, GRI-indikator EN26,
 - b. personalutbildningstimmar, i GRI-indikator HR3,
 - c. utformning och omfattning av de rutiner som utvärderar verksamhetens påverkan på samhällen, GRI-indikator SO1
 - d. procentandel avseende risk för korruption, GRI-indikator SO2, och
 - e. Nöjd-kund-index, GRI-indikator PR5

Vårt bestyrkande omfattar inte de antaganden som använts eller huruvida det är möjligt för företaget att uppnå framtidsinriktad information (såsom mål, förväntningar och ambitioner).

Vi har inte granskat information som Systembolaget AB redovisar på sin hemsida, <http://www.systembolaget.se>

De kriterier som vår granskning baseras på är de delar av *Sustainability Reporting Guidelines, G3*, utgiven av The Global Reporting Initiative (GRI), som är tillämpliga för hållbarhetsredovisningen, samt de redovisnings- och beräkningsprinciper som företaget särskilt tagit fram och angivit. Vi anser att dessa kriterier är lämpliga för upprättandet av hållbarhetsredovisningen.

Genomförda granskningsåtgärder vid vår översiktliga granskning:

De viktigaste åtgärderna i vår översiktliga granskning har utgjorts av följande:

- a. uppdatering av vår kunskap och förståelse för Systembolaget AB:s organisation och verksamhet,
- b. bedömning av kriteriernas lämplighet och tillämpning avseende intressenternas informationsbehov
- c. bedömning av resultatet av företagets intressentdialog,
- d. intervjuer med ansvariga chefer, på koncernnivå, dotterbolagsnivå och på utvalda enheter i syfte att bedöma om den kvalitativa och kvantitativa informationen i hållbarhetsredovisningen är fullständig, riktig och tillräcklig,
- e. tagit del av interna och externa dokument för att bedöma om den rapporterade informationen är fullständig, riktig och tillräcklig,
- f. utvärdering av design för de system och processer som använts för att inhämta, hantera och validera hållbarhetsinformation,
- g. utvärdering av den modell som använts för att beräkna koldioxidutsläpp,
- h. analytisk granskning av rapporterad information,
- i. avstämning av finansiell information mot företagets årsredovisning för år 2010,
- j. bedömning av företagets uttalade tillämpningsnivå avseende GRI:s riktlinjer,
- k. övervägande av helhetsintrycket av hållbarhetsredovisningen, samt dess format, därvid övervägande av informationens inbördes överensstämmelse med tillämpade kriterier, och
- l. avstämning av den granskade informationen mot hållbarhetsinformationen i företagets årsredovisning för 2010.

Genomförda granskningsåtgärder vid vår revision:

Vår revision har omfattat följande granskningsåtgärder:

- a. granskning av design och funktion av relevanta interna kontroller hos de system och processer som används för att inhämta, hantera och validera information avseende de utvalda indikatorerna under den period som redovisningen omfattar,
- b. avstämning av redovisad information mot interna och externa källdokument och genomförande av detaljtester av utvalda indikatorer, EN26, HR3, SO1, SO2 och PR5 i hållbarhetsredovisningen, och
- c. avstämning av finansiella nyckeltal på sidorna 68–101 mot Systembolaget AB:s årsredovisning för 2010.

Vi anser att de bevis som vi skaffat under vår granskning är tillräckliga och ändamålsenliga i syfte att ge oss grund för våra slutsatser nedan.

Slutsatser**Vår slutsats baserad på vår översiktliga granskning**

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att informationen i hållbarhetsredovisningen som omfattas av vår översiktliga granskning inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med de ovan angivna kriterierna.

Vår slutsats baserad på vår revision

Grundat på vår revision anser vi att den information i hållbarhetsredovisningen som omfattas av vårt uppdrag, i allt väsentligt har upprättats i enlighet med de ovan angivna kriterierna.

Stockholm den 21 februari 2011

Ernst & Young AB

Göran Tyréus
Auktoriserad revisor

Torsten Lyth
Auktoriserad revisor

Innehållsförteckning för GRI

Systembolaget rapporterar enligt Global Reporting Initiatives (GRI) riktlinjer enligt nivå B vilket har verifierats av Ernst & Young AB. Rapporten för verksamhetsåret 2010 omfattar moderbolaget Systembolaget AB samt de helägda dotterbolagen IQ-initiativet AB och AB K14 Näckströmsgatan och utgör de verksamheter där Systembolaget utövar kontroll över finansiella och operativa policier. Grundprincipen är att alla dessa enheter representeras i varje indikator. Eventuella avvikelser och kommentarer till GRI-indikatorerna redovisas i GRI-bilagan till Ansvarsredovisning 2010 på systembolaget.se.

Innehållsförteckningen innehåller samtliga kärnindikatorer samt de tilläggindikatorer som Systembolaget bedömt vara relevanta för sin verksamhet med utgångspunkt i företagets viktigaste hållbarhetsfrågor. I tabellen nedan framgår var indikatorerna återfinns, i Ansvarsredovisningen 2010 (om inget annat anges) eller i GRI-bilagan (B) på Systembolagets webbplats.

H = Helt redovisad **D** = Delvis redovisad **E** = Ej redovisad

PROFIL

1	Strategi och analys		Sida
1.1	Kommentar från VD	H	2–3
1.2	Beskrivning av påverkan, risker och möjligheter	H	8–11
2	Organisationsprofil		
2.1	Organisationens namn	H	63
2.2	Huvudsakliga varumärken, produkter och tjänster	H	63
2.3	Organisationsstruktur	H	50
2.4	Huvudkontorets lokalisering	H	78
2.5	Länder där organisationen är verksam	H	63
2.6	Ägarstruktur och företagsform	H	78
2.7	Marknader	H	20–23
2.8	Bolagets storlek	H	1, 50, 63–64, 70–71
2.9	Väsentliga förändringar under redovisningsperioden	H	B3
2.10	Erhållna utmärkelser under redovisningsperioden	H	31
3	Information om redovisningen		
Redovisningsprofil			
3.1	Redovisningsperiod	H	B3
3.2	Datum för publicering av den senaste redovisningen	H	B2
3.3	Redovisningscykel	H	B3
3.4	Kontaktperson för redovisningen	H	Omslagets insida
Redovisningens omfattning och avgränsningar			
3.5	Process för att definiera redovisningens innehåll.	H	B3
3.6	Redovisningens avgränsningar	H	B3
3.7	Begränsningar av omfattningen eller avgränsningen	H	B3
3.8	Redovisningsprinciper för samägda bolag, dotterbolag, osv.	H	B3
3.9	Mätmetoder och beräkningsunderlag	H	B3
3.10	Förklaring till förändringar av information från tidigare rapporter	H	B3
3.11	Väsentliga förändringar i omfattning, avgränsning eller mätmetoder jämfört med tidigare års redovisningar	H	B3
Innehållsförteckning enligt GRI			
3.12	Innehållsförteckning som visar var i redovisningen standardupplysningarna finns	H	108–109
Bestyrkande			
3.13	Policy och praxis för extern granskning	H	59, 104, 106–107
4	Styrning, åtaganden och intressentrelationer		
Styrning			
4.1	Styrningsstruktur	H	52, 53
4.2	Styrelseordförandens roll	H	55

4.3	Oberoende eller icke-verkställande styrelseledamöter	H	48–49, 52
4.4	Aktieägarnas och medarbetarnas möjligheter att lämna förslag etc till styrelsen	H	B7
4.5	Ersättning till ledande befattningshavare	H	56, 58
4.6	Undvikande av intressekonflikter i styrelsen	H	B7
4.7	Process för krav på styrelseledamöternas kvalifikationer	H	54, 57
4.8	Mission, värderingar, uppförandekod etc	H	8–11
4.9	Styrelsens övervakning av hållbarhetsarbetet	H	56, 61
4.10	Utvärdering av styrelsearbetet	H	57
Åtaganden beträffande externa initiativ			
4.11	Försiktighetsprincipens tillämpning	H	79
4.12	Externa stadgar, principer och initiativ	H	36
4.13	Medlemskap i organisationer	H	10, 36
Kommunikation med intressenter			
4.14	Intressentgrupper.	H	12–13, B5
4.15	Identifiering och urval av intressenter	H	B5
4.16	Tillvägångssätt vid kommunikation med intressenter	H	12–13, B5
4.17	Viktiga frågor som framkommit vid kommunikation med intressenter	H	12–13

INDIKATORER

5	Ekonomiska indikatorer		
Upplysning om hållbarhetsstyrning			44, 46, 47, B8
Ekonomiska resultat			
EC1.	Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde	H	16, B8
EC2.	Finansiell påverkan, samt risker och möjligheter, hänförliga till klimatförändringen.	E	
EC3.	Omfattningen av organisationens förmånsbestämda åtaganden.	H	81, 87, 94
EC4.	Väsentligt finansiellt stöd från det allmänna.	E	
Marknadsnärvaro			
EC5.	Ingångslöner i förhållande till minimilöner på viktiga verksamhetsorter	E	
EC6.	Policy och praxis, samt andelen utgifter som går till lokala leverantörer	E	
EC7.	Rutiner för lokalanställning av personal och ledande befattningshavare.	E	
Indirekt ekonomisk påverkan			
EC8.	Investeringar i infrastruktur och tjänster för allmänhetens nytta	E	
EC9.	Beskrivning av betydande indirekta ekonomiska effekter, inklusive effekternas omfattning.	D	B8
6	Miljöindikatorer		
Upplysning om hållbarhetsstyrning			26–27, 42, B8
Material			
EN1.	Materialanvändning i vikt eller volym.	E	
EN2.	Återvunnet material i procent av materialanvändning.	E	

Energi			
EN3.	Direkt energianvändning per primär energikälla.	E	
EN4.	Indirekt energianvändning per primär energikälla.	E	
EN5.	Energibesparingar genom sparande och effektivitetsförbättringar.	H	27
Vatten			
EN8.	Total vattenanvändning per källa.	E	
Biologisk mångfald			
EN11.	Läge och storlek av nyttjad mark, i eller intill skyddade områden eller områden med högt biologiskt mångfaldsvärde.	E	
EN12.	Väsentlig påverkan på den biologiska mångfalden i skyddade områden, eller områden med hög biodiversitet.	E	
Utsläpp till luft och vatten samt avfall			
EN16.	Totala direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser, i vikt.	E	
EN17.	Andra relevanta indirekta utsläpp av växthusgaser, i vikt.	D	27, 43, B9
EN18.	Initiativ för att minska utsläpp av växthusgaser, samt uppnådd minskning.	H	42
EN22.	Total avfallsvikt, per typ och hanteringsmetod.	H	26, 27
EN23.	Totalt antal samt volym av väsentligt spill.	E	
Produkter och tjänster			
EN26.	Åtgärder för att minska miljöpåverkan från produkter och tjänster, samt resultat härav.	H	26, 27
EN27.	Procent av sålda produkter och deras förpackningar som återinsamlas, per kategori.	E	
Efterlevnad			
EN28.	Summan av betydande böter, och antalet icke-monetära sanktioner pga brott mot miljölagstiftning och bestämmelser.	E	
7 Sociala indikatorer			
Anställningsförhållanden och arbetsvillkor			
Upplysning om hållbarhetsstyrning			28–35
LA1.	Total personalstyrka, uppdelad på anställningsform och region.	H	28
LA2.	Totalt antal anställda och personalomsättning, per åldersgrupp, kön och region.	H	29
LA4.	Andel av personalstyrkan som omfattas av kollektivavtal.	H	29
LA5.	Minsta varseltid angående förändringar i verksamheten, och huruvida detta är specificerat i kollektivavtal.	E	
LA7.	Omfattningen av skador, arbetsrelaterade sjukdomar, förlorade arbetsdagar, frånvaro samt totala antalet arbetsrelaterade dödsolyckor per region.	D	32
LA8.	Utbildning, rådgivning, förebyggande åtgärder och riskhanteringsprogram för att bistå de anställda och deras familjer eller samhällsmedlemmar beträffande allvarliga sjukdomar.	E	
LA10.	Genomsnittligt antal utbildningstimmar per anställd och år, fördelat på personalkategorier.	E	
LA11.	Program för vidareutbildning för att stödja fortsatt anställningsbarhet samt bistå anställda vid anställningens slut.	H	30, 35
LA12.	Andel anställda som får regelbunden utvärdering och uppföljning av sin prestation och karriärutveckling.	H	30
LA13.	Sammansättning av styrelse och ledning samt uppdelning av andra anställda efter kön, åldersgrupp, minoritetsgrupptillhörighet och andra mångfaldsindikatorer.	H	51, B12
LA14.	Löneskillnad i procent mellan män och kvinnor per anställningskategori.	D	B12

Mänskliga rättigheter			
Upplysning om hållbarhetsstyrning			8–11, 36
HR1.	Andel och antal investeringsbeslut som inkluderar krav gällande mänskliga rättigheter, eller som har granskats utifrån mänskliga rättigheter.	E	
HR2.	Andel av betydande leverantörer som granskats för efterlevnad av mänskliga rättigheter, samt åtgärder.	H	36, 37, B13
HR3.	Personalutbildningstimmar för policyer och rutiner för mänskliga rättigheter, samt andelen av de anställda som genomgått sådan utbildning.	H	37, 43, B13
HR4.	Antal fall av diskriminering, samt vidtagna åtgärder.	H	33
HR5.	Verksamheter där föreningsfriheten och rätten till kollektivavtal kan vara hotade och åtgärder som vidtagits.	E	
HR6.	Verksamheter där det finns risk för fall av barnarbete och åtgärder som vidtagits.	E	
HR7.	Verksamheter där det finns risk för tvångsarbete och obligatoriskt arbete, och åtgärder som vidtagits.	E	
Organisationens roll i samhället			
Upplysning om hållbarhetsstyrning			4, 6, 34
SO1.	Utformning och omfattning av de rutiner som utvärderar verksamhetens påverkan på samhällen, inklusive inträde, verksamhet och utträde.	H	1, 14, 15, B13
SO2.	Andel och antal affärsenheter som analyserats avseende risk för korruption.	H	B13
SO3.	Andel anställda som utbildats i organisationens policyer och rutiner mot korruption.	H	30, 34, B13
SO4.	Åtgärder som vidtagits på grund av korruptionsincidenter.	H	34, B13
SO5.	Politiska ställningstaganden och delaktighet i politiska beslutsprocesser och lobbying.	E	
SO8.	Betydande böter och sanktioner för brott mot gällande lagar och bestämmelser.	E	
Produktansvar			
Upplysning om hållbarhetsstyrning			18, 25, 38
PR1.	Faser i livscykeln då produkters och tjänsters påverkan på hälsa och säkerhet utvärderas i förbättringssyfte, och andelen produktkategorier som utvärderats.	E	
PR2.	Antal fall där regler och frivilliga koder gällande hälso- och säkerhetspåverkan från produkter och tjänster under deras livscykel inte efterlevs.	H	B14
PR3.	Produkt- och tjänsteinformation som krävs enligt rutinerna, samt andel av produkter och tjänster som berörs.	H	25, B14
PR5.	Rutiner för kundnöjdhet, inklusive resultat från kundundersökningar.	H	18, 44
PR6.	Program för efterlevnad av lagar, standarder och frivilliga koder för marknadskommunikation, inklusive marknadsföring, PR och sponsring.	H	6, B14
PR7.	Antal fall där regler och frivilliga koder gällande marknadskommunikation, inklusive annonsering, marknadsföring och sponsring inte efterlevts.	H	B14
PR9.	Betydande böter för brott mot gällande lagar och regler gällande tillhandahållandet och användningen av produkter och tjänster.	E	

Definitioner

Arbetsproduktivit

Antal hanterade arbetsenheter (förpackningar efter viktning per varugrupp) per dagsverke (8 timmar).

Avkastning på eget kapital

Årets resultat i procent av genomsnittligt eget kapital.

Avkastning på sysselsatt kapital

Rörelseresultat plus finansiella intäkter i procent av genomsnittligt sysselsatt kapital.

CSR – Corporate Social Responsibility

Ett företags ansvar för sin miljömässiga och sociala påverkan på sin omvärld (både människor och miljö) utöver det lagen kräver.

Eget kapital per aktie

Eget kapital dividerat med antal aktier på balansdagen.

Genomsnittligt antal aktier

Vägda genomsnittet av antalet utestående aktier under året.

Global Compact

FN-initiativ och ramverk för hållbart företagande. Global Compact är uppbyggt kring tio principer inom mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö och korruption.

GRI – Global Reporting Initiative

Ett globalt nätverk som utger ett ramverk med riktlinjer för hållbarhetsredovisningar.

Handelsmarginal

exklusive alkoholskatt

Bruttoresultat i procent av intäkterna exklusive alkoholskatt.

Intäkter/nettoomsättning

"Intäkter" i koncernen och "nettoomsättning" i moderbolaget omfattar intäkter från sålda varor och utförda tjänster som ingår i Systembolagets huvudverksamhet.

Kassaflöde per aktie

Kassaflöde från den löpande verksamheten dividerat med genomsnittligt antal aktier.

Lageromsättningshastighet

Intäkter dividerat med genomsnittligt lagervärde till försäljningspris.

Leverantörs-Index – LI

LI mäter hur nöjda Systembolaget leverantörer är och ger en summering av:

- Dryckesleverantörernas övergripande tillfredsställelse med Systembolaget.
- Hur relationen till Systembolaget upplevs fungera idag.
- Vad leverantörerna anser vara viktigt i relationen med Systembolaget.

Medelantal anställda

Antalet arbetade timmar dividerat med normal årsarbetstid.

Nöjd-Kund-Index – NKI

NKI mäter hur nöjda kunderna är med Systembolaget. Totalindex är ett medelvärde av de tre frågorna:

- Hur nöjd eller missnöjd är du med systembolagsbutiken totalt sett?
- Hur väl motsvarar systembolagsbutiken dina förväntningar?
- Hur pass nära eller långt ifrån ett ideal tycker du att systembolagsbutiken ligger?

Kundernas svar, som anges på en skala från 1 till 10, omräknas till ett tal mellan 10 och 100. Systembolaget anlitar ett externt undersökningsföretag för genomförande av undersökningen. Totalt tillfrågas cirka 60 000 slumpmässigt utvalda kunder, fördelade över samtliga butiker. NKI mäts och redovisas varje kvartal.

Nöjd-Medarbetar-Index – NMI

NMI mäter hur nöjda medarbetarna är med Systembolaget som arbetsgivare. Totalindex är ett medelvärde av de fyra frågorna:

- Generellt sett, hur nöjd är du som medarbetare på din arbetsplats?
- Hur nära eller långt ifrån idealet ligger din arbetsplats?
- Jag känner mig motiverad i mitt arbete.
- Jag ser alltid fram emot att gå till jobbet.

Medarbetarnas svar, som anges på en skala på 1–10 omräknas till ett tal mellan 10–100. Systembolaget anlitar ett externt undersökningsföretag för genomförande av undersökningen. Samtliga medarbetare i Systembolaget tillfrågas. NMI mäts och redovisas en gång per år.

Oberoende

Ledamot i styrelsen är enligt valberedningen att anse som oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen.

Opinionsindex – OPI

Opinionsindex mäter hur stor andel av Sveriges befolkning som vill behålla Systembola-

get och vår ensamrätt att bedriva detaljhandel med starköl, vin och sprit. Intervju-personerna får ta ställning till frågan:

- Tycker du att man ska behålla Systembolaget och monopolen på försäljningen av starköl, vin och sprit eller vill du att starköl, vin och sprit ska säljas i andra butiker?

Systembolaget anlitar ett externt undersökningsföretag för genomförande av undersökningen. Totalt intervjuas 1 500 slumpmässigt utvalda personer i åldern 15–74 år varje månad. Opinionsindex mäts och redovisas varje månad.

Resultat per aktie

Årets resultat dividerat med genomsnittligt antal aktier.

Rörelsemarginal

Rörelseresultat i procent av intäkterna.

Soliditet

Eget kapital i procent av balansomslutningen.

SoRAD

Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning vid Stockholms universitet.

Svinn

Svinn enligt inventering i promille av intäkter, inkluderar både varu- och kassasvinn.

Sysselsatt kapital

Balansomslutningen minskad med icke räntebärande skulder inklusive uppskjutna skatteskulder.

Utdelning per aktie

Föreslagen/genomförd utdelning dividerat med genomsnittligt antal aktier.

Varusvinn

Svinn av varor enligt inventering, i promille av intäkter.

Ålderskontroll

Ålderskontrollen mäter andelen tillfällen då legitimation har begärts i procent av antal kontrollköp. Kontrollköpen genomförs av personer i åldersgruppen 20–24 år. Systembolaget anlitar ett externt undersökningsföretag för genomförande av köpen. Totalt genomförs cirka 6 000 kontrollköp under ett år. Ålderskontroller görs dagligen och redovisas varje månad.

Tio år i korthet

	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001
Försäljning per invånare 15 år och över, fördelat per varugrupp (liter)										
Sprit	2,6	2,6	2,5	2,5	2,5	2,5	2,6	3,0	3,2	3,2
Vin	24,1	23,3	21,6	20,9	19,9	19,1	18,7	19,2	18,6	17,0
Starköl	28,9	29,0	27,5	27,1	25,9	23,9	23,3	24,3	23,3	21,4
Cider och blanddrycker	2,5	2,5	2,4	2,4	2,4	2,3	2,3	2,5	2,3	1,9
Alkoholfritt	0,2	0,13	0,11	0,11	0,10	0,10	0,09	0,07	0,06	0,05
Totalt i 100 % alkohol	5,8	5,8	5,4	5,3	5,1	4,9	4,8	5,1	5,0	4,6
Försäljning i miljoner liter, fördelat per varugrupp										
Sprit	20,0	20,1	19,1	19,3	18,9	18,8	19,2	22,1	23,3	23,4
Vin	187,9	181,4	166,5	159,5	150,5	143,0	138,7	141,8	136,5	124,2
Starköl	225,8	226,9	212,4	207,1	195,7	179,0	172,9	179,1	170,5	156,0
Cider och blanddrycker	19,3	19,4	18,5	18,1	18,3	17,0	16,8	18,7	17,1	13,7
Alkoholfritt	1,3	1,0	0,9	0,8	0,7	0,7	0,7	0,5	0,4	0,4
Totalt i 100 % alkohol	45,5	44,8	41,6	40,5	38,4	36,4	35,6	37,4	36,4	33,6
Försäljningsnät										
Antal butiksorter	324	322	322	322	322	322	323	323	315	314
Butiker	414	412	411	411	410	411	417	426	419	416
Ombud	508	508	511	540	552	560	576	580	590	579

Årsstämma

Årsstämma äger rum den 24 mars 2011 i Stockholm.

Kalendarium 2011

29 april 2011	Delårsrapport januari – mars 2011
12 augusti 2011	Delårsrapport januari – juni 2011
28 oktober 2011	Delårsrapport januari – september 2011
15 februari 2012	Bokslutskommuniké 2011

.....
Kontaktpersoner på Systembolaget, telefon växel: 08-503 300 00
Anders Söderlund, ekonomidirektör
Lennart Agén, presschef
.....

Produktion Hallvarsson & Halvarsson • **Tryck** EO Grafiska
Foto Magnus Fond • **Illustration** Klas Fahlén, Lene Due-Jensen, JVD

 Förpackning 750 ml Pris/liter 118:67 Pris 89:-

